

YENİ ÇAĞ

- **xx:** Dergimizin 25. yıldönümü
- **K. Çernenko:** Devrimci yaratıcılık ve barış ideolojisi
- **W. Jaruzelski:** Polonya deneyiminin gösterdikleri
- **P. Auersperg:** Ekim'in çağrısı gezegenimizde yankılanıyor
- **H. Kutlu:** Diktatörlüğe karşı, ulusal demokrasi için
- **H. Opitz:** Sosyalizm: Gerçekleri, üstünlükleri, itici güçleri
- **xx:** Uluslararası finans kapitalin kısılcındaki Latin Amerika
- **O. Bikov:** 1980'lerde askersel-stratejik denge
- **R. Rojas:** Dayanışma utkuya güveni perçinliyor

Özel sayfalar

- **xx:** TKP Merkez Komitesinin duyurusu
- **xx:** TKP Başkanı İ. Bilen yoldaşın TKP 5. Kongresi'ni açış konuşması
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın TKP 5. Kongresi'nde yaptığı kapanış konuşması
- **xx:** TKP 5. Kongresi'nin halkımıza çağrısı

11

Kasım
1983

BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI

Dergimizin 25. yıldönümü

14 Eylül 1983'de Prag'da «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi'nin derginin 25. yıldönümü nedeniyle bir törenli toplantısı yapıldı.

Toplantıda hazır bulunan derginin konukları, uluslararası komünist hareketin seçkin kişileri, önde gelen parti işçileri, basının deneyimli kişileri ve dünyanın çeşitli ülkelerinden, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin ulusal basımının yayın sorumlularıyla. Dergimiz, komünist ve işçi partilerinden, parti ve devlet yöneticilerinden, devrimci-demokrat partilerden, komünist yayın organlarından, uluslararası demokratik örgütlerden ve çok sayıda okuyucudan kutlama mesajları aldı.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» Başredaktörü Yuri Sklarov, çeyrek yüzyıldır dergimizin katettiği yol üzerine bir konuşma yaptı.

Toplantıda söz alanlar, derginin sürekli gelişmesinin, tirajının sürekli artışı ve dünya ölçüsünde giderek daha geniş yayılmasının Marksist-Leninist öğretiyeye, bilimsel komünizmin teori ve pratiğine ve kardeş partilerin devrimci deneyimlerine sürekli artan ilgiyi gösterdiğini belirttiler. Konuşmacılar, tüm bu yıllar boyunca derginin ilgi alanını, günümüzün acil sorunlarında, barış için, nükleer tehdide karşı savaşımın, yaşayan reel sosyalizmin gelişmesi, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketi sorunlarında yoğunlaştırdığı üzerinde durdular. Emperyalist güçlere ve gerici karşı savaşımında, barış ve sosyalizmin utkusu için; partilerin yaratıcı çalışmalarını Marksist-Leninist temel üzerinde aydınlatma, onların çok yönlü deneyimlerini sergileme ve kendi ülkelerinde ve uluslararası alanda komünist hareket üzerine enformasyon dağılımında derginin önemli katkısı konuşmalarda vurgulandı.

Kardeş partilere yazılan aşağıdaki mektup toplantıda oybirliğiyle kabul edildi.

Değerli yoldaşlar,

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi dergimizin 25. yıldönümü nedeniyle, komünist ve işçi partilerinin bu önemli güne ilişkin kutlamalarına derin şükran duygularını bildirir.

Çalışmalarımızın şimdiki evresi için yol gösterici çizgi, kardeş partilerin Aralık 1981'de yaptığı toplantı tarafından saptandı. Onların yönlendirilmesinde hazırlanan her sayıda biz, kolektif yayınımla yoluyla Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in fikirlerini yığınlara götürmeye, partilerin değerli deneyimlerini, teorik düşüncelerinin ve pratik savaşmalarının başarılarını daha yoğun ve canlı biçimde sergilemeye ve dünya devrimci sürecinin gelişimini ortaya koymaya, reel sosyalizmin, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının ve ulusal kurtuluş güçlerinin başarılarını göstermeye çaba gösterdik. İnsanlığın nükleer tehlikeyle karşı karşıya bulunduğu bugünkü uluslararası koşullarda komünistler, emperyalist saldırı planlarına karşı koymağa ve barışı savunan herkesin birleşmesine özel önem veriyor. Dergi, bu savaşımı daha da aktif kılmada kardeş partilerce verilen sorumlulu görevlerin daha etkin yerine getirilmesinde elinden gelen herşeyi yapmağa devam edecektir.

Derginin uluslararası kolektifi, komünist ve işçi partilerine dergiyle yaptıkları verimli işbirliği ve yardımlar için içten teşekkürlerini bildirir ve onların yardımını barış ve sosyalizmin amacının utkusu yolunda yapacağı önümüzdeki çalışmalarında aüvenilir bir temel olarak aörür.

Devrimci yaratıcılık ve barış ideolojisi

Konstantin Çernenko

SBKP MK Politik Büro üyesi, SBKP MK Sekreteri

Toplumu devrimci yoldan dönüştürme teorisinin yaratıcıları K. Marks ve F. Engels'in tarihsel kahramanlığı üstüne fikir yürütürken V. İ. Lenin, öğretiminin yaratıcılarının «tüm dünya proletaryasını küçük, günlük, bir kapiklik ödevler düzeyinin üzerine» (1) çıkardıklarına dikkati çekmiştir. Onlar, emekçilerin kendi yaşamsal hakları, insan onuru için hergünkü savaşmalarının anlamını ortaya koymuşlar, bu savaşımın sonul amaçlarının eski düzeni yıkmak ve sömürünün, ulusal ezginin, sosyal ve politik eşitsizliğin olmadığı yeni toplumu kurmak olduğunu göstermişlerdir. Marks ve Engels'in oluşturduğu, daha sonraları Lenin'in zenginleştiği teorisinin derin hümanizmi, değişmeyen tinsel değeri işte buradan gelmektedir. Devrimci yaratıcılığın ve barışın ideolojisi olan Marksizm-Leninizmin büyük çekici gücü işte buradan kaynaklanmaktadır.

Böyle bir ideolojiyle silahlanmış olan Lenin'in partisi Rusya işçilerini ve köylülerini, yığınlarda büyük bir yaratıcılık şevki yaratan ilk utkan sosyalist devrime götürmüş, onları kendi temel çıkarlarının bilinciyle ve işçi sınıfının yüce ülkülerinin benimsenmesiyle tarihsel bir çalışmaya çekmiştir. Büyük Oktobr'dan buyana geçen 66 yıl içinde Sovyet halkının sosyalist toplumun reel kuruculuğunda elde ettiği reel kazanımlar komünistlerin ideolojisinin yaşama ve eylem gücünü pratikte kanıtlamıştır.

Gerek bizim ve kardeş sosyalist ülkelerin, gerekse bir bütün olarak uluslararası devrimci, kurtuluş hareketlerinin biriktirdiği deneyim ışığında bugün Marksizm-Leninizmin sınıf savaşımının güçlü bir silahı, büyük bir toplumsal dönüştürücü güç olduğunu kanıtlamaya gerek yoktur. Sorun başkadır. Sorun, bu silahın, bu gücün değişen somut tarihsel ve yerel koşullarda nasıl kullanılacağıdır. Böyle bir sorun bütün Marksist-Leninist partilerin önünde durmaktadır. Ve özellikle de bir aşamadan diğer bir aşamaya geçildiği bir sırada bu sorun öne çıkmaktadır. Bu gibi durumlarda komünistler her zaman geçilen yolu değerlendirmeye, kendi strateji ve taktiklerini yeniden ayarlayıp somutlaştırmaya, aşamanın özelliğine uygun belgileri saptamaya, kendi parti politikalarının aktif desteklenmesi yönünde yığınları seferber edici araçları arayıp bulmaya büyük bir özen göstermişler ve göstermektedirler.

Sovyetler Birliği şimdi sosyalist kuruculuğun yeni bir aşamasının başlangıcında, gelişmiş sosyalist toplumu yetkinleştirme döneminde bulun-

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 15, s. 149 (Rusça).

maktadır. Toplumsal gereksinimlerimiz önemli ölçüde arttı, ama olanaklarımız da arttı. Ödevlerin karakteri özlü bir biçimde değişti, bunlar çok daha kapsamlı, çok daha çeşitli ve karmaşık oldu. Üstelik bu ödevleri, uluslararası durumun ciddi bir biçimde gerginleştiği ortamda çözmemiz gerekiyor. Uluslararası durumun bu niteliğini savaş tehlikesinin hızla artması, sosyalizm ile emperyalizmin arasındaki karşılıklı savaşımın olağanüstü yoğunlaşması, onların politik doğrultuları, onların birbirine karşı dünya görüşleri arasındaki savaşımın keskinleşmesi belirlemektedir.

Böylesi koşullarda, olgunlaşan tüm ekonomik, örgütsel ve öteki sorunların bütün yakıcı önemiyle birlikte, SBKP MK Genel Sekreteri Y. V. Andropov yoldaşın vurguladığı gibi, ideolojik çalışma giderek daha çok ön plana çıkmaktadır. İdeolojik çalışma tüm partinin ödevi olmuştur. 26. Kongre (1981) kararlarına dayanarak, Haziran 1983'te yapılan SBKP MK Plenumu partinin güncel ideolojik, yığınsal-politik çalışmalarıyla ilgili sorunlarını esaslı bir biçimde ve derinlemesine ele aldı.

1

Haziran Plenumu ülkenin ideolojik-politik yaşamında büyük bir olaydır. Plenum, şimdi partimizin önünde duran önemli sorunları ele aldı. Gelişmiş sosyalizmin yetkinleştirilmesine ilişkin çalışmaların ana yönlerini somutlaştırdı. Kısaca ifade edersek, bu doğrultu, üretim güçlerinde derin niteliksel değişiklik ve üretim ilişkilerinin de buna uygun olarak yetkinleştirilmesini sağlamak, emek verimliliğini esaslı bir biçimde yükseltmek, çalışma ve toplumsal disiplini güçlendirmek, yığınların çalışma ve politik aktifliğini daha da geliştirmek doğrultusudur.

Plenum SBKP'nin, Sovyet toplumunun şimdiki gelişme aşamasının değerlendirilmesindeki yaratıcı, bilimsel yaklaşımını gözler önüne serdi, partinin yakın ve daha uzak erimli çalışmaları açısından ilkesel önemi olan görüşleri belirledi ve programsal nitelikli sonuçlar çıkardı. Plenum, ideolojik ve politik-eğitimsel çalışmaların iyileştirilmesi yollarını belirledi, bu çalışmaların «gelişmiş sosyalizmin yetkinleştirilmesi süreci içinde partinin çözdüğü büyük ve karmaşık ödevlerin düzeyine»⁽²⁾ çıkarılması gerekliliğini vurguladı.

Parti, ideolojik çalışmaları, bu çalışmaların nitelik ve etkinliğini değerlendirirken neye dayanmıştır? Burada ölçüt tektir. Bu, Y. V. Andropov'un plenumda belirttiği gibi, *yığınların politik bilinç ve çalışma alanındaki aktiflik düzeyidir*. Bizim deneyimiz şuunu göstermektedir ki, partinin ideolojik çalışmaları böylesi yüksek ve titiz ölçüte ancak kimi önemli istemlerin yerine getirilmesiyle uygun düşebilir.

(2) SBKP MK'nin Plenum materyalleri. 14–15 Haziran 1983. Moskova S. 69.

Burada sözkonusu olan, herşeyden önce, teorik alanda olduğu gibi, propaganda çalışmalarında da *Marksizm-Leninizmin temel teorik ve metodolojik ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmaktır.*

Marks, Engels ve Lenin'in fikirleri, bir bütün olarak, yaşadığımız ve yarın da yaşayacağımız dünyayı kavramanın en güvenilir aracı olarak kalmaktadır. Yirminci yüzyılın pratiğinde, Marksist-Leninist teorinin ışığında özü ve içeriğinin açıklanamayacağı hiç bir önemli süreç yada olay yoktur. Bu teori, komünistlerin parti politikasının şaşmaz pusulasıdır.

Ülkemizde Marksizm-Leninizm tüm Sovyet halkının ideolojisi olarak kesin bir biçimde yerleşmiştir. Ne ki biz, sosyalist bilincin biçimlenmesinde ülkemizde tüm sorunlar artık çözümlenmiştir gibi bir yanılgıya asla kendimizi kaptırmış değiliz. Her Sovyet insanını sosyal-politik yaşamın karmaşık olaylarını kendi başına değerlendirmeye, günlük çalışmalar ile toplumun gelişme perspektifleri arasındaki bağı görebilmeye, ideolojik düşmanlarımıza aktif karşı koymaya yetenekli bilinçli politik savaşçı yapabilmek için epey çalışmamız gerekiyor.

Komünist ideolojinin etki gücü partinin devrimci teoriye bağlılığından, sınıfsal konumların açıklığından, dünya görüşünün netliğinden ve metodolojik düşünce disiplininin ileri gelmektedir. Bu, komünist teorisyenlere, propagandistlere büyük sorumluluklar yüklemekte, onların önüne Marksizm-Leninizmin canlı özünü kavrama istemini, bunu yığınların bilincine taşıma görevini koymaktadır. Burada donuk düşünceye, dogmacılığa, alıntıların anlamsızca ard arda sıralanmasına kesinlikle yer yoktur. Parti Merkez Komitemizin Haziran Plenumu'nda bunlara da değinildi.

Bu sorun, uluslararası ideolojik savaşım açısından da önemlidir. Bilindiği gibi, sınıf düşmanımız ve aynı zamanda Marksizm-Leninizmin her türden ve soydan «yenileştirici»leri komünistlerin kendi devrimci bilimlerine sarsılmaz bağlılığı güya onları yeni toplumsal süreçleri anlamada yetenezsiz kıldığı, yaşamın ortaya çıkardığı sorunlara yanıt veremez duruma soktuğunu «kanıtlama»ya çalışmaktadırlar. Bu tür iddiaların temelsizliği, onların politik amaçları kadar açık seçik ortadadır. Ancak şunu gözden uzak tutmamak gerekir ki, burjuvazinin ve reformizmin ideologları komünistlerin ideolojik çalışmalardaki her hatasından, Marksist-Leninist bilime her üstünkörü yaklaşım ve onu her basitleştirme davranışından yararlanıyor, bunları sosyalizme karşı, işçi sınıfına karşı düşmanca amaçlar uğrunda kullanıyorlar.

İç ve dış politikada, Sovyet komünistleri sarsılmaz enternasyonalist konumlarda yer alıyorlar. Hangi biçimde ve kılıfta olursa olsun ulusal sınırlılık bizim teorik görüşlerimize yabancıdır. Başka türden kimi eleştiricilerin, bizim güya «Sovyetleştirilmiş» özel bir Marksizm-Leninizm türü yarattığımızı ilişkin iddiaları tamamıyla saçmadır. Gerek bizim, gerekse öteki Marksist partilerin tüm deneyimi, komünistlerin bilimsel teorisine

her hangi bir ulusal ya da bölgesel nitelik yakıştırma yönündeki yeltenişlerin temelsizliğini göstermektedir. Bilimi «batılı», «doğulu» diye bölmek olanaksızdır. Onu «Afrikalaştırmak», «Avrupalaştırmak» vb. gibi bir şey olamaz. Marksizm-Leninizm bir bilimdir. Devrimci savaşın, yeni toplum kuruculuğunun hiç bir özelliği, somut koşulların hiç bir özgüllüğü Marksizm-Leninizmin zamanın sınavından geçmiş gerçeklerine dayanmadan kavranamaz ve dikkate alınamaz. SBKP tüm teorik çalışmalarında her zaman bu olguya dayanarak hareket etmiş ve etmektedir.

Bizim öğretimiz dünyayı, toplumsal yaşamda sürekli artan değişimleri hesaba katarak, kesintisiz bir hareket içinde ele almamızı zorunlu kılıyor. Buradan da ideolojik çalışmanın önemli bir gereksinimi ortaya çıkıyor. Bu da, *ideolojik çalışmada yaratıcılık ilkelerini geliştirmek*tir.

Lenin'in eğittiği parti, bilimsel teoriye Leninci yaklaşımı, yani bilimsel teoriyi donuk her hangi dogmalar toplamı olarak değil, bizim ve uluslararası deneyim birikimiyle orantılı olarak sürekli yenilenmeyi gerektiren ve ardıcıl gelişen şanlı bir bilim olarak ele almayı kendisi için kesin ve koşulsuz görev saymaktadır. *Haziran Plenumu da güncel teorik sorunları böyle bir görüş açısından ve yenilikçi tutumla ele aldı.*

Şimdi bizim önümüzde, her şeyden önce, gelişmiş sosyalizm konseptinin daha da somutlaştırılması, Sovyet toplumundaki yeni gelişmelerin analize edilmesi ödevi durmaktadır. Ekonomide etkinliğin esaslı bir biçimde artırılması gerekliliği ile, toplumumuzda sınıfsız yapının oluşması ve işçi sınıfının öncü rolünün daha da güçlenmiş olmasıyla, ulusal ilişkilerin gelişmesiyle, sosyalist halk erkinin gelişmesi ve Sovyet devletinin kendi kendini yöneten bir topluma dönüşmesi perspektifleriyle bağlı olarak ciddi teorik sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Plenum, Sovyet toplum bilimi kurumlarını, gelişmiş sosyalizmi ve onun birbirini etkileyen tüm öğelerini, yani üretim güçleri ve üretim ilişkilerini, altyapı ve üstyapıyı çokyönlü olarak incelemekle görevlendirdi. Plenum, yaşamın ortaya çıkardığı yeni süreç ve olaylar karşısında duyarlı, çabuk ve etkili davranmanın, her türlü tekdüzenliği, şematik ve iskolâstik teorisyencililiği kesinlikle aşarak pratiğe kanıtlı ve geçerli önerilerde bulunmanın toplumsal bilimlerinin bir boyun borcu olduğunu anımsattı.

Sorunlara yaratıcı yaklaşım, elbette, propaganda ve ideolojik eğitim-sel çalışmalar için de önemlidir. Propagandanın kolay anlaşılır ve inandırıcı olması, büyük ölçüde, içerik ve biçimin sürekli zenginleştirilmesine, isabetli söze bağlıdır. Bütün bunlar olmazsa, ideolojik çalışmanın ana amacına, yani emekçilerin politik aktifliğini, onların girişimciliğini, yaratıcı enerjisini artırma amacına ulaşamaz.

Lenin, komünist ideolojiye özgü «Marksist realizmin devrimci diyalek-

tiği (3) gibi komünist ideolojinin önemli bir yanına işaret etmiştir. SBKP, hem teoride hem de propaganda da bizim iç yaşamımızda ve uluslararası yaşamdaki gerçeklerin akıllıca dikkate alınmasına büyük bir önem veriyor. Böylece, kesin gerçekçilik, kanımıza göre, ideolojik çalışmanın mutlaka yerine getirmesi gereken bir istemdir.

Bu istem doğrultusunda düşünmek ve hareket etmek, iki türden hatalara düşmemek demektir. Şöyle ki, Marksist-Leninist gerçekçilik, bir yandan, elde edilen başarıların abartılması olasılığını önlemektedir. Örneğin, toplumumuzun gelişmiş sosyalist topluma dönüşmesi olgusunu mükemmel, her türlü sorun ve zorluklardan arınmış bir toplum olarak yorumlama olasılığını ortadan kaldırmaktadır. Öte yandan, aynı gerçekçilik, bizim başarılarımızı, kazanımlarımızı, artan olanaklarımızı küçük gösterme yeltenişlerini ortadan kaldırmaktadır. Yaşamın gerçeklerine sıkı sıkıya bağlı kalmak ideolojiye büyük güç kazandırmakta, toplumsal gelişmenin en büyük ve karmaşık ödevlerinin çözümü uğrunda yığınların seferber edilmesi için onu etkin bir araç durumuna getirmektedir.

Şunu anımsatmak yerinde olur: Oktobr'un utkusundan birkaç yıl sonra Lenin, yeni toplumun pratik kuruculuğuna geldiğinde Sovyet komünistlerinden şunu kararlılıkla istemiştir: «Sosyalizme, parlak renklerle resmedilmiş bir ikonaya bakar gibi yaklaşmayın.» (4) Kolları sıvayarak çalışılması gerektiğini vurgulamıştır. Lenin'in bu uyarısı şimdi de tüm önemini korumaktadır. Bu uyarı bizi, bugün durup dinlenmeden, kaçınılmazlıkla uzunca olduğu çok daha açıkça görülen komünizm yolu üzerinde kaçınılmazlıkla aşılması gereken tüm zorlukların, tüm çelişkilerin bilicinde olarak çalışmaya çağırmaktadır.

Bununla ilgili olarak çelişkiler, bunların karakteri ve sosyalizm koşullarında bunların çözümünün özellikleri sorununa değinmek istiyorum.

Materyalist diyalektik, bilindiği gibi, çelişkisiz bir gelişmeyi kabul etmemektedir. Bu, elbette sosyalizm için de geçerlidir. Lenin'in de vurguladığı gibi, diyalektik, öz anlamıyla «... eşyanın özündeki çelişkileri inceleyip öğrenmek demektir.» (5) Demek oluyor ki, çelişkiler kavramına, sık sık yapıldığı gibi, sadece olumsuz anlamları yerleştirmek doğru değildir. Çelişkilerde her türlü gelişmenin kaynağını ve itici gücünü de görebilmek gerekmektedir. Ancak böylesi bir yaklaşım, bizim diyalektik materyalist bilimimizin özüne ve ruhuna uygun düşebilir. Çelişkilerle ilişkin derin ve net Marksist-Leninist konsepte bağlı kalarak, bunların incelenmesi ve pratik çözümü için azami özen göstermek, aslında reel politikada yanılıgı olasılığını asgariye indirmek demektir. Elbette burada, sosyalist toplumun nesnel çelişkileriyle onun yapısından kaynaklanmayan,

(3) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 11, s. 137 (Rusça).

(4) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 45, s. 308.

(5) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 29, s. 227.

tersine bilgisizliğin, yanlış tutumların, sübjektivist ve volüntarist hataların yol açtığı çelişkiler arasında bir ayırım yapmak önemlidir. İşte bu ve benzer yanlışlıklar sonucu öylesi çelişkiler belirebilir ki, bunlar giderek çatışma biçimini alabilir; sosyalist kuruculuk davasına azımsanmayacak zararlar verebilir.

Gerçekçilik temeline dayanmak, bizim için hiç te sönük pragmatizm konularında kalmak, ülkelerimizden vazgeçmek demek değildir. Tersine, Sovyet insanının yaşam ve çalışmasına canlılık katan, onu sosyal-tarihsel yaratıcılığın bilinçli ögesi yapan ileri fikirlilikde biz, her zaman en değerli bir varlığı görmüşüzdür ve görmeye devam etmekteyiz. Biz gerçekçiliği ülkelerimizin karşısına çıkarmıyoruz. Tersine, biz diyoruz ki: Ülkelerimiz uğrunda başarılı bir savaşım yürütebilmek için gerçekçilik gereklidir.

Ülkelerimizi günlük pratikle bağlayabilmek, *bugünkü eylem ve çalışmaların komünist geleceğe doğru ilerlemeye katkıda bulunmasını sağlamak, ideolojik çalışmayı yönlendiren önemli bir istemdir.*

SBKP'nin 26. Kongresi, Parti Programı'nın yeniden redakte edilmesi çalışmalarına başlanması kararını almıştı. Bu kararda, mevcut durumun gerçekçi bir analizinin yapılması ve artan deneyim zenginliğiyle komünistlerin sonul amaçlarını birbirine bağlayacak olan belli başlı stratejik noktaların daha açık biçimde belirlenmesi yönündeki niyetimiz ifade edilmiştir.

Programımızın yeniden redakte edilmesi çalışmalarına Haziran Plenumu, partinin yeni teorik görüşleriyle güçlü bir katkıda bulundu. Bu çalışmaların ana doğrultusu ve kapsamlı temeli Y. V. Andropov'un Plenum'daki konuşmasında yükselttiği ve geliştirdiği idelerle belirlendi. Ve bunlar tüm parti tarafından onaylanıp benimsendi. Günümüz koşullarında SBKP Programı'nın her şeyden önce, gelişmiş sosyalizmin planlı ve çokyönlü yetkinleştirilmesinin, dolayısıyla da komünizme doğru bundan sonraki ilerlemenin bir programı olması gerekliliği vurgulandı. Toplumumuzun ekonomik, sosyal, politik, tinsel ilerlemesinin ana yolları belirlendi. Dünya sosyalizminin gelişmesini belirleyen eğilimler ortaya çıkarıldı. Halkların emperyalizme karşı kurtuluş savaşlarında elde ettikleri kazanımlara ilkesel ve ölçülü bir değer biçildi. Kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesini karakterize eden ana öğeler saptandı. İnsanlığın geleceğine ilişkin ana sorunla, yani barışın korunması sorunuyla ilgili çok önemli tutumlar formüle edildi. Böylece, burada sözünü ettiğimiz fikirler, hem devletimizin çerçevesinde, hem de uluslararası alandaki toplumsal gelişmenin ana sorunlarını içeren fikirlerdir.

Programın yeniden redakte edilmesi çalışmalarında biz, biriken reel deneyimin gözönünde bulundurulmasına ilkesel önem veriyoruz. Bu

deneyim öyle bir eleştirel açıdan değerlendirilmektedir ki, bu deneyimdeki değerli olan hiçbir şey gözden kaçırılmamakta, aynı zamanda da, Lenin'in dediği gibi «geçmişin mahkûm ettiği şeylerin ,hafiçe' tekrarlanılmasına» (6) yer verilmemesine özen gösterilmektedir. Hem bizim hem de dünya gelişmesinin bugünkü aşamasının özelliklerinin analizinin, Marksizm-Leninizmi zenginleştirecek, partinin stratejik kararlarına ve onun önümüzdeki yıllarda ve daha uzun bir dönemde pratik çalışmalarına güvenilir bir bilimsel temel oluşturacak cesur teorik sonuçlar vermesine özen gösterilmektedir.

Bütün bunlar, kanımıza göre, Programın yeniden redakte edilmesinde bugün ile yarının canlı bağının tümüyle yansımaları sağlayacaktır. Öne konan görev şudur: Parti, Lenin'in deyimıyla «girişilecek eylemlere güven için gerekli temelli gerekçenin yer aldığı» (7) bir belgeye kavuşturulmalıdır.

2

Haziran Plenumu'nun kararlarını komünistler, tüm Sovyet insanları tam bir destekle karşıladılar. Bizde, toplumsal yaşamın tüm alanlarını kapsayan ve yapıcı, yaratıcı bir hava içinde geçen büyük bir politik ve örgütsel çalışma yapıldı. Ekonomik eylemlerin yetkinleştirilmesine, yönetim biçim ve yöntemlerinin yenibaştan düzenlenmesine, iyi işleyen bir mekanizmaya dayalı olarak halk ekonomisinin daha etkin duruma getirilmesine; bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılmasına, onun buluşlarının en hızlı bir biçimde üretim alanında uygulanmasına, okullarda ve meslek-teknik öğretim sisteminde reformun gerçekleştirilmesine ve bunların günümüzün istemlerine yanıt verecek bir düzeye çıkarılmasına; devletin ve toplumsal yaşamın tüm kademelerinde örgütlülüğün ve düzenin sağlanmasına yönelik geniş bir önlemler kompleksi gerçekleştirilmektedir.

Gelişmiş sosyalizmin yetkinleştirilmesi yönünde yürüttüğümüz geniş kapsamlı, planlı ve aynı zamanda karmaşık olan çalışmanın başarısı, açıktır ki, partinin günümüzdeki politikasının içerik ve amacı yığınlar tarafından ne kadar daha iyi kavranırsa, onu kendi öz istemlerine yanıt veren bir politika olarak ne kadar daha derin ve tam kavrarlarsa, o ölçüde büyük olacaktır. Başka bir deyimle, bizim ekonomik ve sosyal planlarımızın yerine getirilmesi, büyük ölçüde, bunların ideolojik açıdan ne derece güvence altına alınmış olmasına, yani *ideolojinin, toplumsal*

(7) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 35, s. 172.

(6) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 6, s. 368.

gelişmenin anahtar ödevlerinin çözümüne ne ölçüde hizmet ettiğine bağlıdır.

Örneğin, yeni tip ekonomik düşünce tarzını oluşturmadan halk ekonomisini entansif gelişme rayları üzerine oturtmak, böyle bir şeyi gerçekleştirmek olanaksızdır. Burada sözünü ettiğimiz düşünce tarzı, zamanın, kaynakların ve paranın değerini iyi bilen tutumlu ve girişimci bir ev sahibine özgü tutumdur. Şüphesiz bu, işin en önemli yanıdır.

Neki, rakibini yoketmeye çalışan bir kapitalist dev, önüne gelen herkesi, büyük vurgun amacıyla iliğine kadar soymaya hazır olan hesap-kitaplı banker de, bir burjuva firmasında sokağa atılma tehdidi altında bulunan uslu ve disiplinli memur da girişimcidir. Ama biz sosyalist girişimcilikten, sosyalist tutumluluktan, sosyalist disiplinden söz ediyoruz. Biz bunu, kimilerin iddia ettiği gibi, sırf «ideolojik kalıba» uygun düşün diye söylemiyoruz. Biz, demokratik santralizm temelinde planlı bir biçimde gelişen, emekçi insanın çokyönlü gelişmesine, onun yaşamsal gereksinimleri ve çıkarlarının karşılanmasına hizmet eden sosyalist ekonomizin etkinliğini daha artıracak ve günün istemine yanıt verecek yeni ekonomik çalışma biçimleri arıyor ve pratikte uyguluyoruz. Kapitalist girişimcilikle sosyalizm koşullarındaki ekonomik aktifliğin amaç, içerik ve biçimleri arasındaki açık ilkesel farklılık işte buradan gelmektedir. Bu beceri, yüksek bir politik ve moral sorumlulukla sıkı sıkıya örülmüştür. İşte böyle bir beceri kişisel çıkarı toplumun, devletin çıkarları düzeyine yükseltmektedir.

Yeni tip ekonomik düşüncenin oluşmasını, son zamanlarda Sovyetler Birliği'nde geniş ölçülerde yaygınlaşan çalışmanın kolektif örgütlenme biçimi olanaklı kılmaktadır. Bunlar arasında, bizde ekip halinde çalışma yöntemi adı verilen yöntem de yer almaktadır. Üretim kolektifinin üyeleri, emeğin toplam sonucuna (yani yapılan işe) her kişinin katkısını kendileri değerlendirmektedir. Ücretler buna göre belirlenmektedir. Böyle bir çalışma örgütlülüğü, kişide kolektifçi psikolojik duygu ve morali güçlendirmekte, sosyalist mülkiyete karşı tutumlu davranma alışkanlığını kökleştirmektedir. Kolektif, büyük etki gücüyle, tek tek kişiyi herkes için, herkesi tek tek kişi için özen gösterme ruhunda eğitior.

Tüm toplumsal ilişkilerin, olgunlaşmış diye nitelendirebileceğimiz sosyalist ilişkiler biçimine dönüştürülmesinde ideolojik-egitimsel çalışmanın büyük önemi vardır. Parti, Sovyet insanların bilincine şu gerçeği ardıcılıkla yerleştirmeye çalışmaktadır: Herkes toplumdaki bu topluma emeğiyle ne verdiyse, sonuçta, ne az ve ne de çok, verdiğinin karşılığını alacaktır. İşte bizim sosyalist adaletimiz budur ve bu, sosyalizmde tüm nimetlerin paylaşımı ve tüketiminin sadece ekonomik değil, aynı zamanda moral temelini de oluşturmaktadır.

Bunun için parti, paylaşım ilişkilerine de doğal olarak önem vermektedir.

dir. Eşit değerde olmayan emeğin ödenmesindeki dengelemenin, sosyalizmde eşitlik ve adalet gibi bilimsel kavramlarla hiçbir ilişkisi yoktur. Böyle birşey, kaçınılmazlıkla bir tembel ile çalışkan, dürüst işçiyi aynı kefeye koyma anlamına gelmekte, emek verimliliğini olumsuz yönde etkilemekte, başkasının sırtından geçinme heveslerini doğurmaktadır.

Dağıtım ilişkilerinin iyileştirilmesi sorunu ile kişinin gereksinim ve çıkarlarının oluşması arasında sıkı bir bağ vardır. Haziran Plenumu'nda, partinin sosyal politikasının ve ideolojik eğitimsel çalışmalarının bu yönünün önemi vurgulandı. Tüketim kültürü, politik, ahlâk ve etik kültürü gibi manevi kültürün ayrılmaz bir ögesidir. Marks, çokyönlü gelişmiş insandan «çok daha zengin, yetenekli ve daha çok ilişkileri olan, aynı zamanda gereksinimleri de artmış bulunan» bir kişi olarak bahsederken, onun «daha yüksek düzeyde kültürlü bir insan olması gerektiğini»⁽⁸⁾, bunun için de birçok şeyden yararlanma yeteneğinde olduğunu belirtmiştir.

Eğitmek ve böyle bir kültürü geliştirmek, kişinin bireyselliğe değil, kolektivizme yönelmesini savunmak demektir. Burjuva toplumundaki parayı ve eşyayı putlaştırmaya dayanan, gösterişli tüketim, bencil, anlamsız ve küçük burjuva alışkanlığına göre bir yaşamı öngören varlık kavramı sosyalist toplum için sözkonusu olamaz.

Sovyet halkının maddi genliğinin yükseltilmesi sorunu her zaman partimizin dikkat merkezindeydi ve öyle de kalmaya devam ediyor. Bizim bu alanda, hatta en gelişmiş kapitalist devletlerle kıyaslayacak çok şeyimiz vardır. Ekonominin oylumu ve gelişme hızı, yaşam düzeyi, kültür, eğitim, sosyal güvenlik, konut kuruculuğu ve çok daha başka alanlara yapılan harcamalar, sosyalizmin üstünlüğünü gösteriyor. Kapitalist dünya ile nitel kıyaslamalar bizi hiçbir zaman korkutmamıştır, korkutamaz da.

Ancak açıktır ki, *iki karşıt sosyal sistemin doğası*, tam olarak bunların her birinin emekçilerin yaşamının nicel yanının iyileşmesi için ne yapabilecekleri, insanların genliğinin tam olarak sağlanması için ne derece yetenekli olduklarıyla açığa vuruluyor. Ama böylesi bir yaşam, yalnızca maddi rahatlıklara indirgenemez. Emek insanının durumu – ülkenin gerçek sahibi, devletin, toplumun ve üretimin yönetim işlerine katılması, işsizliğin ve sürekli işinden olma korkusunun ortadan kalkması, enternasyonal kardeşlik, karşılıklı yardım ve işbirliği ilişkileri, kişinin çok yönlü gelişmesi için ön koşulların yaratılması, sosyal iyimserlik ve hümanizm → işte sosyalizme özgü, onun yapısını temellendiren, toplumumuzu sömürü ve ezgi dünyasından ilkesel olarak ayıran çizgiler bunlardır. Bu da, sosyalizmin insana sağladığı gerçek yaşamın yeni niteliğidir.

⁽⁸⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 46, I. Bölüm, s. 386 (Rusça).

Başarılarımızın propagandasındaki indandiricilik, onun doğruluğuyla, tüm ideolojik alanda gerçekçiliğin, hayalcilikten ve gösterişten kurtulmuş bir çalışma stiline kökleşmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Sosyalizm için en iyi propaganda, yığınlarla açık, somut, yapıcı konuşmak, gelişmemizin güncel, bununla birlikte çetrefil ve ağır sorunlarını derinlemesine aydınlatmaktır. Sosyalizmin başarı ve kazanımlarının ağırlığı ve önemi, yenin nasıl bir savaşımında ve ne gibi engellerin ve güçlüklerin aşılmasında doğup kökleştiği üstüne belirgin bir anlayışın varolduğu ortamda ancak gözle görülür bir nitelik kazanıyor.

Sosyalist demokrasiyi genişletmeden gelişmiş sosyalizmi yetkinleştirme yolunda tek bir adım bile atmak olanaksızdır. İşte burada da ideolojik-eğitsel çalışmanın önemi olağanüstü büyüktür. Yığınların bilinçliliği ve yüksek bir genel ve politik kültür düzeyine ulaşmaları, emekçilerin toplumsal ve politik yaşamımızın tüm demokratik biçim ve normlarını verimli bir biçimde kullanmaları için zorunlu bir önkoşuldur.

Haziran Plenumu, Halk Sayıtları Sovyetlerinde, sendikalarda ve gençlik örgütü-Komsomol'da çalışan parti örgütlerinden, komünistlerden yığınların politik eğitimini onların toplumun ve devletin yönetim işlerine, denetim örgütlerine aktif çekilmeleriyle uyumlaştırmalarını istedi. O, partiyi sosyalist demokrasinin sınanmış araç ve biçimlerini en yoğun bir biçimde kullanmaya yöneltti. Burada da ağırlık, devlet organlarının toplum yaşamının tüm dallarındaki eylemlerinin açıklığına, yöneticilerin halk önünde sürekli hesap vermesi istemine, emekçilerin güncel sorunları tartışma ve çözüme çalışmalarına çekilmesinde yığınsal enformasyon araçlarının rolünün yükseltilmesine veriliyor. Kamuoyunun görüşünün sistemli olarak öğrenilmesi, kendi açısından halk girişimciliğinin bir biçimini oluşturan emekçilerden gelen mektuplara dikkatli bir ilgi gösterilmesi gerekiyor.

Bizde artık Plenumdan sonra emekçilerin üretim ve toplum işlerini yönetme haklarının genişletilmesi için pratik olarak ve ayrıca da yasal planda çok şeyler yapıldı. Genel halk tartışmasından sonra kabul edilen Emek Kollektifleri Yasası ilkesel önemde hukuksal bir belgedir. O, emekçi kollektiflerine üretim, sosyal ve eğitim görevlerini çözmek için geniş yetkiler sağladı ve bunların toplumumuzun politik sistemindeki önemini daha da yükseltti.

Bilindiği gibi, toplumun her üyesinin kendi yurttaşlık sorumluluklarının bilincinde olması, politik kültürün ayrılmaz bir ögesidir. Sovyet halkında böylesi bir sorumluluk vardır. Onun örgütlülüğün yükseltilmesine, düzenin, üretim ve devlet disiplininin güçlenmesine, hataların ortadan kaldırılmasına yönelik önlemlerin gerçekleşmesine aktif katılımı, bunu kanıtıyor. Ülkemiz emekçileri bunda, planların yerine getirilmesinin, tüm toplumsal yaşamın demokratik temelini giderek güçlenmesinin zorunlu güvence-

sinin, halkın çıkarlarına saygısızlık göstermeye, sosyalist düzenin hümanizmi üzerinde bir parazit gibi yaşamaya yatkın kişilerin önünde güvenilir bir engel olan, kendi iradelerinin ifadesini görüyorlar.

Burjuva propagandası bizim «vidaları sıkıştırmakla» meşgul olduğumuzu, hatta sözde «emekçilerin haklarına saldırıya» geçtiğimizi ilan etmede gecikmedi. Böyle konuşmak, sosyalist demokrasinin özünü, bizim onu güçlendirmeyi amaçlayan eylemlerimizi kasıtlı olarak çarpıtmak demektir. Esasen, «vidalar» eğer sözümona böyle bir ifadeyi kullanırsak, bizde yalnızca ekonomik tutumsuzluğun ve gevşekliğin, bürokratinin ve formalizmin başgösterdiği, sosyalist hukuk düzeninin veya ahlakın bozulduğu (suçlu ister sıradan bir emekçi veya yönetici olsun) alanlarda «sıkıştırılıyor». Biz bu olumsuz belirtilere karşı savaşımında hem yasalарımızın tüm ciddiyetine, hem de emekçilerin artan sosyal aktifliğine dayanıyoruz.

İdeolojik çalışmaların pratik yararına yüksek düzeyde özen gösterirken biz, onu yönetmenin stil ve yöntemlerinin etkinleştirilmesine de büyük önem veriyoruz. Haziran Plenumu, ideolojik alanda çalışan kadroları, genel olarak parti komitelerini, her şeyden önce bunların birinci sekretölerini, ideolojik ve eğitim sorunlarına sürekli olarak eğilmeleri, ideolojik süreçlerin içeriğini derinlemesine görmeleri görevini vermiştir. Partinin yığınlar arasındaki etkinliği, bu etkinliği gerçekleştirenlerin kişisel niteliklerine, onların yüksek sorumluluklarına gösterdikleri anlayışa çok bağlıdır. İşte bundan ötürü de Plenum partinin ideolojik ve eğitim çalışmalarının düzeyini yükseltme görevini öne koydu. Komünist olmak demek, bolşevik ahlak ve disiplini bakımdan örnek olmak demektir. SBKP, bu Leninci istemi her üyeye karşı uyguluyor ve bunu partinin otoritesinin güçlenmesi için değişmez bir koşul olarak görüyor. İdeolojik çalışmaların başarısı, büyük ölçüde, her komünistin, özellikle komünist-yöneticinin, kendi emeğiyle, toplumsal eylemlere katılımıyla, toplum yaşamındaki tutumuyla, tüm kendi görünüşüyle, komünist ahlak ilkelerine bağlılık derecesiyle ölçülür.

Görüş ve tutum oluşturma alanındaki eylemlerine olağanüstü bir önem verirken Sovyet komünistleri, onun gelişmiş sosyalizmin yetkinleştirilmesi pratiğiyle olan sıkı diyalektik karşılıklı ilişkisini görüyorlar. Y. V. Andropov, ideolojik çalışmaların iyileştirilmesi konusuna değinirken şunları belirtti: «... Önümüzde, çözümü çok yönlü aktif eylemler gerektiren bütünsel, çok yönlü bir görev vardır.»⁽⁹⁾ Bu, bizim ideolojik-teorik ve eğitim çalışmalarımız alanının geniş olduğu, bunun giderek genişleyeceği ve bunun biçim ve yöntemlerinin zenginleştiği ve daha da zenginleşeceği anlamına gelmektedir. Ama bu, aynı zamanda, sosyalizm kuruculuğunun

⁽⁹⁾ «Pravda», 16 Ağustos 1983.

canlı pratiğinin, en doğru sözlerin başarısının zorunlu bir önkoşulu olduğu anlamına da gelmektedir. Biz şu durumu çok iyi biliyoruz: Eğer partinin ekonomik ve sosyal stratejisi ideolojik garantiye gereksinim duyuyorsa, bu ideolojik çalışmalarda ancak sosyal-ekonomik politikanın sağlam temellerine dayandığı zaman gerçekten canlı olabilir.

3

Dış koşullar ve her şeyden önce de sınıfsal güçlerin uluslararası alandaki oranları, her ülkede komünistlerin stratejik ve taktik savaşına büyük ölçüde yön veriyor. Bu, bilinen bir gerçektir. Ama bugün, hiç olmazsa üç ilkesel durum vardır ki, kanımıza göre, bunlar kendilerine özel bir önem gösterilmesini gerekli kılıyorlar.

Birinci durum, dünya emperyalizminin dayattığı yaklaşık 40 yıllık nükleer silahlanmanın bir sonucudur. Nükleer savaşta kazanan olamaz, bu savaşın yardımıyla herhangi politik bir sonuç da elde edilemez. Nükleer silahları harekete geçirecek her türlü girişim, kaçınılmazlıkla gezegenimizde yaşamın yazgısına soru işareti koyabilecek yetenekte olan bir yıkıma dönüşecektir.

İşte bundan ötürü emperyalizmin ve en başta da ABD emperyalizminin saldırganlık politikasının sebep olduğu uluslararası durumun hızla gerginleşmesi büyük bir tehlike oluşturuyor; o, insanlığı yıkımın eşiğine yaklaşıyor. Olayların olumsuz yönde gelişmesini önlemek, askersel tehlikeyi ortadan kaldırmak, olağanüstü zor, ama gerçek, çözülebilir bir görevdir. Uluslararası alandaki sosyal-politik ve askersel güçlerde meydana gelen denge, komünistlerin dünya savaşlarının kaçınılmaz olmadığı, genel barışın barış içinde yanyana yaşama temelinde savunulup güçlendirilebileceği konusundaki görüşlerinin doğruluğunu kanıtıyor.

Bunun sonucu, nükleer çağ denilen çağın gerçekleri, komünist hareketin enternasyonal çıkarları açısından uluslararası koşulların belirgin öncelikli bir anlam ve önem kazandığı bir durum ortaya çıkardı. Denebilir ki, bu, her partinin programsal amaçları için yürüttüğü savaşım bakımından da böyledir.

Bilindiği gibi, bu görüşler SBKP'nin uluslararası sorunlara yaklaşımının temelinde yatıyor. SBKP MK'nin Kasım (1982) ve Haziran (1983) Plenumlarının kanıtladığı gibi, partimizin Leninci dış politik doğrultusunun özü, gezegenimizde barışı koruma kaygısı olmuştur ve gelecekte de öyle kalacaktır. SSCB'nin son zamanlardaki tüm somut girişimlerinin, Y. V. Andropov'un açıkladığı nükleer silahlanma yarışının önlenmesine, silahsızlanmaya yönelik geniş kapsamlı bütünsel yapıcı önerilerin anlamı da budur.

Biz, kapitalist dünyadaki komünist partilerinin kendi ülkelerinde SBKP'nin, öteki erkteki Marksist-Leninist partilerin dış politika doğrultusunu açıklamalarına minnettarız. Bu, nükleer savaşa karşı ardıcıl bir savaşım yürüten sosyalist devletler haklarına önemli bir yardımdır.

«Sovyet askersel tehdidi» yalanı, Sovyetler Birliği'nin savunma gücünü artırmak için aldığı «aşırı» önlemler, bizim Cenevre görüşmelerindeki «ödünsüz» tutumumuz üstüne yayılan masallar, «iki süper devletin» silahlanma yarışındaki sözümona eşit sorumluluğu gibi söylentiler, tüm bunlar burjuva propagandası tarafından yalnızca SSCB'ye ve onun sosyalist bağlaşıklarına karşı kullanılmıyor. Antisovyetizm, emperyalizmin nükleer depolarını aşırı derecede artırma politikasına karşı çıkanlara açtığı savaşın temel ideolojik silahı olmuştur. Bugün en büyük kapitalist devletler arasındaki askersel koalisyon, antisovyetizm temelinde oluşturuluyor. Emperyalizm, antisovyetizmin yardımıyla militarist politikasına yığınsal destek sağlamaya, komünist hareketin gücünü zayıflatmaya, genel olarak savaş karşıtı güçleri sarsmaya, parçalamaya çalışıyor. Saldırganlık politikasının sivri ucunu barışın kalesi SSCB'ye, sosyalist topluluğa yönelmekle ABD emperyalizmi, tüm halkların güvenliğini tehdit ediyor, onlara kendi emmenliğini dayatmaya çalışıyor, tekellere aşırı kârlar elde etme olanakları yaratıyor. Bundan ötürü biz, antisovyetizm spekülasyonlarına karşı konulmasını, askersel tehlikeye karşı savaşımın en önemli ideolojik yönlerinden biri olarak görüyoruz.

V. İ. Lenin şöyle diyordu: «... Uluslararası sosyalizmle ilişkileri, proletaryanın artık utkuya ulaştığı ülkenin savunma sorunlarına ancak üstünkör yaklaşım gösterenler bozabilirler.»⁽¹⁰⁾ Bugün böylesi bir ilişki yaşamsal zorunluluktur. O, komünistler gibi uluslararası ilişkilerde sağlıklı başlangıcın korunmasından yana olan işçi sınıfının belirli çevrelerinde, politik güçler ve toplumsal güçler arasındaki antisovyetik kör inançlar ve önyargıların aşılması için zorunlu önkoşul olarak hizmet ediyor. Bunların uluslararası savaş karşıtı koalisyonda birleşmeleri, dünyanın termo-nükleer savaşa sürüklenmesi yolunda ciddi bir engel oluşturabilir.

İkinci durum, komünistlerin değişik ülkelerde ve bölgelerde çözmesi gereken ve dünya devrim sürecinin hiç te son olmayan dengesiz gelişmesinin doğurduğu sorunların ve görevlerin çok çeşitliliğinin eşi görülmemiş bir biçimde genişlemesiyle bağlıdır. Kanımıza göre, komünist partileri arasında o anın biçimlerine yanıt veren ikili ve çok yönlü işbirliği için kollektif arayışlar, giderek daha büyük önem kazanıyor.

Özellikle burada, zaman zaman hareketimizde ortaya çıkan görüşlere ve anlaşmazlıklara gösterilen değişik yaklaşımlarla ilgili sorunlar dikkat gerektiriyor. Bize göre, bunlar, enternasyonal ilişkilerin zayıflamasını haklı

(10) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 292.

göstermek için kullanılamaz. Bu gerçek her zaman böyleydi. Ancak bugün bu yalnız basit bir gerçek değil, aynı zamanda politik konuların ve her partinin, genel olarak hareketimizin güçlenmesi, bu arada barışı koruma savaşımının başarısı için zorunlu koşullardan biridir. Partimiz, Haziran Plenumu'nun da vurguladığı gibi, güçlüklerin ve ayrılıkların içeriğinin nesnel çözümlenmesini, bunların ortaya çıkış nedenlerini, Marksizm-Leninizm temelinde ortadan kaldırılması yollarının bulunmasını, en önemli görevlerinden biri olarak görüyor.

Emperyalizm, ortak ideolojisi ve program amaçlarıyla perçinlenen komünist hareketi enternasyonal bir güç olarak zayıflatmaya çalışıyor. Burjuva propagandası, komünistlere aralarındaki ilişkileri nasıl kurmaları gerektiği yolunda akıl öğretmeye, hareketimizde yürütülen tartışmalarda hakem olmaya, neyin «iyi», neyin «kötü» olduğuna karar verme hakkını benimsemeye çabılıyor. Burada amaç bellidir. Bu, kardeş partileri birbirine düşürmek, örneğin sosyalist ülkelerdeki komünistlerle diğer ülkelerdeki komünistleri karşı karşıya getirmek, komünist partilerini ulusal veya bölgesel «evlerine» götürmektir. Saldırıların sivri ucu, komünist hareketi «Moskova'dan yönetme» yeltenişinde olmakla suçlanan SBKP'ye yöneliktir.

Partimiz, bu sorunlardaki konunun hem ülkede, hem de ülke dışında aydınlatılmasına büyük önem veriyor. Onun bu alandaki konumu iyi biliniyor: SBKP, 26. Kongrenin komünist hareketin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birliğinin güçlenmesine yönelik çizgisini ardıcıl sürdürüyor. O, örneğin Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı belgelerinde belirtildiği gibi, tüm kardeş partilerle «Marks, Engels ve Lenin'in yüce ilkeleri temelinde, her partinin eşitlik ve egemenliğinin kesin korunması, içişlerine karışılmaması, ilerici, toplumsal dönüşümler ve sosyalizm için savaşın değişik yollarını seçme özgürlüğüne saygı gösterilmesi koşuluyla gönüllü enternasyonalist yoldaşlık ilişkilerini ve dayanışmayı⁽¹¹⁾ geliştirme görevini önüne koymuştur.

Üçüncü durum, Y. V. Andropov yoldaşın Haziran Plenumu'nda belirttiği gibi, bugün insanlığın geleceği büyük ölçüde gezegenimizde milyarlarca insanın akıl ve yüreğini kazanmak için verilen savaşımın sonucuna bağlı olmasında ifadesini buluyor. Sorunun bu biçimde değerlendirilmesinde en küçük bir abartma yoktur.

Emperyalizm, sosyalist dünyaya karşı giriştiği politik saldırıya daima ideolojik destek sağlamaya çalışmıştır. Ancak şimdi biz, nitel bakımdan yepyeni bir olguyla karşı karşıyayız. Günümüzde emperyalist devletlerce finanse edilen, yönlendirilen, uluslararası ölçülerde (özellikle NATO

(11) Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı. Moskova, 1977, s. 19-20.

çerçevesinde) uyumlaştırılan «psikolojik savaş» yalnız SSCB'ye ve onun sosyalist bağlaşıklarına karşı değil, aynı zamanda savaş karşıtı harekete, işçi hareketine ve tüm devrimci harekete karşı yürütülüyor. Şimdi bu, ABD başkanının bundan yarım yıl önce ilan ettiği «özgürlük için haclı seferin» de kanıtladığı gibi, emperyalizmin antikomünist devlet stratejisinin ana bileşenlerinden biridir.

Emperyalizm, sosyalizm dünyasıyla, işçi ve demokratik hareketlerle ilişkilerini çatışma açısından ele alıyor. O, hem «saf politika» alanında, ve hem de ideolojik alanda hızla artan gerginliği eşit düzeyde körüklemeye çalışıyor. Biz, du burumu hesaba katarak, Haziran Plenumu'nda partinin propaganda ve karşı propaganda çalışmalarında olgunlaşan bütünsel sorunlarını ele aldık, bunların yetkinleştirilmesine ve genişletilmesine yönelik somut önlemler kabul ettik ve birçoğunu yaşamda uygulamaya başladık. Plenum, ideolojik savaşımın aktif, onurla, provokasyonlara kapılmadan yürütülmesi zorunluluğuna dikkati çekti.

Bu sonuncu görüşü vurgulamakta yarar vardır. SBKP, yumuşak söylersek, aracı seçmede titizlik göstermeyen, küstahça, hayasızca hareket eden burjuva propagandasına «oyunda yardım etmeye» kalkışmıyor. Biz «psikolojik savaşın» kararlı düşmanlarıyız, ve bunun körüklenmesine yarıdımçı olmayı da düşünmüyoruz. Ama ideolojik savaşımında pasiflikten, hele hele ilkesel konulardan vazgeçmekten söz bile edilemez. Tersine, burada başarı yalnızca atak davranmakla, başka koşullarda öne geçen eylemlerle, tüm kilit sorunlarda geniş enformasyon ve ayrıntılı kanıtlarla sağlanabilir.

Burada yalnızca bir tekinin, en önemlisinin üzerinde durmak istiyorum. Emperyalizm, Lenin'in partisinin geçtiği yolu gözden düşürmeye çalışıyor. Söz gelişimi bu, SBKP'nin tüm 80 küsur yıllık pratiğinin gerçek çekici güç olduğunun dolaylı, ama oldukça açık bir biçimde tanınmasına hizmet ediyor. Ve bizim sınıf düşmanlarımız, Sovyet deneyimine kara çalmaya çalışırken, işçi sınıfındaki her soydan ve boydan oportünistlerin kullandıkları en ince gerekçelere başvuruyorlar. Bunlar SSCB'nde somut olarak kurulan, varolan sosyalizmi sözde Marks ve Lenin'in yeni toplum üzerine görüşlerinden uzaklaşmış, tam biçimlenmiş bir tür model olarak yansıtıyorlar. Ve düşmanlarımız, diğer sosyalist ülkelerdeki sorunların ve güçlüklerin nedenini SBKP'nin bu «modele» zorunlu bir örnek görünümü vererek onu sözde herkese ve herşeye dayatmasında görüyorlar. Uç anakaraya yerleşmiş olan devletlerin pratiğinde giderek daha açık bir biçimde kendini gösteren sosyalizm kuruculuğunun çok çeşitli yanlarını, neredeyse Sovyet deneyimini «revize etme», onun «yeteneksizliğini» kanıtlama gibi göstermeye yelteniyorlar. Ne yazık ki, benzeri propaganda çabalaması, işçi hareketinin kimi çevrelerinde de zaman zaman görülmüyor.

Deneyimlerin ortak kullanılmasına yönelik tutumlar, komünistlerin enternasyonal dayanışmasının kilit noktalarından biriydi ve öyle de kalıyor. Ve burjuva propagandası da bu konudaki politik spekülasyonları hiç te bir tesadüf eseri olarak yapmıyor. İye biliniyor ki, Lenin Sovyet Rusya deneyiminin tüm ayrıntısıyla taklit edilmemesi için uyarılarda bulunmuş, onun şu veya bu çözümleri doğrudan kendine özgü koşullarının kavranmasını ve Sovyet deneyiminin sözünü değil özünü benimseyerek onun başka koşullarda kullanılabilen biçimde iyice düşünülerek değiştirilmesini istemiştir. ⁽¹²⁾ Her kardeş parti SBKP'nin geçmişteki ve günümüzdeki pratiğine yalnızca böylesi bir yaklaşımla ancak, Lenin'in deyimiyile bizim «çok pahalıya mal olan deneyimimizi» ⁽¹³⁾ kendi yararına dönüştürebilir.

Evet, partimizin hataları ve yanlışları da olmuştur. Bunlardan Lenin'in deyimiyile yalnızca «kendi devrimci eylemsizliğinin hatasızlığına» ⁽¹⁴⁾ bôbürlenen ağız bozuklar kaçınabilir. Ama, SSCB'nin zengin ve öğretici tarihinin özünü, dünya sosyalist sisteminin kurulmasını ve oluşmasını hatalar ve yanlışlar saptamıyor. Bu tarih, devrimci gelişmenin Marksizm-Leninizm tarafından ortaya çıkarılan ana yasallıklarının canlı bir simgesidir. Bu, Lenin'in her ulusun sosyalizme kendi yolundan ulaşacağı öngörüsünü de kesin bir biçimde doğruluyor. Ve gerçekten de sosyalizm kuruculuğunun genel ilkelerinin somut koşullarda yaratıcılıkla uygulanması, çözümlerin ve biçimlerin çok çeşitliliğinin özgünlüğü ile nitelenen kardeş sosyalist ülkelerin deneyimi, Sovyet deneyiminden birçok bakımdan ayrılıyor. Tüm bunlar, Marksizm-Leninizm öğretisinin tükenmez gücünü gösteriyor, komünistlere birbirlerinin pratiklerini özenle öğrenmeleri gereğini hatırlatıyor.

Partimizin Haziran Plenumu, sorunun bu yönünü bir kez daha belirtti. SBKP, sosyalizm kuruculuğunun diğer ülkelerdeki deneyiminin etrafıca ve nesnel olarak kavranmasını en önemli görevlerinden biri olarak görüyor ve devlet organlarında ekonomi ve ideoloji alanlarında çalışan komünistlerden erkteki diğer partilerin pratiğinde buldukları ve zamanın sınavından geçmiş en iyi yönleri, elbette Sovyet koşullarında kullanılabilen biçimde, yaşama geçirmelerini istiyor. Bu, bizim de inandığımız gibi bir yandan ülkemizin daha hızlı ve etkin bir biçimde gelişmesi, öte yandan, SBKP'nin kardeş ülkelerin komünistleriyle işbirliğini, sosyalist devletler halklarının dostluğunu giderek güçlendirmek için zorunlu önkoşuldur.

Bugün, SBKP'nin tüm ideolojik çalışması, şu geniş belge altında yürütülüyor: Sözle öz arasındaki birliği güçlendirmek. Bu, komünistlerin

⁽¹²⁾ Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 38, s. 217; c. 43, s. 198–200.

⁽¹³⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 6, s. 26.

⁽¹⁴⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 15, s. 249.

İdeolojik ve örgütsel çalışmalarındaki kopmaz birlik üstüne Leninci istemlerin somut, güncel pratiğin diline çevrilmesinden başka bir şey değildir. Böylesi bir görevin bir defada ve temelli çözülemeyeceğini biliyoruz. Bunu, değişen koşulları hesaba katarak çalışma stilimizin ve yaşamın ortaya koyduğu güncel sorunlara zamanında kanıtli ve gerçekçi yanıtlar vererek parti-içi yaşam atmosferinin iyileştirilmesine katkı göstererek, sürekli çözmek gerek. Parti bu görevi çözerken, kendi otoritesini güçlendiriyor, sosyalist toplumda politik gücün yöneticilik rolünün gerektirdiği bir biçimde hareket ediyor.

TÜSTAV

Polonya deneyiminin gösterdikleri

Wojciech Jaruzelski

Polonya Birleşik İşçi Partisi Birinci Sekreteri,
PHC Bakanlar Kurulu Başkanı

Polonya Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 40. yılına ayak bastık. Bu dönem halkımız için bir dönüm noktasıdır. Bununla birlikte 40 yıl, bin yıllık devletimizin tarihinde oldukça kısa bir süredir. Ama 40 yıl, yüz yıllık Polonya örgütlü işçi hareketi tarihinin hemen hemen yarısıdır. Geride bırakılan 40 yıl içinde 1980–1983 döneminin özel bir yeri var. Bu dönemin önemi, onun alışılmamış dramatik karmaşıklığından olduğu gibi, özellikle bilinen nedenler yüzünden zor kavranan çağdaş bir dönem olduğu olgusundan kaynaklanıyor. Yalnız bunun için de değil. Partimizin tarihinde ilk kez, Temmuz 1981'de olağanüstü Kongre toplandı. O zamandan başlayarak, bu dönemin çok yönlü Marksist analizi, PBİP'nin 9. kongresini olduğu gibi, karşı-devrimci güçlerin sosyalist devlete karşı giriştiği eylemleri, aynı zamanda 13 Aralık 1981'de ilan edilen olağanüstü durumu, onun niteliğini, gerçekleştirilmesini ve sonuçta 22 Temmuz 1983'te olağanüstü durumun kaldırılmasının önkosullarını bilimsel açıdan değerlendirmenin anahtarını verecektir.

70'li yılların sonunda Polonya'da, sosyalist gelişmedeki çelişkilerin zamanında üstesinden gelinmemesi sonucu, derin politik ve sosyal-ekonomik bunalım ortaya çıktı.

PBİP'nin 9. Olağanüstü Kongresi, bu geçen dönem içinde yapılan yanlışlıkları tam bir açıklıkla eleştirisel ve özeleştirisel bir biçimde değerlendirdi. Kongre, bunalım durumunun ortaya çıkmasının kaynağının, herşeyden önce, sosyalizm kuruculuğu sürecinde Marksist-Leninist ilkelerden uzaklaşmanın olduğunu gösterdi. Bu, özellikle parti-içi yaşam normlarının çiğnenmesinde, sosyalist halk erkinin bürokratik ve otokratik sınırlar içine sokulmasında, toplumda, özellikle gençlik arasında ideolojik-eğitim çalışmalarını küçümseme ve ihmal etmede, ekonomi politikasında iradeci kararlar almada, herşeyden önce yatırımlar alanını gerektiğinden fazla genişletmede, aynı zamanda halk ekonomimizin önemli ölçüde Batı kredisine bağımlı duruma getirilmesinde görüldü. Düzenimizin düşmanları, bu yanlışlıkları, partiye ve sosyalizme karşı genel bir saldırıya geçmek için kullandılar.

Oluşan durum, uluslararası sınıf savaşımı sürecinden ayrı ele alınamaz. Sosyalist Polonya her zaman, Batı'nın psikolojik savaşı körükleme yönündeki stratejik planlarında önemli bir yer tuttu. Hele son zamanlarda Polonya, özel dikkat merkezi, yaşamımızın çeşitli alanlarına sızma, ve

antikomünist baskılarda bulunma alanı oldu. Bu, ülkemizde sosyalizm düşmanlarının konumunu güçlendirdi. Toplumda artan hoşnutsuzluk duygusu, sosyalizm düşmanlarının eylemleri için elverişli bir ortam yarattı. Bu durum, anti-sosyalist güçlerin grev hareketine, aynı zamanda emekçilerin hoşnutsuzluğunu, onların gerçek çıkarlarıyla çelişen bir yola yöneltecek amacını taşıyan daha sonraki dönemin süreçlerine hızlı bir biçimde sızmasında önemli bir rol oynadı.

Polonya'daki durumun gelişmesinin analizi, sosyalizmin iç ve dış düşmanlarının sıkı ve koordine edilmiş ortak eylemlerde bulunduğunu açıkça gösteriyor. Onların çabaları, birincisi, Marksizm-Leninizmi gözden düşürmeye, onu, Polonya koşullarına ve Polonyalıların düşünme biçimine «yabancı» ve «uygun olmayan» birşey olarak göstermeye, ikincisi, partinin yönetici rolünü baltalamaya, üçüncüsü, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle birliğimizi karalamaya ve bozmaya ve dördüncüsü, ekonomik alanda yıkıcı eylemlerle üretim araçlarının genel halk mültiyetini gözden düşürmeye ve böylece sosyalist ekonominin sözde verimsiz olduğunu, bu ekonominin emekçilerin maddesel gereksinimlerini karşılama yeteneğine sahip olmadığını kanıtlamaya yönelikti.

Politik düşmanın planına göre, Ağustos 1980'den Temmuz 1981'e kadar ki dönem, anarşik olayları kışkırtmak ve bunun soysuzlaştırıcı etkisini toplumda yaygınlaştırmak dönemi olarak belirlenmişti. Aynı zamanda bu dönem, devleti ve parti içindeki merkezkaç, fiilen likidatör eğilimlerin artmasından yararlanarak, özellikle partiyi dağıtma dönemi olarak düşünülmüştü. Ne yazık ki, bu programın ilk bölümü önemli ölçüde gerçekleştirildi. Bunun birçok nedeni vardır. Bu nedenler arasında, parti enerjisini, onun iç sorunlarının yutması önemli bir yer tutuyor. Çünkü, partide doğru, sert eleştirinin yanısıra, temelsiz suçlamalar ve heyecanlı bir biçimde «kendi kendini yerme» girişimleri vardı. Ancak, parti-içi yaşamın, herşeyden önce 9. Kongre'nin yapılmasından sonra canlanması sonucu, karşı-devrimci planın ikinci bölümü fiyaskoya uğradı. Halk erkinin temel kurum ve organları, sosyalizm davasına bağlı kaldılar. Parti, anti-sosyalist güçlerin baskısına ve sağ oportünist akımın aktifleşmesine, partiye karşı toplumsal güvenin sarsılmasına, yani gözle görülür, elle tutulur politik zararlara, sallantılığa ve zayıflığa karşın dağılmadı, tersine kendi görünümünü daha net belirlemeye, üyelerinin ideolojik hazırlığına ve dayanıklılığına ağırlık vermeye başladı.

Partinin 9. Kongresi, işçilerin güçlü olduğu bir Merkez Komitesi seçti, Anayasal ilkeler temelinde demokratik reformlar ve geniş ulusal uzlaşma çizgisini hazırladı, bunalımdan çıkışın biricik gerçek programını oluşturdu. Bu program, toplum tarafından giderek daha geniş bir biçimde kavranmaya ve destek görmeye başladı. Bunun için, bu program, sosyalizm düşmanlarının olağanüstü sert saldırılarına hedef oldu. Savaşın ana

alanı, halk ekonomisi, işletmeler oldu. Bu da, giderek daha geniş boyutta üretim süreçlerinin durmasına yol açtı. Ulusal varlığın maddesel temeli yokolma tehlikesiyle karşı karşıya geldi. Gelecekteki aşamanın nasıl bir aşama olacağına, onun politik ve sosyal bedelinin ne olacağına karar vermek, topluma, en başta işçi sınıfına bağlıydı.

Olağanüstü durumun ilan edilmesi karşısındaki tutum, daha sonra, onun 19 aylık uygulanması boyunca gerçekleşen ekonomik ve toplumsal-politik normalleşme düzeyi, emekçilerin, düşmanın başvurduğu sinsi oyunlarla kör ve sağır edilemediğini gösterdi. Emekçilerin önemli bir bölümü, düşmanın gizli, özü bakımından işçi düşmanı olan, halka zarar veren amaçlarını görmeyi başardı. Bunun sonucunda her türlü ahlaksal ihtilafa ve Batı'nın antikomünist propaganda merkezlerinin ardarası kesilmeyen psikolojik ve propaganda baskılarına, günlük yaşamda maddesel zorlukların varlığını sürdürmesine karşın, toplum, sağduyu yoluna koyulmayı, ülkede bunalımın üstesinden gelinmesi için uzlaşma yolunu bulmayı başardı. Bu acılı günlerde emekçilerin çoğunluğunun yaptığı seçenek, uzlaşma ve savaşım çizgisi adı verilen, partinin 9. Kongre çizgisinin başlıca, daha da uzaklara giden utkusudur. Partinin pratik çalışmalarının temeli, sıralarını pektıştirmede ideolojik ve örgütsel platformu olan bu çizgi, Merkez Komitesi'nin toplantılarında daha da geliştirildi ve somutlaştırıldı.

Polonya'da biz, ne halk olarak, ne de parti olarak hiç bir şeyi sıfırdan başlamıyoruz. 40 yıllık halk erki, devleti ve toplumu kökten değiştirdi, ülkeyi, ekonomik ve kültürel geri kalmışlıktan çıkardı, onu savaş sonrası yılların yıkıntıları içinden yeniden kurdu, yüzlerce yıldan beri ilk kez ona güvenli sınırlar ve içlerinden en değerlisi Sovyetler Birliği ile kurulan bağlaşıklık olan sarsılmaz bağlaşıklar kazandırdı. Polonya'ya sosyalist ülkeler ailesinde ve dünya halkları arasında onurlu bir yer sağladı. Bugünkü Polonya toplumunun çoğunluğu, sosyalizm koşullarında doğan, eğitim gören ve oluşan, iş konusunda hiç bir endişe duymayan, sosyal güvenlik, toplumsal adalet, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ve maddesel zenginliğin dağılımı konusunda toplumsal kontrol, eğitim ve kültürün herkese açık olması gibi sosyalist değerlere bağlı kişilerden oluşuyor. Bu 40 yıl içinde parti, hem başarılarından, hem de başarısızlıklardan zengin deneyim elde etti, bir dizi yararlı sonuçlar çıkardı. Kökenlerimize dönme önerisini şimdi öne sürdüğümüz zaman biz, buna evrensel değerlerle, yani Marksist ideoloji, Leninci parti bilimi ve Polonya işçi sınıfı hareketinin yüz yıllık bir düşünce ve deneyim birikimi biçiminde bir hazineyle bağlı umutlar yüklüyoruz. Özellikle bugün partinin, kurtuluştan sonraki ilk yıllarda biriktirdiği deneyim, Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin (PBİP) yurtsever güçlerin geniş cephesini oluşturma yönünde hazırladığı görüş yararlıdır.

Düşmanın şiddetli saldırılarının ana yönlerinden birinin halkçı Polonya'nın kazanımları olması rastgele değildir. Uzak geçmişi bilmeyen genç kuşakların deneyimsizliğini kullanarak, anti-sosyalist propaganda, halkın son 40 yıl içinde elde ettiği başarıları karalamaya veya küçük düşürmeye çalıştı. Bu, Polonya'da sosyalizmin, büyük maddesel, sosyal ve ahlaksal kazanımlarını gözden düşürme yönünde girilen iğrenç bir denemeydi. Bu propagandanın başarılı olduğu çevrelerde, o, uzun zaman tedavi etmemiş gereken tinsel yaralar açtı.

Bütün bunlara, büyük maddi ve teknik araçlar kullanmalarına, yıkıcı merkezlerin, boyutu bakımından eşi görülmemiş bir saldırı propagandası yürütmelerine karşın, düşman, emekçilerin hoşnutsuzluğunu, sosyalist düzene karşı savaş yoluna akıtmayı başaramadı. Sosyalizmin temel ilkelerinden hiç biri, işçi sınıfının saldırısına uğramadı. Hatta bu ilkeler konusunda bir kuşku duymadı. Toplumda geniş bir biçimde ortaya çıkan kuşkular tamamen başkaydı. Deneyimimizin niteliği, sosyalizm kuruculuğu boyunca şiddetli bunalımların tekrar etmesi, şimdiye kadar geçtiğimiz yolun, her hangi bir yanlış yönü olup olmadığı konusunda kuşkular doğurmuş, hâlâ daha doğrulamaya devam ediyor. K. Marks'ın «yalan bilinç» adını verdiği bu tür eğilimlerin, yani anarko-sendikalist ekonomik hayaller'in olmasından, politik güçlerin serbest oyunu unsurlarına yönelmeden, düşman, toplumu, yüksek dozlu antisovyetizmle antikomünizme iten bir mekanizma oluşturmaya çalıştı. Örneğin bu çabalara uygun olarak, sözümlü özyönetimli Reç Pospolita, üretim araçlarının genel halk mülkiyetini, partinin yönetici rolünü, Sovyetler Birliği ile bağlılık ve dostluk içinde olan toplumsal politik düzeni savunan devletimizden «daha sosyalist» bir devlet olarak reklam ediliyordu. Bu demagojik belgelerin yardımıyla, işçi sınıfını sosyalizme karşı savaşa yöneltmek istiyorlardı.

Tamamlamak gerek ki, bu büyük politik yalanda, kimi nesnel etkenler düşmana kolaylık sağladı. Genel olarak yüksek profesyonel hazırlığa sahip olan Polonya işçi sınıfının, proleter olmayan bir doğuşa sahip olan bir bölümü hâlâ daha derin sınıfsal bilince kavuşmamıştır. Polonya toplumunun bazı kesimlerinin duygusal tepkilerinde birçok eski ideolojik kalıntı, milliyetçilik, gerilik, savaşkan klerikalizm kalıntıları görülüyor. Gerçek tarihsel, ekonomik ve hukusal bilginin genel düzeyi, hâlâ daha düşüktür. Son on yıl, sözümlü «halkın ahlaksal-politik birliği» görüşünün etkisi altında geçti. Bu, toplumda önemli sosyal ayrışmaların gerçekleştiği koşullarda yanlış bir görüştü. Bu görüş, gerçeklerin sınıfsal bir açıdan kavranması zorluğunu baltaladı, artan tehlikenin küçümsemesine yol açtı. Aynı zamanda gençlikle çalışmada yapılan ihmalde etkisini gösterdi. Bütün bu etmenler, aynı zamanda partide ideolojik sallantılar, korkaklık ve yavaşlık, bunun sonucu olarak, yığın hareketinde politik yönetimi zamanında ele geçirme yeteneğinden yoksun olma, ülkede, Batı merkezlerindeki emperyalistlerle bağlı olan anti-sosyalist güçlerin «Solidarnoşç»u

kurmayı başarmalarına yol açtı. Oysa politik hareket içinde nesnel olarak işçi düşmanı, karşı-devrimci nitelik taşıyan «Solidarność»u, onun dürüst üyelerinin çoğu, gerçek sendikal örgüt olarak görmek istiyorlardı.

Elbette olayların gelişmesi üstüne buraya kadar oldukça kısa ve basit bir biçimde yapılan değerlendirme, uzlaşma, savaşım ve sosyalist reformlar ve özellikle sosyalizm kuruculuğu pratiğinde onun evrensel ilkeleriyle özgül çizgileri arasında bir uyum sağlama biçimlerine ilişkin ilkesel sonuçlar çıkarmaya olanak veriyor. Ne yazık ki, Polonya örneği, genel ilkelerden, reel sosyalizmin zengin olumlu deneyimlerinden uzaklaşmanın ne denli pahalıya mal olduğunu öğreten ilk örnek değildir. O, aynı zamanda, bu tür uzaklaşmanın ciddi sonuçlarından birinin de, bu ilkeleri, sosyalizmi kuran toplumun somut koşullarına beceriksiz uygulama olduğunu gösteriyor. Çünkü, sosyalizmin ilkeleri genel ve ulusal olarak iki «biçime» ayrılmıyor. Tüm bu ilkeler geneldir. Ancak, bunların yaşamda yetkin uygulanması, her ülkede yerleşmiş olan somut tarihsel ve çağdaş gerçeklerin ayrıntılı değerlendirilmesi ve doğru bir biçimde göz önünde bulundurulmasıyla olanaklıdır. V. İ. Lenin «Devlet ve devrim» adlı temel yapıtında kapitalizmden sosyalizme geçişin «çok değişik yol ve biçimlerde» olacağını, ancak «bunun özü, kaçınılmaz olarak tek olacaktır» diye yazarken, işte bunu gözönünde bulundurmuştur.

Hiç bir ülkenin komünist partisinin, hatta işçi sınıfının sosyalist toplumu yalnız başına kuramayacağını, sosyalizmi kurma başarısının her zaman ve her yerde, partinin çalışma yürüttüğü toplumda, işçi sınıfının, geniş emekçi katmanlarının güvenini ne ölçüde kazandığına ve bunları, programı, sınıfsal tarihsel çıkarları etrafında ne ölçüde toparlamayı başardığına bağlı olduğunu, Lenin'den daha açık bir şekilde hiç bir kimse belirtmemiştir. Bu temel ilkedен çıkan sonuç şudur: PBİP'nin 9. Kongre'de Programına yazdığı, toplumsal uzlaşma taktik bir adım değil, tek anlamlı sınıfsal nitelikte bir stratejik görüştür. Onun temelinde partinin işçi sınıfıyla sıkı ve içten bağına ilişkin Leninci öğüt yatmaktadır.

Şöyle ki, tarihsel rolünü ve sorumluluğunu doğru kavramış olan işçi sınıfının, onun partisinin etrafında, öteki toplumsal güçler, herşeyden önce öteki sınıflar, katmanlar ve emekçi grupları birleşebilirler. Sonuçta toplumsal uzlaşma, sosyalizm konumunda olan değişik güçlerin geniş birliği oluyor. Bununla birlikte işçi sınıfının hegemonyası ve partinin öncü rolü korunuyor. Burada doğru kavranan ulusal çıkarlar, sosyalizm kuruculuğu ödevleriyle, yurttaşlık hak ve özgürlükleri ve sosyalist demokrasi geliştirilerek düzenli işleyen bir devlet uğrındaki doğal çabalarla uyumlaştırılıyor.

Halkımızın tarihsel gelişmesi ve onun devletçiliği sürecinde oluşan

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 33, s. 35.

Polonya koşullarda, bu uzlaşma, toplumun katolik dinine inanan önemli bir bölümü arasında ağırlıkta olanlarla, reel olarak varolan dünya görüşü farklılığını da yansıtmalıdır. İşte sosyalist devlet ile kilise arasındaki ilişkilerin önemi gibi, karmaşıklığı da buradan kaynaklanıyor. Bu ilişkilerin ilkelerini, kilisenin devletten ayrılmasını öngören ve aynı zamanda vatandaşlarına dine inanma ve dinsel pratiğini gerçekleştirme özgürlüğü garanti eden PHC Anayasası belirliyor. Partinin ödevi halkın tinsel yaşamının ana alanlarında Marksist etkinin artmasını sağlamaktır. Ama en önemli ödev, dine inananların sosyalizm kuruculuğuna, sosyalist demokrasinin tüm alanlarda işlemesine, Anavatanımız Polonya Halk Cumhuriyeti'nin güçlenmesine aktif katılması için gereken toplumsal, politik ve örgütsel koşulların oluşturulmasıdır.

Her zaman güncel olan, sosyalizmi savunmaya hazır olma yönündeki Leninci çağrıya uygun olarak Aralık 1981'de PHC'de olağanüstü durum ilan edildi. Olağanüstü durum karşı-devrimin hücumunu durdurdu. Varolan yasalara uygun olarak, resmi organlarca ilan edilen olağanüstü durum, özünde, işçi sınıfının ve tüm halkın yüksek, yaşamsal çıkarlarını savunma biçimidir.

Ne olağanüstü önlemlerin uygulanmasının ortaya çıkardığı kaçınılmaz sarsıntılar, ne bu önlemlerin savunulmasıyla gerçekleşen normalleşme, ne de politik ve ekonomik durumun olanak verdiği zaman, sınırlamaları kaldırma, politik, bunun da ötesinde ideolojik savaşıma son vermeye yol açmadı.

Kuşkusuz, geride bıraktığımız aylar, toplumu sakinleştirdi, kolektif bilincin, alıp yürüyen toplumsal duygunun karşısında üstün gelmesine olanak verdi. Güçler oranı sosyalizmden yana değişti ve değişmeye devam ediyor. Toplumun giderek daha fazla kesimi, demagojik ve anti-sosyalist belgelerin etkisinden kurtuluyor. Bu arada parti programının ideolojik içeriği, tam onaylanmıyorsa da, partinin politik çizgisinin doğru olduğu giderek daha geniş çapta kabul ediliyor.

Ancak düşman, silahı o kadar kolay elden bırakmamak için büyük hesaplar, ve çok yatırım yapmıştır. Elbette olağanüstü durumun kaldırılmasına uygun olarak gerçekleşen af, insanların yeraltı çalışmalarına son vermelerini ve normal çalışmaya ve toplumsal yaşama dönmelerini sağlıyor. Ama, bugün hâlâ daha bu sürecin, yeraltı çalışması yürütenler ve onlarla dayanışma içinde olan güçler de içinde olmak üzere, herkes için geçerli olduğunu söylemek olanaksızdır. Üstelik, bu çevrenin içinde, özellikle «elverişli durumlara» kadar yeraltı çalışmalarını sürdürme amacıyla, dışardan dayatılan ahlaksal zorlama gerçekleşiyor. Başında Amerikan yönetiminin bulunduğu emperyalizmin sosyalist Polonya'ya karşı giriştiği, saldırganlığı bakımından eşi görülmemiş psikolojik savaş, sürüyor ve hiç bir surette zayıflamıyor; atılan tohumlar, Polonya toplumunun

kimi katmanlarında zayıflamış olsa da, hâlâ varlığını sürdüren pasif muhalefet ve «iç göç», duyumsamazlık ve bulanıklık yaratıyor. Biz, insanlardaki kötümserlik, ikircim ve kuşku eğilimleri karşısında anlayış ve sabır gösteriyoruz. Ancak devlete karşı girişilen her eylem, politik araçlarla olduğu gibi, yasal yönetsel-zorlama önlemleriyle önleniyor ve ilerde de önlenecektir. Bu konuda, ne Polonya'da, ne de onun dışında hiç kimse hayale kapılmamalı ve kuşku duymamalıdır.

Aynı zamanda ideolojik alanda savaşım güncelliğini korumaya devam ediyor. Kişisel ve grupsal çıkarlarını, toplumsal çıkarların üstünde tutan, işçi sınıfı ve emekçiler arasında bölünmelere ve çelişkilerin derinleşmesine yol açan anarko-sendikalist eğilimler, belirli izler bıraktı. Ancak sosyalizme karşı çıkmayan, ama onun politik ve ekonomik sistemine, pratikte onu sınıfsal özünden yoksun bırakan bir biçim ve yön vermeye çalışan çağdaş reformizm, olgunlaşmamış insanların ve toplumsal grupların belirli kesimlerine hâlâ etki yapabilir. Belki Polonya'da reel olarak varolan plüralist (çoğulcu) dünya görüşü, burjuva demokrasisi için tipik olan politik plüralizmin reklam edilmesi uğrunda elverişli ortam yaratabilir. Böylece, değişik türden burjuva-reformist, aynı zamanda serüvenci neo-tröçkist eğilimlere karşı savaşım, uzun perspektifte partinin başta gelen görevi olarak kalıyor. Bu, partinin birliğini ve savaşkanlığını güçlendirmeyi, onun sıralarını ideolojik bakımdan sağlamlaştırmayı, teorik temelini cephe gerisini genişletmeyi zorunlu kılıyor. Aynı zamanda bu, tehlikeli biçimsizleştirme ve itibarını kırma yöntemlerinin yinelenmesine karşı kararlı savaşım yürütülmesini, partinin çalışma stiline, emekçilerin, partinin onların yüreğine yakın olduğunu ve yaşamsal gereksinimlerine yanıt verdiğini ve gerçekten, Merkez Komitesi'nin 7. Plenumunda söylendiği gibi, onun «öyle değil, işte böyle» olduğunu derinden hissettikleri bir biçimde yetkinleştirilmesini gerektiriyor.

Yaşanan acı deneyimler ışığında, biz bu göreve, ciddiyetle yanaşmak zorundayız. Uzlaşma ve savaşım çizgisinin başarılı bir biçimde gerçekleşmesi, büyük ölçüde, Parti'nin 9. Kongresinde ve meclisin toplantılarında saptanan politik ve ekonomik sistemdeki reformların ardıcıl gerçekleştirilmesine bağlıdır. Bunlar, emekçilerin devlet yönetimine katılımının genişletilmesine halk ekonomisinin gelişmesine işçi kolektiflerinin doğruya doğruya etkisini artırmasının sağlanmasına ilişkin sosyalizmin genel yasalıklarını içermektedir. Halk erki kurumlarını, Seym'i, halk konseylerini, yerel özyönetimleri, emekçilerin ve özellikle sendikaların değişik örgütlenme biçimlerini ve işçi özyönetimlerini güçlendirmek, danışma ve toplumsal kontrol sistemini genişletmek, sosyalist yasaları her alanda derinleştirmek buna hizmet ediyor. Toplumsal yaşamı bu tür örgütlenme biçimi, gelişmiş toplumsal demokrasi sistemini güçlü düzenli yönetilen bir devleti, işçilerin geniş yetkilerle donatıldığı doğru ve verimli işleyen bir ekonomiyi, bağlaşıklık kurduğu politik güçlerle ilişkileri ortaklığa ve

karşılıklı anlayışa dayanan partinin yönetici rolünü içeriyor. Gelişmekte olan Ulusal Yeniden Doğuş Yurtsever Hareketi'nin temelinde böylesi bir yavaşım yatıyor. Bu hareket, halkçı Polonya'daki toplumsal politik düzeni kabul eden ve böylesi bir Polonya'ya hizmet etmek isteyen, dünya görüşü ve töresel istekleri ne olursa olsun, herkese açıktır. Bu hareket, toplumsal-politik ve ekonomik bunalımın üstesinden gelinmesinde, Polonya'nın sosyalist toplulukta ve dünyada onurlu yerini yeniden almasında önemli bir araç olabilir.

Polonya, sosyalist sistemin halkalarından biridir. Onun deneyimi sadece bu açıdan değerlendirilebilir. Ve bu deneyim, bazı genel yasallıkları kanıtıyor. Herşeyden önce, emperyalizmle sosyalizm arasındaki karşılıklı savaşım tüm ülkelerde ve ayrı ayrı her ülkede yansımasını buluyor. Bu savaşımın belirli aşamasında Polonya, değişik durumlar sonucu, zayıf halka oldu, cephenin ön sıralarına itildi. Ülkemize karşı emperyalizm gerçek yüzünü olağanüstü kaba bir biçimde gösterdi. Hergün Latin Amerika, Afrika, Yakın Doğu halklarına karşı uygulananlar, yani bağımsız devletlerin içişlerine açıkça karışma, halkların yazgılarını ayaklar altına alma, her ne pahasına olursa olsun tarihin girişini geri döndürme, eğer Polonya'da olduğu gibi, bu başarılamazsa, politik boykotu, ekonomik silahı, propaganda saldırısını kullanmak gibi yöntemler uyguladı.

Deneyimimiz, sosyalizm kuruculuğunun toplumsal-politik ve ekonomik unsurların basit toplamı olmadığına, onun engelsiz ve başarısız geçmeyen karmaşık bir sınıfsal süreç olduğuna ilişkin defalarca sınanmış olan bir görüşü kanıtıyor. Aynı zamanda Polonya deneyimi, şu tarihsel gerçeği tüm gücüyle kanıtıyor: Bu sürecin yönetici gücü, sadece bilimsel sosyalizm ilkelerine ardıcıl bağlı kalan, revizyonist ve dogmatik demagogileri püskürtme yeteneğinde olan, ortaya çıkan çelişkilerin zamanında ve yaratıcı bir biçimde üstesinden gelme olanağına sahip olan Komünist Partisi olabilir. Kaldı ki Marksizm çelişkilerin kaçınılmaz olarak, gelişmede, yani çelişkilerin üstesinden gelmekten başka birşey olmayan gelişmede varolduğunu öğretir. Yalnız, kendi başına bırakılan, bilerek görmezlikten gelinen veya demagogik bir biçimde abartılan çelişkiler, toplumda bunalım doğurabilir.

Kapitalizmden sosyalizme geçiş yolunda, yalnız kökenleri eski toplumsal düzende bulunan çelişkiler değil, aynı zamanda yeni, örneğin, üretim güçlerinin gelişmesiyle emeğin örgütlenmesi, bilinç düzeyi ile yönetim yöntemleri, işçi sınıfının kısa süreli çıkarlarıyla gelecekteki çıkarları, ayrı sınıflar, katmanlar ve toplumsal grupların çıkarları arasında çelişki çıkarılabilir. Marksist-Leninist partinin görevi, yalnız bu çelişkileri sürekli analiz etmek ve bunalım doğurmazdan önce bunların çözümü için çalışmak değil, aynı zamanda bu çelişkilerde varolan itici gücü kullanmaktır. Laboratuvar koşullarında değil sosyalizmin canlı, hâlâ acısı duyulan sosyal

dokusunda çözülen bu ödevin muazzam karmaşık olduğunun tam bilinciyle PBİP, kendi deneyiminden işte böyle bir sonuç çıkarmaya çalışıyor. Bu zorluklara karşın pratik olarak ilerleme, yavaş yavaş ve sürekli bir biçimde parti ve ülke yaşamının tüm alanlarında gerçekleşiyor.

Dünya sosyalist sistemi, bizim için olağanüstü güç olan bu son yıllarda, Polonya'ya karşı tutumunda enternasyonalist ilkelere bağlı kaldı. Biz, SBKP' ne ve öteki kardeş partilere, büyük ekonomik yardımlarından, herşeyden önce, Sovyetler Birliği'ne uluslararası forumlarda bize gösterdiği destekten dolayı ve büyük ölçüde, bize ve tuttuğumuz yola verdiği güven- den dolayı, içten teşekkür ediyoruz. Çünkü bu, komünistler için olağan- üstü değer taşımaktadır. PBİP, dünya sosyalizmi, tüm ilerici insanlık karşısındaki enternasyonal görevinin, toplumsal-ekonomik bunalımın kısa bir süre içinde üstesinden gelinmesi ve Polonya'da sosyalizmin giderek daha istikrarlı gelişmesinin sağlanması olduğunun bilincindedir. Aslında bu, tek bir ülkede de olsa, «sosyalizmin çökmesini» hesaplayan emperyalizm için, yeni bir yenilgi demektir. Böylesi bir gelişme, yalnız Marksizm- Leninizm fikirlerinin yaygınlaşmasına değil, aynı zamanda nükleer savaş tehlikesinin önlenmesine, yeryüzünde yaşamın korunmasına büyük etkide bulunacaktır.

Polonya komünist hareketi, coşkulu, kahramanlıklarla dolu tarihi boyunca, kendi işçi sınıfı ve halkı önünde olduğu gibi, uluslararası işçi hareketi ve ilerleme güçleri önünde yurtsever ve enternasyonal görevine bağlı olduğunu defalarca kanıtlamıştır. Bu kalıt, Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin güç kaynağı, onuru ve görevidir.

Oktobr'un çağırısı gezegenimizde yankılanıyor

Pavel Auersperg

Çekoslovakya Komünist Partisi MK üyesi
Derginin Sorumlu Sekreteri

«Avrora» kruvazörünün telsizcisi, Rusya'da sosyalist devrimin utku haberini «Herkes! Herkes! Herkes!» diye manipleye vurarak tüm dünyaya duyurduğu 1917 yılının o uzak gününden bizleri ayıran zaman farkı büyüdükçe, tarihsel gelişmelerle dolu yirminci yüzyılımızın en büyük olayı olan Büyük Oktobr'un hiçbir şeyle kıyaslanamaz boyutları ve kalıcı önemi insanlık önünde giderek daha açık ve net görülüyor. Onun önemi şu açıdan kalıcıdır: Oktobr Devrimi herşeyden önce Rusya'nın sorunlarını, onun işçi sınıfının, halkının önüne eski Çarlık imparatorluğunun somut tarihsel durumunun koyduğu sorunları çözüyordu, ama bu sorunlar esasta hiç te dar ve bölgesel değil, her ülkeyi, her halkı, gezegenimizde toplumsal gelişmenin yönünü ilgilendiren sorunlardı.

Oktobr'dan sonra dünya artık eski dünya değildi. O artık Dolores Ibaruri'nin oluşan ortamı renkli bir biçimde nitelendirdiği gibi, «eski temelleri yıkan ve yeninin utkusunu getiren devrimlerin etkisi altında hareket eden ve ilerleyen» dünyaydı ve «bu devrimlerin kökleri Oktobr Sosyalist Devrimi'nin de beslendiği aynı kaynaktan besleniyordu.» (1)

İkinci Dünya Savaşında faşizm üzerindeki utku, sosyalist topluluğun doğuşu veya eski sömürgeci imparatorlukların yıkılması gibi çağımızın Oktobr'un ışığıyla parlamayan hiçbir büyük tarihsel olayı yoktur herhalde. Büyük veya küçük devletlerin belki de hiçbir önemli iç veya dış politik eylemi yoktur ki, şu veya bu biçimde, Oktobr'un ülkü ve hedeflerinin devamına ve geliştirilmesine yönelik olmasın. Yahutta, bu ülkülerin boğulmasına, devrimci dönüşümler zincirinin koparılmasına ve tarihin tekerleğini geriye doğru çevirmeye yönelik olmasın.

Oktobr'un tarihsel gelişmenin değişik alanlarına kazandırdığı çok yönlü, son derece geniş içtepeler yelpazesine değinmeden, burada günümüzde insanlığın önünde duran başlıca sorunlardan birinin, hatta en önemlisinin, yani savaş ve barış sorununun çözümüne yaklaşımı ele almaya çalışalım.

Oktobr Devrimi'ne kadar sermayenin mutlak egemenlik döneminde savaş ve barış sorunu finans oligarşinin keyfi isteğine göre çözülmüyordu. Denilebilir ki, o zamanlar barışı savaşlar bozmuyor da, barış savaşlar

(1) «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1965, s. 4.

arasında bir bakıma zorunlu aralar oluyordu. Ekim ile birlikte uluslararası alana devlet olarak örgütlü işçi sınıfı çıktı, yeni tarihsel formasyon olan sosyalizm doğdu. Tüm önceki formasyonlardan farklı olarak sosyalizm için pratik politikanın moral ölü ve amaçları savaş ve zorbalık değil, barış ve halkların özgürce işbirliği oldu.

Proletarya devriminin önderi V. İ. Lenin genç sosyalist devlet adına şöyle diyordu: «... Biz barış için herşeyi yapmak zorundayız ve biz işçi ve köylülere bunu yapacağımıza söz veriyoruz. Ve biz bunu yapacağız». ⁽²⁾ Sovyetler Cumhuriyeti ta baştan, Sovyet erkinin daha ilk gününde halklar arasında, onların güvenliğini sağlayacak adil demokratik barış için savaşım programı ile ortaya çıktı. 26 Ekim (8 Kasım) 1917'de kabul edilen Barış Buyruktusu işçi ve köylülerin sosyalist devletin barışçı dış politikasının ana yönlerini ilk kez dile getirdi. Daha sonra bu ilkeler, iki değişik toplumsal sistemin barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin temelini oluşturdu.

Utkuya ulaşan devrim, savaşan taraflara, ilhak ve tazminatsız adil barış imzalamalarını önerdi. Bu öneri ve eylemlere uluslararası sermaye nasil yanıt verdi? Daha sonraları «barıştirici» halesiyle haksız yere çevrelenen zamanın ABC Başkanı Woodrow Wilson şöyle diyordu: «Rusya'da olup bitenleri düşündükçe kalbim hergün kan ağlıyor; aynı tehlike bütün dünyayı tehdit ediyor. «Halk yönetimi» biçimi bizde veya herhangi başka bir yerde de belirmemesi için biz gerekeni yapmalıyız». ⁽³⁾ Ve Rusya'da karşı-devrimciler uluslararası emperyalizmden bol maddi destek gördüler. Sovyet Rusya topraklarına İngiltere, Japonya, ABD, Fransa ve Almanya işgal ordularından 900 bin asker daldı; antisovyet serüvene Çekoslovakya kolordusundan emperyalistlerce kandırılan lejyonerler vb. bile çekildi. Tarihin en kansız bir devrimi olarak başlayan Ekim Devrimi, kendi kazanımlarını, yeni toplumsal düzeni savunmak için silaha sarılmak, yeni temel üzerinde silahlı kuvvetlerini yaratmak zorunda kaldı.

Geçmiş yıllara günümüz düzeyinden genel bir göz atacak olursak, Ekim sonrası dönemde sürekli olarak bütün tarihsel dönüşümlerde birbiriyile keşişen ve çatışan şu iki temel dış politik hattın varolduğunu anlamak hiç te zor olmayacaktır: Bir yanda sosyalizmin barışa ve değişik toplumsal-politik sistemi olan devletlerin barış içinde yanyana yaşamasına yönelik rotası ve öte yanda kapitalizmin yalnız yeni, oluşmakta olan toplumsal-ekonomik formasyonu değil, aynı zamanda genellikle sosyal ve ulusal kurtuluş süreçlerini de savaşla, güçle bastırmaya yönelik rotası.

Hem benim ülkem Çekoslovakya'nın ve hem de öteki devletlerin yazgısıyla doğrudan ilişkili hiç olmazsa kimi olguları anımsayalım. SSCB'nin

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 343 (Rusça).

⁽³⁾ Ekim Ulkesi Üstüne Dünyanın Söyledikleri, Moskova, 1967, s. 44.

30'lu yıllarda yaptığı, Avrupa'da kolektif güvenlik sistemi yaratılmasına ilişkin önerisine gerici emperyalist çevreler antikomünist Roma-Berlin eksenini, daha sonra da Roma-Berlin-Tokyo üçgenini kurarak yanıt verdiler. Emperyalizm ne yapıp ne edip faşist saldırganları SSCB'ne karşı kışkırtmak, dünyanın ilk işçi ve köylü devletini yoketmek için her şeyi kurban etmeye hazırdı (Avusturya'yı, Çekoslovakya'yı, Polonyayı ve Çin'i) ve bunu bugün de yapıyor. 50 milyondan fazla insanın canına mal olan ve tüm halkların sayısız acılar çekmesine yolaçan İkinci Dünya Savaşında faşizmin bozguna uğratılarak sona ermesinden sonra, Sovyetler Birliği, Çekoslovakya ve sosyalizm kuruculuğu yoluna giren öteki halk demokrasili genç devletler, barışın güçlenmesine yönelik yeni, önemli adımlar attı. Geçmişin derslerini ve deneyimlerini gözönüne alarak onlar, büyük veya küçük olsun, sosyal düzenine bakmaksızın her ülkenin güvenliğinin, bütün ülkelerin güvenliğinin temeli olacak bir güvenlik sisteminin yaratılması çağrısında bulundular. Emperyalizm buna neyle yanıt verdi? NATO, SEATO, CENTO'yu kurmakla, sosyalist devletleri çevreleyen askersel bloklar ve üsler ağını oluşturmakla, SSCB'ne karşı nükleer savaş hazırlıklarıyla yanıt verdi. Ve yalnızca sosyalizmin savunma bağılaşıklığı olarak Varşova Antlaşması Örgütü'nün kurulması ve ABD'nin nükleer silah üzerindeki tekeline son verilmesi gibi karşı önlemlerin alınmasıdır ki, emperyalizmi o zamanlar, sosyalizmi yeryüzünden silip atmak için hazırlamış olduğu planlarını gerçekleştirmeyi ertelemek zorunda bıraktı. (4)

Ancak vazgeçmek değil, ertelemek sözkonusuydu. 1948'den 1970'e dek ABD ortalama her 18 ayda bir «komünizmi gemlemek» belgisiyle askersel eylemlere girişti. (5) Yalnız İkinci Dünya Savaşından sonra emperyalizm, 12 milyondan fazla askerin katıldığı 100'ün üzerinde bölgesel savaş ve silahlı çatışmaya yolaçtı. Bu çatışmaların en büyüklerinden 36'sında yaklaşık 20 milyon, yani İkinci Dünya Savaşında ölenlerin beşte ikisi kadar insan öldü. (6)

ABD'de Reagan yönetiminin ardındaki en gerici militarist emperyalist grubun erke gelmesi, bir sıra NATO ülkesinde erk alanındaki sağa kayış, son zamanlarda «sosyalizmi yoketme»ye, «komünizmi püskürtme»ye, çok yönlü, gerçekten global bir kampanya olarak ele alınan antikomünist «haçlı seferi»ne ilişkin, tarihsel gelişmelerce çoktan toprağa verilmiş saçma planların diriltilmesine yolaçtı. Emperyalist devletler şimdiye dek hiçbir zaman böylesine geniş boyutlu bir silahlanma yarışı gerçekleştirmemiştir. Bu yarışa Washington önümüzdeki yakın yıllarda 1.5 trilyon dolar harcamak niyetindedir.

(4) Bu planlarla ilgili ayrıntılı bilgi için bak: Büyük yalanla ilgili gerçek, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1981, s. 4.

(5) World Military and Social Expenditures 1980. Ed. by R. L. Sivard Washington, 1980.

(6) Kim kimi tehdit ediyor, Moskova, 1981, s. 55.

Yığınsal kırım silahları yığma ve askersel güç kullanma politikası, tüm insanlık için, onun geleceği için çok büyük tehlikedir. Bu tehlike tamamıyla reeldir. Çünkü Prag'da «Nükleer savaşa karşı, barış ve yaşam için» Dünya Asamblesindeki konuşmasında Çekoslovakya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Başkanı Gustav Husak'ın belirttiği gibi, «Biz derin bir kaygıyla görmek zorunda kalıyoruz ki, bizzat atom bombasını yaratan ve kullanan ülkede bugün de, bu korkunç silahı korkutma aracı, dünya egemenliği kurma aracı olarak gören güçler vardır.» (?)

Batı Avrupa'ya orta menzilli Amerikan nükleer-roket silahlarını bu yılın sonunda yerleştirme planları, bu bakımdan özellikle büyük bir tehlikedir. Bu silahların yerleştirilmesi, söz gelişi basit bir teknik arıza veya insan hatası sonucunda nükleer bir yangının patlak vermesini önlemek için gerekli zaman sınırını SSCB için 6 dakikaya, ÇSC için 60 saniyeye indirecektir.

Ne yazık ki, ABD'de de, öteki NATO devletlerinde de böylesi bir adımın kendi ülkeleri için de aynı ölçüde tehlikeli olduğunun tüm politikacılarca anlaşılması söylenemez. Emperyalizmi böylesine tehlikeli yola iten nedir?

Günümüzdeki uluslararası durumu Marksist-Leninist konumlardan analiz edecek olursak, kanımca, dikkat edilmesi gereken kimi genel sonuçlara varılacaktır.

BİRİNCİSİ, kapitalizmin bunalımının derinleştiği koşullarda en gerici çevrelerin militarist potansiyeli dev boyutlarda artırarak kapitalizmin dünyadaki politik ve ekonomik egemenlik alanının daralmasını önlemeye çalıştıklarını görmek hiç te zor değildir. Emperyalizm ne yapıp edip, sosyalizm üzerinde askersel üstünlük sağlamaya, sosyalizmi dize getirmeye, onu boğmayı başaramasa bile, en azından sonsuz silahlanma yarışına çekerek zayıflatmaya çalışıyor.

İKİNCİSİ, emperyalist devletlerin ve en başta ABD'nin sosyalizmi «püs-kürtmek», «gemlemek» gerektiğine ilişkin propaganda belgileri ardına gizlenerek, komünizme karşı «haçlı seferi» ilan ederek, hammadde bakımından zengin olan ulusal kurtuluş bölgelerinde, önemli deniz yollarının keşiştiği stratejik bölgelerinde politik ve askersel etkisini hızla artırdığını görmemek olanaksızdır. Bu devletler ne pahasına olursa olsun yabancı doğal zenginliklerin anahtarlarını elinde tutmak, ekonomik eşitsizliği ve halkların bağımlılığını ebedileştirmek istiyor.

Ve nihayet, ÜÇÜNCÜSÜ, şu olgu önemli rol oynuyor: Sermaye ülkelerinde ekonominin militarizasyonu, değişik türden antisovyet ve antisos-

(?) «Rude Pravo», 22 Haziran 1983.

yalist provokasyon ve efsanelerle savaş psikozunun kızıştırılması, kaçınılmazlıkla toplumun militarizasyonuna yol açıyor. Demokratik ve sendikal hak ve özgürlükler sınırlanıyor, emekçilerin sosyal kazanımları zedeleniyor. İşçi sınıfının ve onun komünist öncüsünün, tekellerin saldırılarına karşı savaşım koşulları daha da zorlaşıyor.

Bir yanda savaş tehdidinde, silahlı saldırı eylemlerine yönelik emperyalist rota, öte yanda barışa ve barış içinde yanyana yaşamaya yönelik sosyalist rota olmak üzere, dünya politikasında iki başlıca rotanın Ekim ile başlayan global karşı karşıya duruşu, zaman içinde değişik biçimler aldı. Emperyalizm yeryüzünün değişik bölgelerinde silahlı çatışmalar tutuşturdu. Durum bir gerginleşti, bir yumuşadı, ama barış döneminde bugünkü kadar belki de hiçbir zaman sertleşmedi, gerginleşmedi. Ancak biz komünistler bu karmaşık ortamda da, herşeyi yokedecek nükleer savaşın önlenebileceğine, insanın temel hakkı olan barış içinde yaşama hakkının gerçekleştirilebileceğine kesinlikle inanan ayık kafalı iyimserler olarak kalıyoruz.

Emperyalist çevrelerin savaşın yapılabileceği konusunda keyfine göre karar verebildiği zamanlar gerilerde kaldı. Çağımızın karakteristik niteliği şudur ki, o, yalnız eşi görülmemiş yıkım araçları yaratmış değil, aynı zamanda, insanlığın şansına, bu araçların kullanılmasını engelleyebilecek güçleri de doğurmuştur. Bu herşeyden önce, sürekli artan ekonomik güce, ABD ile askersel stratejik dengenin sağlanmasında ifadesini bulan büyük savunma yeteneğine sahip bulunan Sovyetler Birliği'dir, yüksek politik ve moral saygınlığa sahip bulunan sosyalist ülkeler topluluğudur. Bu, barışsever bağlantısız devletler, uluslararası işçi sınıfı, ulusal kurtuluş güçleri, değişik uluslardan dinsel görüşlerden, değişik dünya görüşünü ve politik tutumu savunan onlarca ve yüzlerce milyon insanı biraraya getiren savaş-karşıtı harekettir.

Günümüzde barıştan yana, emperyalist savaş tehlikesine karşı çıkan güçlerin cephesi son derece geniş ve renklidir. Ama (çoğu kez anlaşılmadığı gibi) tüm değişik türdenliğine karşın, onun ortak eylem platformunu, Ekim ile ortaya çıkan, iki değişik toplumsal sistemin barış içinde yanyana varolma, yanyana yaşama ülküsü, bunlar arasındaki tarihsel kavgayı silahlı çatışmalarla çözmeye yönelik her girişimin insanlık için yıkım olacağına olan inanç oluşturmaktadır.

Böylesi anlayışları bugün en gerici burjuva politikacılar bile hesaba katmak zorundadır. Başkan Reagan bile, kendi emperyalist seleflerinin «en iyi» geleneklerine uygun olarak «komünist kötülüğü» ortadan kaldırma çağrısı yaparken, yüzüne «barış yaratıcısı» maskesi takmak, ABD'nin sözde uğrunda tepeden tırnağa silahlanmak zorunda olduğu barış davasına bağlılıktan söz etmek, barışı güç ve korkutma konumundan hareketle sağlamak gerektiğinden dem vurmamak zorunda kalıyor. Pratik po-

litika dilinde bu, her yola başvurup varolan askersel-stratejik dengeyi ABD yararına bozmak ve Amerikan emperyalizmine kendi iradesini halklara dayatma olanağı sağlamaktır.

Başka bir deyişle, Reagan'a göre devletlerarası ilişkiler, başçavuşun dilsiz acemi askerlerle yanyana yaşamasıdır. Amerika'nın «uzun cop» tehdidine koşulsuz boyun eğeme temelindeki yanyana yaşamasıdır. Sosyalizm böylesi «yanyana yaşamayı» kabul edemez ve Okyanus ötesinden başçavuşun haykırılarına boyun eğemez, eğmeyecektir. Ve emperyalizm bunu, Güney Kore uçağının Sovyet hava sahasını insanı isyan ettiren ihlaline benzer bir provokasyonla, yığınsal histeriyi kızdırmaya yönelik hiçbir girişimle değiştiremeyecektir Sosyalist devletlerin amaçladığı barış içinde yanyana yaşama, eşitlik, karşılıklı güven ve eşit güvenlik temelinde yanyana yaşamadır. Bu, toplumun genliğini yükseltmeye yönelik barışçıl yarışmadır ve aynı zamanda, insanlığın önüne çıkan sorunların çözümünün ortak çabalar gerektirdiği alanlarda işbirliğidir. Biz inanıyoruz ki, er veya geç insanlık tam böylesi bir yanyana yaşamayı benimseyecek ve uygulayacaktır. Emperyalizm bu süreci frenleyebilir, ama dünyada yaşamı yoketme riskini göze almadan bu süreci durduramaz.

Uluslararası yaşamda barışın ve barış içinde yanyana yaşamanın yerleşmesi, devletlerin insanlığın önündeki genel sorunların çözümüne eşit hakla katılması, maddesel ve tinsel kaynakların insanlığın genliği için kullanılması, onların uyum içinde gelişmesi gibi, yaşamsal sorunlara sosyalizmin önerdiği ilkeler gözönüne alınmadan çözüm bulunamaz.

Oktobr'un başlattığı barış içinde yanyana yaşama rotası, SBKP, öteki sosyalist devletlerin kardeş partilerince oluşan uluslararası duruma uygun olarak döşendi ve somutlaştırıldı. Sovyet komünistlerinin kongrelerince hazırlanan her bakımdan temellendirilmiş, ileriye yönelik ve gerçekçi Barış Programı, bu bakımdan ilkesel önem taşıyordu. Barışın ardıcıl bir biçimde güçlendirilmesi görevi, yeni toplumun köklü çıkarlarından, onun felsefesinden ve ideolojik temellerinden kaynaklanıyor.

Sosyalist ülkeler topluluğu üyesi ülkeler barış davasını ve halkların güvenliğini savunurken, hiçbir ard niyet taşımadan hareket ediyorlar. Bu ülkelerin yöneticilerinin, emperyalist devletlerinkinden farklı olarak, gerçek niyetlerini barış yanlısı sözlerin ardına gizleme gereksinimi yoktur. Çünkü bu niyetler, tüm dünya halklarının özlemlerine uygundur.

Silahsızlanma rotası, kolektif güvenliği, tüm büyük ve küçük ülkelerin eşit güvenliğini sağlama rotası, sosyalizmin dış politikasının işte artık altmış yıldır odak noktasını oluşturuyor. SSCB'nin, tüm sosyalist topluluğun yalnız bu yılki önemli girişimlerini anımsatalım:

Ocak: Varşova Antlaşması Örgütü üyesi devletlerin Politik Danışma Komitesi'nin Prag toplantısı, barışın, güvenin ve karşılıklı güvenliğin

pekiştirilmesine yönelik bir sıra öneriyle ortaya çıktı. Varşova Antlaşması ve NATO üyesi ülkeler arasında karşılıklı olarak askersel güç kullanmama ve aralarındaki barışçıl ilişkileri korumayı, Avrupa anakarasının kimyasal silahlardan arındırılmasını, silahların bulunduğu düzeyde dondurulmasını ve bunun bir azaltma sağlanıncaya kadar korunmasını vb. öngören anlaşmalar imzalanması önerileri bunlar arasında yerliyordu.

Mayıs: Avrupa'da nükleer silahların azaltılmasına yönelik önceki girişimlerini geliştirerek Sovyetler Birliği, SSCB ile NATO'nun karşılıklı belirleyecekleri her dönemde eşit sayıda hem taşıyıcı (roket ve uçak) ve hem de başlık bulundurmasını önerdi. Bunun sonucunda Sovyetler Birliği'nin Avrupa kesiminde, SS-20 roketlerinin ilk ortaya çıktığı 1976 yılındakinden çok daha az orta menzilli roket ve başlık kalacaktı.

Haziran: Bulgaristan, Macaristan, DAC, Polonya, Romanya, SSCB ve Çekoslovakya parti ve devlet yöneticileri, Moskova'daki toplantılarında en alt düzeyde bir denge sağlamak amacıyla Avrupa'daki orta menzilli araçların azaltılması gerliğini yeniden vurguladılar ve tüm devletlerin, en başta SSCB ve ABD'nin nükleer silahlarını derhal dondurmaları çağrısında bulundular.

Ağustos: Sovyetler Birliği, ABD'nin Avrupa'ya yeni roketleri yerleştirmekten vazgeçmesini de içeren karşılıklı kabul edilebilecek bir anlaşma sağlanması durumunda, topraklarının Avrupa kesimindeki orta menzilli roketlerinin sayısını, İngiltere ile Fransa'ninkilerin düzeyine indirirken, *sökülecek tüm roketlerini yok edeceğini açıkladı.*

Eylül: Sovyet yönetimi, SSCB'nin Avrupa'da orta menzilli nükleer potansiyeli hızla, üçte bir düzeyine indirmeye ve ilerde de bu silahların yeni tiplerini buralara yerleştirmemeye hazır olduğunu yeniden vurguladı. Bu arada Sovyetler Birliği, NATO'nun sahip olacağından daha fazla bir tek roket, bir tek uçak bulundurmamak iddiasında değildir.

Eğer tüm bunlara, Sovyetler Birliği'nin nükleer silah kullanan ilk devlet olmama yönündeki resmi yükümlülüğü, uzaya uydusavar silah fırlatma konusundaki tek yanlı Sovyet moratoryumunu, SSCB'nin ve bütün olarak Varşova Antlaşması Örgütü'nün kimyasal ve bakteriyolojik silah geliştirme, üretme, yığıma ve kullanmanın yasaklanmasına, Orta Avrupa'daki silahlı güçlerin ve silahların azaltılmasına ilişkin önerilerini de eklersek, sonuç kendiliğinden ortaya çıkıyor. Sosyalist devletlerin, öteki ülkelerle karşılıklı olmak üzere anlaşmalarla sınırlandırılmasına, yasaklanmasına hazır olmadığı silah türü yoktur.

SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Y. V. Andropov'un Sovyet insanlarına, öteki halklara, devletlerin politikasını belirleyen tüm sorumlulara seslendiği açıklamasında şunlar belirtiliyor: «Hem stratejik ve hem de Avrupa'daki orta menzilli silahların

azaltılmasına ilişkin çok ilerilere varan önerilerle ortaya çıkarken biz yalnız SSCB'nin, sosyalist topluluk ülkelerinin değil, aynı zamanda tüm öteki devletlerin güvenliği için de çalışıyoruz» (*)

Böylece Ekim'in «Halklara barış!» çağırısı, devlet olarak örgütlenmiş emekçilerin dış politika eylemine, sosyalizmin dış politikasına dönüşüyor.

Silahlanma yarışını gemlemek, barış ve temelleri Büyük Ekim'ca belirlenen, ilk sosyalist devletin yeni uluslararası politikasının temelinde yeralan barış içinde yanyana yaşama rotası, sosyalist topluluğun dış politika eylemlerinin ana doğrultusu olmuştur, olmaktadır. Ama zaman zaman Batı'nın değişik çevrelerinde şunu duymak olanaklıdır: Madem ki sosyalizm barış istiyor, öyleyse niçin o da silahlanıyor? SSCB, Varşova Antlaşması üyesi öteki devletler tek yanlı silahsızlanacaklarını, nükleer potansiyelini tek yanlı donduracaklarını, Avrupa'daki nükleer araçlarını tek yanlı geri çekeceklerini niçin ilan etmesinler?

Bunu bazen, kendilerini kesin savaş düşmanı sayanlar bile söylüyor. Böylesi düşüncelerin üzerinde durmak gerek. Anımsatalım: SSCB, artık bazı büyük önemde tek yanlı girişimlerde bulunmuştur. Örneğin, nükleer silah kullanan ilk devlet olmama yükümlülüğü. Ya yanıt? . . . Örnek etkisiz kaldı. Tersine, tekellerin basını, radyo ve televizyonu derhal bu insancıl girişimin özünü çarpıtmaya yöneldi.

Sosyalizmin tek yanlı silahsızlanması durumunda emperyalizmin bu iyi örneği izlemesini beklemek, elbette saflık olacaktır. Tarihsel olguların gösterdiği gibi, sosyalizmin zayıflaması karşısında uluslararası emperyalizm derhal yeni toplumsal düzeni boğma, yoketme ve kendi kesin egemenliğini yeniden kurma denemelerine girişmiştir. ABD yönetiminin ve onun NATO'lu ana bağlaşıklarının eylemlerinde sağduyunun sesine kulak verme isteği görülüyor. Tersine bu çevrelerde, birbirine karşıt toplumsal sistemlerin belki daha uzun yıllar bu yeryüzünde yanyana yaşamaları gerekeceği anlayışından kaynaklanan her sağduyu belirtisini bir zayıflık belirtisi, «Münih teslimiyetçiliği» türünden birşey olarak görme eğilimi gözleniyor.

Münih politikasının aslında ne olduğunu bir anımsayalım. Bu politika, o zamanki Batı'nın Hitler'in saldırgan hevesleri karşısında teslimiyetiydi ve o yalnız ilk Çekoslovakya Cumhuriyeti'nin yıkımına değil, aynı zamanda, yöneticilerinin canice Münih anlaşmasının girişimciliğini yapmış olduğu kapitalist ülkelere karşı da faşist orduların en acımasız darbelerine de yol açtı. İkinci Dünya Savaşı başladı. Bu komple, ABD'nin yeryüzünün değişik bölgelerindeki saldırgan heveslerini bu arada Batı Avrupa'ya orta menzilli roketlerin yerleştirilmesini, kendi halklarının

(*) «Pravda», 29 Eylül 1983.

çıkarlarına karşı destekleyen emperyalist devletlerin hükümetlerinin politikasını anımsatmıyor mu? Pentagon'un bugünkü askersel konseptleri ile Avrupa'da ve Uzak Doğu'daki eski saldırganların planları birbirinin benzeri değil mi?

Ve bütün bunlardan sonra, Reagan'ın politikasının sözde anti-Müniş nitelikte olduğu yolunda açıklamalar yapılıyor! Böylesi iddialara, kuşkusuz, her dürüst insan kendisi yanıt verebilecektir.

Günümüz dünyasında güçler dengesi sırf askeri alana indirgenemez. Çünkü söz konusu olan, uluslararası ilişkilerin barışçıl gelişmesine temel olan olgular ve gerçekler kompleksidir. G. Husak yoldaş şöyle diyordu: «Sosyalist Çekoslovakya ve sosyalist topluluğun öteki devletleri ardıcılıkla şu görüşü savunuyorlar: Tüm devletlerin güvenliğine, politik ve ekonomik istikrara götüren yol, varolan güçler dengesinin değiştirilmesinden veya bozulmasından geçemez. Dengenin sürekli yenilenmesi, daha çok silah yığılmasını getirdiği için, soruna çözüm olamaz. Tek doğru yol, varolan dengenin korunması ve bu dengenin düzeyinin adım adım indirilmesidir.»⁽⁹⁾

Sosyalist ülkeler barışın güçlenmesine yaşamsal önem veriyor ve kim tarafından yapılırsa yapılsın, yapıcı barışçıl girişimlere derhal yanıt veriyorlar. Bizim topluluğumuz bu konuda, hiçbir biçimde tekel sahibi olma iddiasında bulunmamıştır. Rusya'da Ekim'in utkusundan başlayarak, sosyalizmin çabaları her zaman saldırı savaşlarını önleme davasının tüm devletlerin ve halkların, bütün savaş karşıtı güçlerin, bu arada emperyalist egemen çevrelerin militarist politikasını paylaşmayan gerçekçi burjuva temsilcilerinin davası olmasına yönelik olmuştur. Deneyim şunu gösteriyor: Savaş tehlikesini önlemek için yalnız barışsever hareketlerin kimi veya ayrı ayrı kollarının değil, tümünün geniş çapta işbirliği yapması gerekmektedir. Bu, «Nükleer savaşa karşı, barış ve yaşam için» Prag Assamblesinde bu renkli bir biçimde şöyle dile getirildi: «Ortak evimiz yanarken, sizinle birlikte yangını söndüren komşunuza komünist mi, yoksa tutucu mu, katolik mi, yoksa müslüman mı olduğunu sormuyorsunuz. Önemli olan yangını bir an önce söndürmektir».

Bugün barış yalnızca toplumun varoluşunun tercih edilen durumu veya toplumsal ilerlemenin elverişli gereği değildir. Savaş ve barış sorunu insanlığın geleceği sorunu durumuna gelmiştir ve yalnız yarınımızın nasıl olacağı değil, hangi anakarada yaşarsak yaşayalım, o günü genellikle görüp görmeyeceğimiz de, bu sorunun çözümüne bağlıdır.

Sosyalizm ile barış birbirinden ayrılmaz. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin utkusuyla, yeryüzünde dünya sosyalist sisteminin oluşmasıyla, uluslararası politika sorunlarının çözümüne ilkesel bakımdan yepyeni bir

(9) «Rude Pravo», 22 Haziran 1983.

yaklaşım gösteren görkemli bir politik güç oluşmuştur. Sosyalist ülkeler topluluğunun, komünist ve işçi partilerinin, ulusal kurtuluş hareketlerince, değişik ilerici ve demokratik toplumsal akımlarca desteklenen kararlı, ardıcıl barış savaşımı, meyvelerini veriyor.

Büyük Oktobr'un yeni yıldönümünde bugün, aşılın yolun ve biriktirilen deneyimin doruğundan şunu söylemek için tüm haklara sahibiz: Barışı koruma olanağı reeldir. Savaş tehlikesi artmış olmasına karşın, önceleri olduğu gibi, bugün de nükleer savaş tehlikesini toplumun yaşamından dışılama perspektifi vardır. Sosyalist topluluk ülkeleri, gezegenimizin komünistleri barışçı politikasını uygularken, şuna kesinlikle inanıyorlar: İnsanlık uluslararası ilişkilerdeki bugünkü tehlikeli dönemi aşabilecek ve ülkelerin, halkların yaşamsal çıkarlarına uygun barış yoluna çıkmayı başaracaktır.

Oktobr'un «Halklara barış!» çağrısı bugün daha büyük bir güçle yankılanıyor.

Diktatörlüğe karşı, ulusal demokrasi için

Haydar Kutlu

Türkiye Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

Bugün Türkiye'nin hiçbir sorunu dünya çapında iki toplumsal sistem arasında keskinleşerek süren savaşımın ve halkların barış savaşımının dışında düşünülemez. Ülkemiz, Amerikan emperyalizmine bağımlılık nedeniyle şimdiki acı duruma geldi. 12 Eylül 1980'de erke elkoyan ve barbar bir diktatörlük kuran generaller, ülkemizi saldırgan emperyalist güçlerin çıkarabilecekleri bir nükleer savaşta yokolma tehlikesiyle karşı karşıya getiriyor, onu sosyalist devletlere ve Yakın Doğu halklarına karşı Pentagon'un bir sıçrama tahtası yapmaya çalışıyorlar. Washington'un askersel cuntaya övgüler düzmesi bir rastlantı değildir.

Mayıs ayı ortalarında ABD Başkanı Reagan Kaliforniya'da yaptığı bir konuşmada, Türkiye'deki askersel rejimin kendini «demokrasiyi yeniden kurmaya adanmış» söyledi. (1) Bundan iki hafta sonra, Türkiye'deki onbinlerce politik tutukluya eski Başbakan ve Adalet Partisi Genel Başkanı Süleyman Demirel ve eski Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil de katıldı. 15 Mayıs'da cunta, siyasal partilerin yeniden örgütlenmesini sözümona «serbest» bırakmıştı. Ama geleneksel burjuva partileriyle bağlı çevrelerin oluşturdukları yeni partileri hemen kapattı ya da kurucularını veto etti. Bununla da yetinmeyip AP'li ve CHP'li birçok politikacıyı tutukladı.

Aynı günlerde, Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile sınırında, Amerikan «Çevik Kuvvetleri»ne bağlı birliklerin de katıldığı «Adventure Express 83» adlı, ülke tarihindeki en büyük NATO manevrası yapıldı. Manevralara katılmak üzere NATO Başkomutanı Rogers ve NATO Genel Sekreteri Luns ülkemize geldiler. Rogers, Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca ülkemizin en istikrarlı, güvenlik içindeki sınırı olan Türk-Sovyet sınırında yaptığı basın toplantısında «bu sınır, geleneksel bir çatışma bölgesidir» diye kışkırtıcı konuşmalar yaptı.

Mayıs ayının son günlerinde Türk askersel birlikleri Türk – Irak sınırını geçerek, Kuzey Irak'taki Kürt yurtseverlerine saldırdılar ve 2000 kişiyi «tutuklu» olarak geri döndüler. (2)

Tüm bunlar, Türkiye'deki gelişmelerin «demokrasinin yeniden kurulması» ile uzaktan yakından bir ilgisi bulunmadığını gösteriyor. ABD

(1) «Milliyet», 12 Mayıs 1983.

(2) Daha ayrıntılı bilgi için bak: M. H. Musa, «Emperyalizm ve Gericiliğin Saldırısıyla Karşı Karşıya», – «Yeni Çağ», s. 8, 1983.

Başkanı Reagan'ın sözleri ise, bu rejimin Amerikan emperyalizminin savaş planlarına hizmet ettiğinin ve onun tarafından desteklendiğinin açık bir itirafından başka bir şey değildir.

REJİMİN BAŞ «DUŞMAN»I

Bugün Türkiye'de cezaevleri tıklım tıklım doludur. Sol politik partilerin yönetici ve üyelerinden sendikacılara, demokratik yığın örgütleri yöneticilerinden Türkiye Barış Komitesi üyelerine ve Kürt yurtsever örgütlerinin yandaşlarına kadar onbinlerce politik tutuklu en insanlık dışı koşullarda, ağır baskı altındadır. Gerçek sayıları yansıtmaktan çok uzak olan resmi açıklamalar bile, baskı ve terörün boyutları hakkında bir fikir verebilir. Genel Kurmay Başkanlığı'nın 5 Ağustos 1983 günü yaptığı bir açıklamada, 1983 yılı ortalarına kadar sıkıyönetim askeri savcılıklarına 62 binin üstünde dava dosyası geldiği, bunlardan 55 binden fazlası hakkında çeşitli kararlar alındığı, 178 idam cezası verildiği, 25'inin infaz edildiği, geri kalanlar hakkında işlemlerin sürdüğü belirtiliyor. (3)

Böylesi resmi açıklamalarda, politik tutuklular üzerinde uygulanan barbarca işkenceler ve işkencede öldürülen yurtseverlerin sayısı üzerine bilgilere rastlamak elbette olanaksızdır. Halkımız, 12 Eylül 1980'den bu yana siyasal polisin işkence merkezlerinde ve cezaevlerinde yüzlerce savaştan, devrimci evladını yitirmiştir. Partimizin MK üyesi Deniz yoldaş (Mustafa Hayrulloğlu) Kasım 1982'de İstanbul'da işkenceler sonucu barbarca öldürüldü.

Bu dönemde binlerce ilerici yurtdışına çıkmak zorunda kaldı. Onbinlerce yurtsever insan, devlet dairelerindeki işlerinden uzaklaştırıldılar. Türkiye'de yaşayan Kürtler üzerindeki şoven baskılar görülmedik boyutlara ulaştı.

Diktatörlüğün komünistlere, sol güçlere karşı başlayan saldırısı, adım adım burjuva demokrat çevrelere kadar uzandı. Bugün artık generaller CHP'yle bağlı burjuva-reformist kesimlerin ve AP'ye yakın sağcı, tutucu çevrelerin temsilcilerini de kovuşturuyor ve tutukluyorlar.

Cunta, devlet biçimini köklü olarak değiştirdi, burjuva parlamenterizminin tüm öğelerini ortadan kaldırdı ve toplumsal yaşamın tüm alanlarını militaristleştirdi. Devlet daireleri, üniversiteler, tüm eğitim sistemi kışla disiplini ilkelerine göre yeniden örgütlendi. Generallerin yaptıkları anayasa tüm temel hak ve özgürlükleri yok etti. Bu anayasanın göstermelik bir referandumla Kasım 1982'de yürürlüğe girmesinden sonra

(3) «Cumhuriyet», 6 Ağustos 1983.

çıkarılan yasalar (Politik Partiler, Sendikalar, Basın, Seçim vb. Yasalar), anayasadan da daha gerici nitelik taşıyor. Federal Almanya büyük burjuva gazetesi «Frankfurter Allgemeine Zeitung» bile sözkonusu yeni yasalar üstüne şunu yazdı: «Bu ve öteki ek kısıtlamalarla generaller aslında taslağını kendilerinin hazırladıkları ve bir referandumla onaylanan anayasayı çiğnemiş oluyorlar.»⁽¹⁾

Rejimin barbarlığı öylesine artmıştır ki, «Cumhuriyet» gazetesinin 75 yaşındaki saygın başyazarı, tutarlı bir demokrat ve Atatürkçü olan Nadir Nadi, bugün, 20 önce yayınlanan ve gençliği cumhuriyetin kurucusu Atatürk'ün çizgisine çağırarak bir yazısından dolayı 2 ay hapis cezasına mahkum edildi.

Ordu üst yönetimi ve kendisini göstermelik referandumla cumhurbaşkanı ilan eden eski Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, şimdi faşist rejime parlamenter bir kılıf giydirmek istiyorlar. 6 Kasım 1983'de yapılacak seçimlerin amacı budur. Generaller, kendilerine bağlı ve emekli generallerin yönetiminde bir parti (Milliyetçi Demokrasi Partisi) kurdular.⁽²⁾ Sıkıyönetim koşullarında yapılan ve en küçük bir demokratik nitelik taşımayan seçimlere yalnızca rejime kesin bağlılığını ilan eden partilere katılma olanağı tanındılar.

Yeni Genelkurmay Başkanı cuntacı general Ersin, görevine başlarken yaptığı ilk açıklamada şöyle dedi: «Türk Silahlı Kuvvetleri, dış düşmanlar kadar ve bugün daha önemli ve daha tehlikeli iç düşmanlardan gelecek tehditleri önlemede ve yok etmede kararlı davranışını sürdürecektir.»⁽³⁾

Türkiye'deki rejimin iç politikası tamamen Pentagon tarafından geliştirilmiş «ulusal güvenlik» doktrinine göre belirleniyor. Bu doktrine göre, tümü ABD'de eğitilmiş olan generaller, baş düşman olarak son çözümlemede kendi halklarını görüyorlar. Onlar işçi sınıfının, öteki emekçi yığınlarının her ekonomik, sosyal hak istemini, komünistlerden burjuva liberalerine kadar tüm politik güçlerin demokrasi istemlerini, halkın barış istemini «dış düşman Sovyetler Birliği'nin çıkarlarına hizmet etmek» suçlamasıyla karşılıyorlar. Pentagon'da geliştirilmiş Nazi kalıntısı «jeopolitik» doktrinine dayanarak, «Sovyet tehdidi» yalanlarıyla, «Sovyetler Birliği'nin burnu dibinde olan Türkiye'de demokrasi ulusal güvenliğe zararlıdır» yollu savlar öne sürüyorlar. Halk düşmanı faşist diktatörlüğü ayakta tutmak için antisovyetizme ve antikomünizme sarılıyorlar.

(1) «Frankfurter Allgemeine Zeitung», 21 Haziran 1983.

(2) Bu partinin başına getirilen emekli general Turgut Sunalp aynı zamanda Türkiye'nin en büyük iki holdingi olan Koç ve Sabancı Holdinglerin ortak denetiminde olan Garanti Bankası'nın yönetim kurulu üyesidir. Bu kişi en önemli özelliği olarak «komünizme karşı savaşım kültürünü son derece iyi özümsemiş» olmasını gösteriyor.

(3) «Turkish Daily News», 7 Temmuz 1983.

«Sovyet tehdidi» yalanına, Türkiye'nin tam bir Pentagon uydusu durumuna getirilmesi için başvuruluyor. ABD yönetimi, sosyalist ülkelere karşı askersel üstünlük elde etme ve Yakın Doğu'da karşılıklı güç ilişkisini kendi yararına değiştirme planlarında, ülkemize askersel bir sıçrama tahtası rolü veriyor. Türkiye ile ABD arasında bu yönde bir dizi gizli anlaşma imzalandı. Cunta, Pentagon'a Türkiye'de bir dizi yeni üs sağladı ve Türk Silahlı Kuvvetleri'ni Yakın Doğu'da ABD çıkarları için kullanmayı benimsedi. (7)

DIŞ GÜÇLERİN ARACI

Cunta yönetimi ABD emperyalizminin elinde öylesine bir oyuncak olmuştur ki, komşumuz Sovyetler Birliği'nin, sosyalist Bulgaristan'ın Türkiye ile barış içinde yan yana yaşama, iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerini geliştirme yönünde yaptıkları tüm girişimleri geri çevirmekte, tüm ulusal varlığı Pentagon'un nükleer savaş çılgınlığına kurban edecek kör bir çizgide yol almaktadır.

Diktatörlük koşullarında ülkemiz bugün Amerikan emperyalizminin saldırgan politikasının dolaysız tehlikeli sonuçlarıyla karşı karşıyadır. Türkiye her an bölgede bir savaşa sürüklenebilir. ABD yönetimi Irak-Iran savaşıyla oluşan ortamdan yararlanmak için Türkiye'yi bu ülkelerin topraklarında askersel serüvenlere özendiriyor. Suriye sınırında gerginlik yaratarak İsrail saldırıları için elverişli koşullar yaratmaya çalışıyor. Türkiye, aynı zamanda Kıbrıs ve Yunanistan'da olayların antiemperyalist doğrultuda gelişmesini ve bölgedeki varolan sorunların barışçı yoldan çözümünü engellemek için kullanılıyor.

Ülkemizdeki faşist cunta, her şeyden önce emperyalist güçlerin bir aracıdır. Türkiye'ye faşizm ABD emperyalizmi tarafından, onun içerdeki işbirlikçileri yardımıyla ihraç edilmiştir. Öte yandan emperyalizm bugün Türkiye'de yalnızca bir dış olgu olmaktan çıkmış, artan ölçüde içsel, iç taşıyıcı olan, ülkenin politik yaşamına doğrudan karışabilen bir etmen durumuna gelmiştir.

Cuntanın ekonomik politikası IMF tarafından yönlendiriliyor ve monetarizm görüşlerine dayanıyor. Bu politika 1980 yılında uygulanmaya başlandı ve amacının bunalımı aşmak olduğu ilan edildi. Ne ki, son yıllarda bunalım daha da derinleşti. Alınan önlemler, bunalımın tüm yükünün, cuntanın süngüsü aracılığıyla işçi sınıfının, köylülerin ve orta katmanların sırtına yüklenmesini sağladı. Bu kesimlerin gerçek gelirleri büyük ölçüde geriletildi. Resmi veriler, işsizlik oranının yüzde 18'e çıktığı

(7) Daha ayrıntılı bilgi için bak: İ. Bilen, «Barışın Yolu Barış Güçlerinin Birliğinden Geçiyor», «Yeni Çağ», Nisan 1983.

ğini belirtirken, «Amerika'nın Sesi» radyosu bile Türkiye'ye yönelik bir yayınında bunun yüzde 30'u bulunduğunu açıkladı.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün verilerine göre yapılan bir hesaplama, 1979 yılında 1146 dolar olan kişi başına ulusal gelirin 1983 yılında 911 dolara düştüğünü gösteriyor. Bunalım, sanayi kesimine ağır darbeler indirdi. Küçük ve orta kapitalistlere ait çok sayıdaki sanayi işletmesi kapandı. Sanayideki kapasite kullanımı yüzde 50'nin üzerine çıkamıyor. Ekonomideki durgunluk tekelci burjuvazinin bir bölümünün çıkarlarını da tehdit etmeye başladı. Bu yılın yaz aylarında «Transtürk», «Çavuşoğlu-Kozanoğlu» holdingleri bile iflas etti.

Buna karşılık devletten en çok yardım gören Koç, Sabancı, Çukurova gibi holdingler daha da güçlendiler, sanayi, ticaret ve bankacılıktaki denetim olanaklarını şimdiye dek görülmedik ölçüde artırdılar. Son üç yıl içinde devletin ekonomik gücüyle tekellerin gücü artan ölçüde içiçe geçti. Devlet tekelci kapitalizmine özgü ilişkiler güçlendi. IMF programının uygulanması, üretim alanına yapılan yatırımların azaltılması, sıkı para politikası, yalnızca dış satımın desteklenmesi ve sermayenin tekelleşmesinin aşırı hızlanması, sonuçta tekelci burjuvazinin daha da asalaklaşmasına, banka sermayesinin daha da güçlenmesine, spekülasyonun yoğunlaşmasına yol açtı. Bu asalaklık, gericiliği güçlendiren, faşizmi besleyen nesnel bir temel oluyor.

İşçi sınıfının, tüm emekçi halkın azgınca sömürülmesi pahasına sermayenin tekelleşmesinin ilerlemesi, ülke ekonomisinin bugünkü durumunun karakteristik bir yanısıdır. Öteki ve asıl belirleyici yanı ise ülke ekonomisinin emperyalizme daha sıkı bağlanması, emperyalist sömürünün ve ulusal zenginliklerimizin yağmalanmasının alabildiğine artmasıdır. Yalnızca 1982 yılında yeni-sömürgeciler Türkiye'den 4 milyar dolar kâr sağlamışlardır.

Yabancı sermayeye, en başta da Amerikan bankalarına kapılar daha çok açıldı. Emperyalizm ve işbirlikçileri, Türkiye'nin bağımsızlığını ve halkının genliğini sağlamanın temeli olacak ulusal ekonomiyi yok etmek için her çabayı gösteriyorlar. Sanayileşmeden IMF'nin istekleri doğrultusunda vazgeçildi. Ulusal ekonominin temel direği olan devlet ekonomik sektörünün büyümesinin önüne geçildi. Bir dizi devlet işletmesi özel tekellerin denetimine verildi. Şimdi Amerikan ve Türk tekelleri ulusal gelirin önemli bir bölümünü sağlayan tarıma yöneldiler. Onlar Türkiye ekonomisini «dış satıma yönelik tarımsal üretim» şemasına göre yeniden örgütlemeye ve böylece onu emperyalizme daha sıkı bağlamaya çalışıyorlar.

Cuntacı generallerin ilerici görüşlere karşı azgın düşmanlığı, tekeli burjuvazinin gerici politikası, toplumsal-kültürel yaşamı yozlaştırdı. Yayın-

cı ve sanatçılar, halkımızın yetiştirdiği en üyük şair olan, dünya çapında ün kazanmış Nazım Hikmet'in şinirlerini bundan yıllarca önce yayınladıkları yada kimi toplantılarda okudukları gerekçesiyle cuntanın mahkemelerinde yargılanıyorlar.

TKP MK Politik Büro su 24 Temmuz 1983 günlü açıklamasında şimdiki diktatörlüğün adım adım faşistleşerek sonuçta tamamen faşist bir nitelik kazandığını açıkladı. Bu, uluslararası finans oligarşisiyle bağı güçlerin, Türk burjuvazisinin en işbirlikçi, tekelci ve asalak kesimlerinin, büyük toprak sahiplerinin, militarist generallerin ve büyük bürokrasinin en gerici öğelerinin halk düşmanı açık terörist diktatörlüğüdür.

Cuntanın söz konusu gelişimini belirleyen başlıca etkenler şunlar olmuştur:

– ABD emperyalizminin yumuşamay ı baltalama, nükleer silahlanmaya hız verme ve dünyada gerginliği artırma politikası ve uluslararası alanda nitelik olarak yeni ve son derece tehlikeli bir durumun oluşması.

– NATO'nun saldırgan stratejisinde Türkiye'ye sosyalist ülkelere ve Yakın Doğu'daki ulusal kurtuluş hareketlerine karşı bir sıçrama tahtası rolü biçilmesi ve her şeyden önce ABD emperyalizminin Türkiye egemen çevrelerine bu rolü benimsetebilmek için çok yönlü baskılarını giderek yoğunlaştırması.

– Cuntanın vargücüy le silahlanmayı artırma çabaları ve toplumsal yaşamın tüm alanlarını militaristleştirme si.

– Sermayenin tekelleşme sürecinin hızlanması, tekelci burjuvazinin devlet üzerindeki etkisinin yoğunlaşması ve işbirlikçi tek elci burjuvazinin ABD emperyalizmine dayanarak, ona uşaklık yoluyla, bölgedeki askersel ve politik etkinliğini artırmasına yardım ederek «dışa açılma» ve yeni pazarlar elde etme çabaları.

– Gelişmiş kapitalist ülkelerde 1980'de başlayan devri bunalımın derinleşerek sürmesi, bunun yıkıcı etkilerinin bağımlı Türkiye üzerine yansması, Türkiye'deki yapısal ekonomik bunalımın daha da derinleşmesi, yalnız işçi sınıfının, emekçilerin ve orta katmanların değil, en büyük holdinglerin dışındaki tüm burjuvazinin bunalımdan şiddetle etkilenmesi; sınıf çelişkilerinin ve burjuva sınıfı içindeki faşist, gerici, liberal ve reformist eğilimler arasındaki ayrışmanın derinleşmesi.

– Yiğitlerdeki büyük hoşnutsuzluğun ancak terörist, faşist yöntemlerle bastırılabilmesi; diktatörlüğün tüm saldırılarına karşın ilerici güçlerin, TKP'nin savaş gücünü kökten kıramamış olması ve egemen güçlerin sınırlı da olsa parlamenter yöntemlerle ülkeyi yönetme yeteneğine sahip olmamaları.

TKP, daha 12 Eylül 1980 günü yayınladığı MK bildirisinde, «Cunta

Türkiye'mizin karşı karşıya olduğu hiçbir can alıcı sorunu çözemeyecektir» saptamasını yaptı. ⁽⁸⁾ Kasım 1980'de MK organımız «Atılım», şu uyarıda bulundu: «Rejimin evrimleşme yönü kesinleşmiş değildir: Faşistleşebilir. Ya da faşist bir devirne gelebilir.» ⁽⁹⁾ Partimiz, bunu izleyen dönemde rejimin adım adım gericileştiğini saptadı. Tüm politikasını, barış ve demokrasiyi güçlendirme yönünde bir dönemeç almak için en geniş güçlerin birliğini sağlama taktiğine göre oluşturdu.

Bu amaca ulaşmak için somut savaşım hedefleri gösterdi. Ne ki, nesnel durumun giderek kötüleşmesi, partimizin ağır darbeler yemesi, oportünist-bozguncu ögelerin saldırılarına karşı savaşım zorunluluğu, dışımızdaki sol güçlerin daha en baştan rejimi «faşist» olarak niteleme yanlısında ısrar etmeleri, adım adım gericileşme sürecinin özelliklerini, bu süreçte ABD emperyalizminin oynadığı belirleyici rolü yeterince kavrayamamaları ve sol güçlerin birliğinin sağlanamaması, burjuva muhalefetin kararsızlığı gibi nedenlerle bu hedeflere ulaşmak, faşizmin önüne geçmek olanaklı olmadı.

Büyük ve tekelci burjuvazinin çıkarlarını savunan, ama sınırlı da olsa parlamenter bir rejimden yana olan AP yönetimi cuntanın tüm karşı devrimci saldırılarını destekledi. Böylece onlar, bugün cuntanın kendilerini de ağır baskılar altına aldığı koşulların oluşmasına yardımcı oldular. Burjuvazinin ulusal-reformist kesimlerinin temsilcisi CHP yönetimi, cuntacı generallerin erki ileride sivil bir yönetime devredeceği sözlerine umut bağlayarak o günün gelmesini beklemeyi yeğlediler. Bu çevrelerin savundukları sınıf çıkarları, geniş halk yığınlarının cuntaya karşı aktif savaşıma atılmasının getirebileceği devrimci sonuçlardan duydukları korku, onları cuntaya karşı aktif muhalefet yerine, onunla uzlaşma arama çizgisine itti.

GENİŞ MUHALEFET VE PROGRAMIMIZ

Bugün Amerikan emperyalizmi ve işbirlikçileri ile tüm öteki sınıf ve katmanlar arasındaki çelişki hızla keskinleşiyor. Faşist diktatörlüğe karşı ilk açık tepkiler boy veriyor. Daha 1982 yazında cuntanın yaptığı anayasa komuoyunda tartışılırken, diktatörlüğe karşı çok geniş bir muhalefet ortaya çıkmıştı. 1961 Anayasası'nın demokratik özünün korunması ortak paydasında birleşen bu muhalefet, ne yazık ki, söz düzeyinde, demokrasiyi savunan açıklamalar düzeyinde kaldı, eyleme dönüşemedi. Ama cuntanın anayasa referandumunu «kazanması», muhalefetin gerilemesine yol açmadı. Tam tersine, cunta koşullarında demokrasiye geçilmiyeceği görüşü, partimizin baştan beri propagandasını yaptığı bu görüş geniş

⁽⁸⁾ «Atılım», Ekim 1980.

⁽⁹⁾ «Atılım», Kasım 1980.

kamuoyuna mal oldu. Bilinçli işçiler, ilerici aydınlar, gençlik baskılara sessiz kalmadılar. Bugün komünistlerden sağcı burjuva-liberal AP yönetimine kadar tüm güçler cunta karşısında açık bir konum alıyorlar. Cuntanın oluşturduğu göstermelik parti, daha şimdiden halkın nefretini kazandı.

Temmuz ve Ağustos aylarında ülkenin çeşitli kentlerinde bulunan onu aşkın cezaevinde politik tutuklular bir aya yakın bir süre açlık grevi yaptılar. Yurt içinde ve yurt dışında çeşitli eylemlerle desteklenen bu direniş, cunta koşullarındaki ilk büyük protesto eylemi oldu. TKP Merkez Komitesi 18 Temmuz 1983 günlü bildirisinde faşist cuntanın yalıtılma sürecinin hızlandığını, onun iç istikrarının artan ölçüde bozulduğunu belirtti. Partimiz, 6 Kasım seçimlerini, sol güçlerin ortak bir tutum saptaması ve birleşerek cunta karşısı tüm güçlerin işbirliğini sağlaması için yararlanılacak büyük bir olanak olarak değerlendirdi. Tüm olanaklar kullanılarak, tüm yöntemlere başvurularak cuntanın oyununu bozma, seçimlerde cuntaya bağlı partileri yenilgiye uğratma ve cuntayı yıkmaya yolunu açma olanaklıdır. Partimiz, en geniş halk yığınlarını aktif eyleme yönlendirici ilkesel ve aynı zamanda esnek bir politika izliyor.

Diktatörlüğün iyiden iyiye yalıtıldığı bugünkü koşullarda Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçilerinin rejimin faşist niteliğini koruyarak, yönetimde kimi göstermelik değişiklikler yapma planları ortaya çıkabilir. Bundan ötürü işçi sınıfının, öteki emekçilerin, orta katmanların faşist diktatörlüğe karşı kesin bir tutum almasını, erki işbirlikçilerin elinden alınan zorunluğunun bilincine varmasını sağlamanın yaşamsal önemi vardır. Biz, bugünkü diktatörlüğü yıkmak için adım adım ulusal bir direniş hazırlamayı dolaysız görevimiz sayıyoruz.

Burada söz konusu olan yığınların ekonomik ve sosyal çıkarlar uğrunda savaşımları yükseltmesi ve bu savaşımları cunta rejimine son verme hedefiyle bağlamaktır. Cunta rejiminin yıkılması, ancak işçi sınıfının öncü rolü güçlendirilerek, halk yığınlarının eylemi sonucunda olanaklıdır. Bugün ulusal direniş en değişik savaşım biçimlerine başvurmak zorunda bırakılıyor. Bununla birlikte partimiz, her türlü provokasyona, özellikle terörist eylemlere yer verilmemesi, işçi hareketinin güçlenmesi, her legal olanağı kullanarak yığınların savaşımının yükseltilmesi için çalışıyor. Öteki sol güçlerle, Kürt ulusal hareketiyle işbirliğini sağlamak için her çabayı gösteriyor.

TKP Merkez Komitesi'nin Nisan 1983 Plenumu'nda kabul edilen «Barış ve Ulusal Demokrasi İçin» başlığını taşıyan Eylem Programı, dünya barışının savunulmasına katkıda bulunmak, Türkiye'yi bir atom savaşında yok olmaktan korumak, ülkemizi ABD emperyalizminin jandarması yapma planını önlemek ve cunta rejimine son vermek, ulusal demokrasiyi kurmak hedefine yöneliyor.

TKP şu istemleri ileri sürüyor:

– Türkiye dünya barışının korunmasına aktif katkıda bulunmalı, sosyalist ülkelerle barış içinde yanyana yaşama ilkelerine uymalı, buna zarar veren ABD ve NATO anlaşmalarının getirdiği tüm yükümlülüklerden kurtulmalıdır. ABD ve NATO'nun ülkemiz topraklarını ve silahlı kuvvetlerini, üçüncü ülkelere karşı tehdit ya da saldırı amaçlarıyla kullanımına olanak verilmemelidir. Türkiye komşularıyla olan anlaşmazlıklarını barışçı yoldan çözmeli, tüm ülkelerle karşılıklı yarar ve eşitlik temelinde çok yönlü ilişkileri geliştirmelidir. Türk-Sovyet dostluğu Türkiye'nin dış politikasının temel ilkesi olmalıdır.

– Tüm antifaşist tutuklular için genel af çıkarılmalı, koğuşturmalar durdurulmalı, politik göçmenlerin yurttaşlık hakları geri verilmeli, özgürce ülkeye geri dönmelerine izin verilmelidir. 1982 Anayasası iptal edilmeli, 1961 Anayasasının demokratik ilkeleri temelinde ulusal demokratik bir anayasa yapılmalıdır. Bu anayasa ile tüm erk, egemenliği ulus adına kullanacak parlamentoya verilmeli, politik özgürlükler ve sendikal özgürlükler, düşünce ve vicdan özgürlüğü eksiksiz sağlanmalı, faşizm yasaklanmalı, Kürt halkı üzerindeki ulusal baskıların kaldırılması güvence altına alınmalıdır. Devlet aygıtı ve özellikle ordu, faşistlerden, cunta kalıntılarından ve emperyalizmin ajanlarından arındırılmalı, tüm devlet aygıtı demokratik temeller üzerinde yeniden örgütlenmeli, ordu ulusal bağımsızlığı ve demokrasiyi korumakla görevlendirilmelidir.

– Ekonomik bağımlılığa son verilmeli, demokratik bir toprak reformu gerçekleştirilmeli, yerli ve yabancı tekellerin, büyük burjuvazinin ayrıcalıklarına son verilmeli, eylemleri sınırlanmalı, aracı, vurguncu burjuvazinin eylemlerine son verilmelidir. Devlet ekonomik sektörü güçlendirilmeli, endüstrileşmeye yönelinmeli, halkın ekonomik, sosyal, kültürel yaşam düzeyinin yükselmesi, ulusal gelirin emekçiler yararına daha adaletli dağılımı sağlanmalıdır. NATO'nun dayattığı aşırı askersel harcamalar azaltılmalıdır.

Ulusal demokrasi, 12 Eylül 1980 öncesindeki sınırlı ve kendi bağrından faşizmi doğurmuş olan burjuva demokrasisine dönüş ya da sıradan bir burjuva hükümetinin işbaşına gelmesi anlamına gelmiyor. Ulusal demokrasi, halkın çıkarlarının savunulmasını, toplumsal ilerleme yönünde yol alınmasını, emperyalist hegemonyanın ve işbirlikçilerin egemenliğinin sınırlandırılmasını, işçi sınıfının, tüm emekçi halkın yaratıcı enerjilerinin önünün açılmasını öngörüyor. Partimiz, faşist rejimin yıkılmasından sonra kurulacak olan ulusal demokrasiyi antiemperyalist demokratik halk devrimiyle özdeşleştirmiyor. Ulusal demokrasiyi, böylesi bir devrime yaklaşmanın yolu olarak ele alıyor. Bu yolu V. İ. Lenin «Komünist Partisi Manifestosu»ndaki komünistlerin her devrimci hareketi desteklediklerini belirten sözleri aktararak şöyle belirtmiştir: «... Biz bu

nedenle *tüm halkın önünde genel demokratik görevleri, sosyalist inançlarını bir dakika bile gizlemeden, sıralamak ve vurgulamak* zorundayız. *Her genel demokratik sorunu herkesten önce yükseltmek, vurgulamak ve çözmek görevini pratikte unutan sosyal demokrat olamaz.»* (10)

ANA HALKA – PARTİYİ GÜÇLENDİRMEK

Askersel diktatörlük, Türkiye'yi her açıdan öylesine bir yıkıma uğratmıştır ki, bu enkaz ancak tüm ulusal güçlerin ortak çabalarıyla kaldırılabilir. Ne ki, işçi sınıfının aktif katılımı ve savaşımlı olmadan, Türkiye'nin hiç bir sorunu kesin bir çözüme ulaştırılamaz. Partimiz, faşist cuntaya rejimine son verecek, tüm ulusal demokratik güçlerin ortak bir hükümetin kurulmasını savunuyor. TKP, kendisi katılmasa bile, bu hükümetin atacağı, işçi sınıfının kendi haklarını özgürce kullanmasını sağlama doğrultusundaki ve devrimci süreci ilerletecek olan her adımı destekleyecektir. Ama gerçekler öyledir ki, arasında TKP'nin de yer aldığı sol güçlerin katılmadığı hiçbir hükümet, ulusal çaptaki sorunlarla başedemez.

Faşist cuntaya karşı ulusal direnişin devrimci bir utkuya ulaşmasının önündeki en büyük engel, ulusal demokratik güçlerin sıralarındaki dağınıklığıdır. İşbirlikçi burjuvazi, antisovyetizmi ve antikomünizmi yoğun biçimde kullanarak bu güçlerin ortak çıkarlar çevresinde birleşmesini engellemiştir. Partimiz, antisovyetizme ve antikomünizme karşı ideolojik-politik savaşında uluslararası olanla ulusal olanı yaratıcı biçimde birleştirmek için ve değişik ulusal demokratik çevrelere yaklaşımda ilkesellik ile esnekliği bağdaştırmak için aralıksız çaba harcadı. TKP Merkez Komitesi'nin Ağustos 1981 Plenumundan hemen sonra kimi sol sektör yanlılar hızla giderildi. Plenumda da belirtildiği gibi, ulusal demokratik güçlerin birliğinin sağlanmasında silahlı kuvvetlerin yurtsever kesimlerine, ilerici istemlerle ortaya çıkan dinsel akımlara ve Kürt ulusal hareketine karşı doğru tutum büyük önem taşıyor.

TKP, günlük istemler ve reformlar için savaşımlı küçümseyen, başlıca saldırıyı baş düşmandan çok ara kesimlere yönelten, cuntaya karşı geniş cephe birliğini reddeden, dar cepheci, yapay olarak devrimi kısıktırma yanlısı, yığınları hor gören «sol» oportünist akımlara karşı ardıcıl savaşım veriyor. Partimiz aynı zamanda savaşım hedefini sıradan bir burjuva parlamenter rejimle sınırlayan, işçi sınıfının devrimci perspektifini bulandıran, onu burjuva muhalafetin peşine takma yanlısı sağ oportünist akımlara karşı da kesin savaşım yürütüyor.

TKP'yi her yönden güçlendirmek, faşist saldırılara karşı kadroları koruma görevini bir an olsun unutmadan yığın bağlarını sağlamlaştı-

(10) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 6, s. 83

mak, ulusal direnişin başarıyla hazırlanması ve sonuçlandırılmasında tutulacak ana halkadır. Diktatörlük binlerce yoldaşımızı ve yandaşımızı tutukladı. Kimileri öldürüldü, birçok parti örgütü dağıldı, birçok yoldaşın partiyle bağı koptu. Gericiilik dönemlerinin olağan kuralı, parti düşmanlarının, fraksiyoncuların, partiye sızmış polis ajanlarının hareketlenmesi, ihanetle karşı karşıya kalınması partimizin pratiğinde de işledi. Ne ki, bugün şunu söylemek abartma olmayacaktır: Partimiz, üyelerinin özverişiyle, büyük çabalarıyla aldığı yaraları sarmayı başardı. Partinin ideolojik, politik, örgütsel birliği daha da pekişiyor.

⚡ Ağır çalışma koşullarına karşın, komünistler, yığınların savaşımının en ön sıralarında yer alıyorlar, geniş emekçi yığınlarıyla bağlarını güçlendiriyorlar. TKP'nin 5. Kongresi'ne hazırlanan parti örgütleri «Mustafa Suphi'nin 100. Yılı Tezleri» başlığını taşıyan parti tezlerini tartışıyor. Kongre, partimizin, önünde duran çetin sınıf çarpışmaları dönemine hazırlanmasında büyük bir ivme olacaktır.

Sosyalizm: Gerçekleri, üstünlükleri, itici güçleri

Heinrich Opitz

*ASBP Merkez Komitesine bağlı Karl Marks
Yüksek Parti Okulu Profesörü*

Yeni toplumu kurma sırasında ASBP ve sosyalist topluluk üyesi öteki ülkelerdeki kardeş partiler, toplumumuzun itici güçleri önünde daha geniş çevrenler açmaya, onun tüm üstünlüklerini gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Halkın maddesel ve kültürel yaşam düzeyini sürekli yükseltmek, yalnızca zor bir görev değil, karakteri bakımından tarihsel ve devrimci bir görevdir. Çünkü bu görevin başarıyla yerine getirilmesi reel sosyalizmi daha cazip hale getiriyor, antihümanist kapitalist sistemin inandırıcı bir alternatifini ortaya koyuyor.

Daha V. İ. Lenin, Bolşevik Partisi'nden sürekli ve ısrarla sosyalizmin değerlerini ve üstünlüklerini bu toplumu bilinçli olarak kurmaya giderek daha çok insan çekebilmek için, enerjik ve canlı biçimde propaganda etmesini istiyordu. Reel sosyalizmi ilk propaganda edenler, yığınları yeni toplumun, onun ülkülerinin üstünlüğüne ikna edenler, Lenin'in deyişiyle onun reklamını (!) yapanlar büyük güçlüklerle karşılaştılar. Bu toplumun üstünlüklerinin, kazançlı yanlarının «embriyon» durumundan çoktan çıktığı, her kes için görülür gerçeklik haline geldiği günümüzde sosyalizmin propagandasını yapmak çok daha kolaydır. Milyonların günlük yaşamında bu üstünlükler daha açık biçimde belirdikçe, bu propagandanın etkisi de artmaktadır.

2000 yılına 17 yıl kaldı. Yüzyılımızın kesin bilançosunu yapmak için zaman erkendir, çünkü bu yıllarda daha her şey olabilir, hatta gelecek ile ilgili tasarımları değiştirebilecek olaylar meydana gelebilir. Ama ne olursa olsun, yirminci yüzyıl, Büyük Oktobr Devrimi ve yeni, sosyalist düzenin doğuşu yüzyılı, proletaryanın ve onunla bağlaşıklık içinde hareket eden tüm güçlerin, sınıfların ve sosyal katmanların verdikleri kurtuluş savaşının insanlığın yaşamını eskisine kıyasla yepyeni, ondan kökten farklı bir yola, barış, demokrasi ve sosyalizm yoluna yönelttiği bir yüzyıl olarak tarihin silinmez damgasını taşımaktadır.

Yirminci yüzyılda kapitalizmin gerileme saati çaldı ve tarihin gelişmesini kimse, hatta geçmişe dört elle sarılan, termo-nükleer savaş cehenneminden bile korkmayan en gerici emperyalist çevreler de dahil, kimse durduramaz. Sosyalizm ise, tam tersine, iyice yerleşti ve başarı üstüne

(!) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 39, s. 25.

başarı kazanıyor. Onun ileriye doğru gelişmesini hiç bir şey, ne 1918–1920 yıllarında sayıca üstün güçleriyle Sovyet erkini daha beşiğindeyken boğmak isteyen askeri müdahaleciler, ne de sosyalizmin kökünü kazıma hesaplarıyla 1941'de SSCB'ne saldıran faşist sürüler durduramadı.

. Saldırgan emperyalizm Alman toprağında da, FAC gericiliğinin Demokratik Alman Cumhuriyeti'ni zayıflatma ya da tamamen yok etme sözkonusu olduğu zaman her çabayı harcamasına karşın, tarihin tekerleğini geri çeviremedi. Daha birçok olgu, örneğin Küba Devrimi'nin etkisi ve Vietnam halkının ABD emperyalizmine karşı etkisi, sömürgecilik sisteminin çöküşü, sosyalizme doğru ve sosyalizm koşullarında ilerlemenin geri döndürülemez olduğunu kanıtlıyor.

. Olayların üstünlük biçiminde sıralanmasından bile görülüyor ki, sosyalist toplum sisteminin kapitalizm üzerinde üstünlüğünü sağlayan özel nitelikleri vardır, yeni toplumda öyle etkenler, öyle sosyal güçler eylem gösteriyor ki, bunları eskinin, tarihin çöplüğüne gidenin yenmesi olanaksızdır.

Bu büyük güçler nelerdir? Geçmişte doğal, teknik ve toplumsal süreçleri bilimsel açıdan kavrayarak, yaşamını bilinçli, amaca yönelik ve planlı, düzenli biçimde kuran bir toplum var mıydı? Hayır, yoktu. Sosyalizmde de kuşkusuz önceden planlanmış şu veya bu amaca ulaşmak her zaman olanaklı olmuyor. Ama yine de bir bütün olarak ele alındığında, yeni dünyanın emekçileri giderek daha çok istenilen sonuçları elde ediyorlar, belirlenen amaçlara ulaşıyorlar, önceden düşünülmüş, saptanmış göstergelere erişiyorlar, birçok engeli aşarak ve olumsuz etkenlerin yerini doldurarak hatta bu göstergeleri aşıyorlar.

Sosyalizmin hangi üstünlükleri bunu olanaklı kılıyor? Her şeyden önce burada çeşitli sınıf ve katmanlardan tüm insanları ortak çıkarlar birleştiriyor, onlar yalnızca birbirini anlamak ve desteklemekle kalmıyor, aynı zamanda tüm sosyal organizmin yaşam gücünü belirleyen işçi sınıfının yönetiminde sürekli işbirliği yapıyorlar.

DAC'nde sosyalizm kuruculuğunun gösterdiği gibi, en karmaşık iç ve dış koşullarda bile sosyal süreçlerin gelişmesini yurttaşların yararına, ayrı ayrı her birinin ve hep birlikte tümünün yararına bilinçli ve planlı olarak yönlendirmek olanaklıdır. Örneğin, 80'li yılların başlarında uluslararası durumun hızla kötüleşmesi bu süreçleri karmaşık hale getirdi. Yeni yaklaşım ve çok büyük çabalar gerektiren engeller ve sorunlar belirdi. Meta fetişizminin özgü olduğu kapitalizm karşısında sosyalizmin üstünlüğü tam da burada, bu sorunları çözebilme yeteneğindedir. Emekçilerimiz sosyalist düzenin ekonomik, politik ve ideolojik ilişkilerini giderek daha iyi kavriyorlar. Onlar kendi çalışma alanını ve tüm toplumsal yaşamı

öz davaları olarak, el ele vermiş bireylerin emeğinin ürünü olarak kabul ediyorlar, dolayısıyla öyle bir inanca sahip oluyorlar ki, bu, birçok güçlülüğü başarıyla aşma olanağı veriyor.

Sosyalizmin en basiretli burjuva eleştiricileri onun tamamen yeni biçimde geliştiğini, tarihsel evrim ve toplumun işleyişiyle ilgili eski tasarımlar yardımıyla bu sürecin derin içeriğini iyice ortaya koymanın olanaksız olduğunu çoktan kavradılar. Gözlerini antikomünizm çeperi bürümüş kişilerden ve onlar açısından gerçek olmaması gereken ve olamayacağını savunanlardan farklı olarak kimi daha ayık düşünen ideolojik düşmanlarımız «komünizmin büyüleyiciliğini tartışma götürmez bir olgu»⁽²⁾ olarak kabul ediyorlar. Kimileri de sosyalizm fikrini, onu burjuvazinin çıkarları uğrunda kullanmak için gaspetmeye çalışıyorlar. Son zamanlarda bu tür çabalar arttı. Örneğin antikomünist kör inançlara saplanmış Batı Almanyalı filozof Hans Sachsse, bu fikri tamamen atmamak gerek diye yazıyor. Onu, insanların yaşadığı biyolojik ve kültürel koşullar açısından incelemek gerek, diyor. ⁽³⁾ En tanınmış burjuva tutüristlerinden biri olan Ossip Kurt Flechtheim, gelecekle ilgili kendi ütöpic küçük burjuva modellerinde «sosyalizm» kavramını bir yana atmıyor, tersine «dünyada her yerde insanlar ve grupların hâlâ sosyalizm adıyla özgürlük, eşitlik, ve kardeşlik ülküleri için çıkışlar yaptığını»⁽⁴⁾ kavrayarak, «hümanist», «global» ve «ekolojik sosyalizm» olduğunu ileri sürüyor. Batı Almanyalı sağcı sosyal-reformist Horst Heimann, Sosyal-Demokrat Parti'yi, düşünce-sizce davranarak, önemli bir ideolojik silahı – sosyalizm kavramını – sağcı ve solcu karşıtlarına kaptırdı diye eleştiriyor. Ve şöyle diyor: «Sosyal-Demokrat Parti'nin sosyalizm sorunlarıyla ilgili teorisindeki önemli eksiklik, aydınların giderek daha büyük bölümünün sık sık onu eleştirmesinin, onu desteklememesinin ve hatta ona hor bakmasının temel nedenidir.»⁽⁵⁾

İdeolojik düşmanlarımızdan kimileri Karl Marks'la ilgili de bir sorun ortaya atıyorlar. «Biz son derece akıllı Marksist Almanı neden büsbütün başkalarına verelim?» Bu sözleri FAC eski cumhurbaşkanlarından Walter Scheel 1978'de Düsseldorf'da 16. Uluslararası Filozoflar Kongresi'ni açış konuşmasında söyledi. Onun sözlerine göre, Marks «fikirler merkezine zamanın en yakıcı sorununu, sosyal sorunu koymuştur. Yüz milyonlarca insan için bu sosyal sorun bugün de en yakıcı sorun olmaya devam ediyor . . . En azından dünyada sosyal sorunlar çözülmediği sürece Marksizm var olacaktır, . . . çünkü o bu sorunların çözümü için umut veriyor,

(2) Bak: K. Löw, Warum fasziniert der Kommunismus? Eine systematische Untersuchung, Köln, 1980, s. 13.

(3) Bak: H. Sachsse. Was ist Sozialismus? Zur Naturphilosophie der Gesellschaft, München, 1979, s. 9.

(4) «Frankfurter Rundschau», 20 Eylül 1980.

(5) «Frankfurter Rundschau», 29 Ekim 1980.

çoğu kez de biricik o böyle bir umut veriyor.»⁽⁶⁾ Gerçekten de sosyalizm, insanları düşündüren ve onların eylemlerini belirleyen global sorunlara, özellikle halkların yerli ve yabancı sermayenin kendilerini sömürmesine tahammül etmek istemedikleri ülkelerdeki global sorunlara, pratik olarak yanıt veriyor.

Tüm bunlardan yeni toplumun çözülmedik hiç bir sorunu olmadığı sonucu çıkarılabilir mi? Elbette çıkarılamaz. Henüz sosyalizmin tüm ülkeleri yaşama geçirilememiştir, ama en önemlisi artık gerçekleşmiştir: İlerici toplumsal düzenin temelleri atılmış ve o bu temeller üzerinde gelişmektedir. Burjuva filozofları işte bu gerçek üzerinde kuşku yaratmak istiyorlar. Ama onlar ne derse desinler, sosyalizm varlığını sürdürüyor. Sağladığı başarılar ortadadır. Ve tüm bunlar onun yararına en inandırıcı kanıtlardır.

Sosyalist toplumun birkaç onyıllık tarihi var. Neki böylesine kısa bir sürede emekçiler, kapitalist düzenin doğuşundan bizi ayıran uzun zamanda sağladıklarından daha büyük başarılar sağladılar. En önemli, temel olan sağlandı: İnsanın insanı sömürmesine son verildi. Ve eninde sonunda yeni toplumun tüm üstünlükleri işte bundan kaynaklanıyor.

İnsanlar sömürden kurtuldular, yaşamını güvenle kuruyorlar ve onlar tarihte ilk kez toplumsal gelişme yasallıkları üzerinde egemen oldular. İşte sosyalizmin evrensel üstünlüğü budur. Sosyal ilişkilerin biçimlenmesi, tüm insanların çıkarlarına yanıt veren, bireyin çıkarları ile toplumun çıkarlarını birleştiren, her kesin kazançlı çıkacağı hedeflere yönelindiğini haber veren plana göre oluyor. Sosyalizmöncesi formasyonlarda böyle bir şey görülmüş değildir.

Yeni toplumun çeşitli alanlarda hızla gelişmesi planlı çalışma ve yığınların artan bilinçliliği sayesinde olmaktadır. Sosyalizm, üretim güçlerinin kapitalizmdekinden daha hızlı geliştiği, çalışma hakkı, sosyal güvenlik, eğitim ve dinlenme hakkı gibi temel insan haklarının istisnasız tüm yurttaşlar için gerçekleştiği bir dünya sistemi haline geldi.

Yeni toplumsal düzenin üstünlükleri soyut teorik kategoriler değildir. Bunlar sayısız somut olguda ortaya çıkıyor. Hatta bazan örneğin bizde DAC'nde günlük yaşamda kolaylıklar, yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, halkın maddi genliğini ve kültür düzeyini sürekli yükseltecek ölçülüp biçilmiş esaslı önlemler alınması kendiliğinden anlaşılır bir şey olarak kabul ediliyor. İnsanların tüm bunları içtenlikle desteklemesi, emeğe göre dağıtım sosyalist ilkesinin yaşama geçirilmesi, emekçi insana toplumun derin bir saygı duyması, birer sosyal gerçekliktir. Emekçi in-

⁽⁶⁾ Kongresszeitung. Informationen über den 16. Weltkongress für Philosophie vom 27. 8. bis 2. 9. 1978 in Düsseldorf. 27 Ağustos 1978.

sanın iyiliği, mutluluğu parti ve devlet kararlarında baş yerde geliyor.

Sosyalizmin üstünlüğünü ortaya koyan bu saydığımız ve diğer olgular, yeni toplumun özünden kaynaklanıyor.

Birincisi, sömürüyü tümüyle ortadan kaldırmayı olanaklı kılan, dolayısıyla emekçilerin kelimenin tam anlamıyla insan olmasını sağlayan, işçi sınıfının politik erki özel bir önem taşıyor. Bu erk sınıfsız komünist toplumun yaratılmasına, devrimin kazanımlarının düşmana karşı savunulmasına hizmet ediyor ve yaşayan, reel sosyalizmin tüm politik güçlerinin bağlaşıklığundan oluşuyor. Bu, kelimenin tam anlamıyla halk egemenliğidir ve diğer politik sistemlerde geçerli olan her tür sınırlamadan arınmıştır. Bu sistemler kendilerini holayca «demokratik» olarak ilan ediverirler, ama gerçekte sömürüye dayanırlar, dolayısıyla da her zaman ekonomik bakımdan güçlü bir azınlığın egemenliğini kurarlar. Bu ise ilkesel olarak halkın çoğunluğunun politik erke katılmasını engeller.

İşçiler, tarihte, ele aldıkları politik erki sonsuza dek sürdürmeye canatmayan, onu kullanarak sınıfsız toplumu kurmak özlemi taşıyan ilk ve tek sınıftır. Bu tarihsel görevini yerine getirmek için işçi sınıfı her yolla sosyalist devlet sistemini pekiştirme ve her yönlü güçlendirme yönünde ardicıl çaba harcıyor. Özellikle de bugün saldırgan emperyalist çevrelerin dünya sosyalizmine karşı çatışma çizgisi izledikleri ve silahlanma yarışını kamçıladıkları bir sırada bu çabalarını daha da artırıyor.

Nesnel olarak sosyalist toplumun tüm üyelerinin temel çıkarları aynıdır. Ne ki bu olgunun pratikte tümüyle kullanılabilmesi, yurttaşların bilincinde onların eylemlerini belirleyecek bir biçimde köklü yer edebilmesi için, buna uygun bir örgüte, özellikle de devlete gereksinim vardır. Giderek daha açık kanıtlandığı gibi, bizim toplumumuzda devletin rolünü, onun öteden beri oynadığı ve kapitalist toplumda oynamakta olduğu rolle karşılaştırmak bile olanaklı değildir. Sosyalist devlet doğası gereği bunlardan tamamıyla farklıdır, o «artık kelimenin gerçek anlamında bir devlet» değildir. (7)

Yeni sistemin ikinci önemli bir özelliği de şudur: Uzlaşmaz çelişkili toplumsal simtemlerde birbirine düşman sınıflar arasındaki politik savaşım, kaçınılmazlıkla çok büyük sosyal enerji yutarken, bizim toplumumuz bu enerjiyi tümüyle ortak amaçlara, doğal ve sosyal olanaklarımızı gerçekleştirme ve genişletmeye, emekçi halkın yaşam düzeyini yükseltmeye ve en değerli varlığımızı çoğaltmaya, yani her bireyin ve bireyler arası ilişkilerin gerçek insanca niteliklerini geliştirmeye yönlendirebiliyor.

Bunları yapabilmek için gerekli ekonomik koşullar üretim araçlarının

(7) Bak : V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 33, s. 66.

sosyalist mülkiyeti sayesinde yaratılıyor. O, insanların var olmasının temel etmenleri olan toprak ve onun zenginlikleriyle ve doğal etmenleri kullanmakta nesiller boyunca yaratılmış teknik düzeyle insanın doğal ilişkilerini yeniden kuruyor. Üretim araçları ile bunları kullanan üreticinin sosyal nitelikli ilişkisi, «toplumun ve bunun tüm üyelerinin tam refahı ve özgürce her yönlü gelişmesi»ni⁽⁸⁾ sağlamak için, tüm ülke çapında bütünsel planlamayı ve üretimi yalnız olanaklı kılmıyor, hatta bunu gerekli kılıyor.

Sosyalizmin üçüncü bir üstünlüğü, işçi sınıfının dünya görüşü ve ideolojisi olan Marksizm-Leninizm'in yalnız toplumsal yaşamın nesnel yasalarının kavranmasına değil, aynı zamanda insanın eyleminin bu yasalar gereğince dengeli bir biçimde ayarlanmasına da yardım etmesidir. Yeni toplum, ilk kez eyleminin var olan ve gerekli iç bağımlılığının bilincine varma düzeyine eriştiği için, arzulanan sonuçları uzun erimde bile, daha kesinlikle elde etme yeteneğindedir. Bunu yaşayan gerçekliği amaca yönelik ve tam olarak değerlendirilmiş bir biçimde etkileyerek sağlıyor. Bu yolla, insanoğlu sosyal olgunluğa erişiyor ve geçmişin bir kalıntısı olan, hayvanlar dünyasıyla genetik bağının izlerini taşıyan kendiliğindenlik çemberini kırıyor.

Sosyalizmin bu belirttiğimiz üç başlıca üstünlüğü, aynı zamanda onu hem kapitalizmden, hem de daha önceki sosyal-ekonomik formasyonlardan ayıran temel özelliklerdir. Bu en açık biçimde insanoğlunun komünizmin başlangıç aşamasına geçerken sağladığı ilerlemede kendini gösteriyor. Bu üç özellikten hiç biri kendi başına var olmaz, çünkü her biri diğer ikisinin etkisini belirler.

Biz buraya kadar sosyalizmin görülen üstünlüklerini ve onun özünü ifade eden amaçlarını en genel biçimde ele aldık. Gerçek yaşamda bu özellikler, sayısız çoklukta somut olguların içinde örülüdür.

Garanti altında çalışma hakkı, eşit işe eşit ücret, kadınlar ile erkekler arasındaki eşitlik ya da eğitim görmede eşit olanaklar, parasız sağlık hizmeti ya da genç annelere gösterilen cömertçe maddi destek, temel gıda maddelerinde, çeşitli tip hizmet ödentilerinde ve kiralarda fiyat istikrarı gibi birçok şey bizim için alışkanlık biçimine gelmiştir ki, yaşadığımız toplum üzerine değerlendirmelerimizde bu olguyu sık sık gözden kaçırmıyoruz, çünkü biz doğal olarak daha çok ilerlemek, daha çok başarmak istiyoruz.

Kuşkusuz Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde de hâlâ daha kimi nedenlerle kişisel çıkarlarını (doğru anlamda kullanılan) diğerlerinin çıkarlarıyla uyumlaştırmayı başaramamış olan ve düşünce tarzı ve eylemleriyle alışlagelmiş gelişme yolundan ayrılan kişilere rastlanıyor. Bazı kişilerin her şeyden önce düşman propagandanın etkisiyle sosyalist düşünce

(8) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 6, s. 232.

tarzından uzaklaştığı gözleniyor. Tüm bu olumsuz olguların kendiliğinden ortadan kalkacağına bel bağlamak, özellikle FAC'ndeki gerici emperyalist çevrelerin DAC'ni zayıflatma yönünde ardı arkası kesilmeyen azgınca saldırıları gözönünde bulundurulursa, başışlanmaz bir hayale kapılmak olur. Emperyalizm var oldukça bu tür saldırılar sürecektir. Ama sosyalizmin genel gelişmesini, insanlığın evrensel çapta yeni toplumsal düzene geçiş sürecini durdurmak olanaksızdır, çünkü bu tür baltalama eylemleri sosyalist toplum insanların tinsel yapısını değiştirecek güçte değildir.

Sosyalizmin üstünlüğü tartışma götürmez. O, yavaş yavaş düşünce ve tutumları aynı olan insanlardan oluşan bir topluma dönüşüyor. Ne var ki bu aynı oluş kişinin gelişmesini dışalamıyor, tam tersine bunu zorunlu kılıyor. Yukarda da belirttiğimiz gibi, bireyin, sosyal grubun ve sınıfların çıkarlarının birbirine uygun düşmesi, sosyalizmin gelişmesinin başlıca itici güçlerinden biridir. Şimdiye dek yalnız sosyalizm, sosyalist mülkiyet ilişkileri ve erke, emekçilerin gerekli bilinç düzeyine dayanan, böyle istikrarlı ve uzun süreli bir birliğe sahip olmuştur. Bu birlik, insanların ilk kez kendi yaşamında nesnel yasallıklara egemen olmalarına olanak veren belirleyici öznel önkoşulu oluşturuyor. Sonuçta yeni toplumun çeşitli alanlarındaki diyalektik çelişkileri çözme yöntemini önemli ölçüde bu birlik belirliyor.

Tüm toplumun ve ayrı ayrı her bireyin önünde özgürce ve çok yanlı gelişme olanakları açan düzenin kurulması, tüm sınıf ve katmanların, her insanın yararınadır. Sosyalizm, insanları kapitalist ilişkilerin yarattığı korkudan kurtararak, son derece zengin ve değişik ilgi alanları olan kişiler olarak biçimlendiriyor. İnsanlar da çok yönlü sosyal gereksinimlerini karşılayarak, hem kendilerine hem de bir bütün olarak topluma yararlı oluyorlar.

Sosyalizmde tüm sınıf ve katmanların temel çıkarlarının birbirine uygun hale gelmesi, kuşkusuz kendiliğinden ya da otomatik olarak olmuyor. Örneğin ülkemizde bu, sınıfsal bağlaşıklığın amaca yönelik politikasının sonucudur, çünkü ASBP sosyalist dönüşümler sırasında ortaya çıkan ödevleri çözerken, sürekli olarak tüm toplumsal grupların çıkarlarını hesaba katıyordu ve bunları uyumlaştırıyordu.

DAC'nde sosyalizm kuruculuğu yeni toplumun üstünlükleri ile onun itici güçlerinin ne denli birbirine bağlı olduğunu açık olarak gösterdi. Bu, özünde çoğu kez aynı olgunun değişik yanlarıdır. Biz sosyalizmin üstünlüklerine dayanarak, onun itici güçlerini geliştiriyoruz. Ve tersine, sosyalizmin itici güçlerinin gelişmesi emekçilerin yaratıcı çabalarını dürtükleyen ve yönlendiren, onları girişimleri artırmaya, toplumsal aktifliği yükseltmeye, yeni yeni başarılar elde etmek için çalışmaya hazır olmaya teşvik eden üstünlüklerinin artması ve yaygınlaşmasıyla özdeştir. Bu da kendi payına ortak sosyalist dava uğrunda yeni fikirler yaratmada, yeni

büyük başarılar sağlamada, yeni yeni sosyal enerjileri ortaya çıkarmada dürtü verme rolü oynuyor.

İşçi-köylü devleti yeni toplumu kurmada en önemli araçtır. O, işçi sınıfının başı çektiği emekçi yığınlarının elinde gelişmiş sosyalist toplumu kurmak ve komünizm yolunda ilerlemek için başlıca politik araçtır. (9) DAC'nde, temel ilkelerden biri olarak Anayasamızda da yer alan en yaygın belge olan «Birlikte çalış, birlikte planla, birlikte yönet» belgesinin anlamı bu araçtan elden geldiği kadar daha çok yararlanmak gerektiğidir.

Üretim araçlarının tüm halkın mülkiyeti olması, yeni toplumun temelini oluşturuyor. Bu mülkiyet, üretimi ve yeniden üretimi hızlandıran, ekonomi alanında hedeflerimize ulaşmaya hizmet eden özgül güçleri ortaya çıkarıyor. Sosyalist yarışma, maddi teşvik ve emeğe göre ödeme, planlı ekonomik gelişme işte bu güçler arasında yer almaktadır. Genel halk mülkiyeti dostça işbirliği, karşılıklı yardımlaşma ilişkileri yaratıyor, ülkemiz yurttaşlarında yarına güven sağlıyor, onların maddi genliğini ve mutluluğunu artırıyor. Yeni toplumun değerleri ve üstünlükleri toplumun zenginliklerinin daha da çoğalmasında itici güç, katalizatör rolü oynuyorlar.

Sosyalizmde eğitim, kuşkusuz, kişinin yaşamında büyük bir itici güç olarak rol oynuyor. Belirli koşullarda, kişinin değişe bilici onun yaşamını yeni bir yola yönelebilir. Sosyalizm tüm halkın eğitimine ve bilimin çok hızlı bir şekilde gelişmesine gereksinim duyuyor, çünkü sistemin kendisi halkın bilinçli yaratıcı çabasının ürünüdür. Sosyalist sistem emekçi halkın eğitimi önünde bir zamanlar var olan engelleri ortadan kaldırıyor, her vatandaşın buna ulaşabilmesini olanaklı kılıyor, halkın sonsuz manevi potansiyellerini ortaya çıkarıyor. Marksist-Leninist dünya görüşünün yayılmasındaki ve halkın eğitim düzeyinin yükseltilmesi konusundaki sistematik, dikkatli çabalar DAC'nde, halkın çıkarına olan çalışmalarda bilimsel görüşleri kendilerine kılavuz edinen bir kuşağın oluşmasını sağladı ve bu nedenle onlar elde edilenle yetinmeyip pratik çalışmalarında sürekli olarak daha yüksek istemler öne sürüyorlar. Onların bilgileri ve başarıları büyük bir itici güce dönüşüyor. Elde edilen başarılarla gurur duymayı, sosyalist ülkeler topluluğunun barış, özgürlük, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşının haklılığına ve komünist davanın utkusuna inanmayı içeren sosyalist yurtseverlik ve proletarya enternasyonalizmi böylesi bir rol oynuyor. Tüm bunlar iyimserlik, coşku, yüksek moral yaratıyor ve sosyalist kuruluşun sorunlarına karşı açık, kesin parti tutumu getiriyor. ASBP MK Genel Sekreteri Erich Honecker ASBP'nin 1981 yılında yapılan 10. Kongresinde şöyle dedi: «Emekçi halkın büyük başarılar elde etmeye

(9) Bak: Programm der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands. Berlin, 1976, s. 55.

hazır oluşu, doğru ve militan konumların pekişmesine önemli katkısı olan etkin ideolojik ve politik çalışmanın yansımasıdır. Sosyalizmin yığınların bilinçli ve gönüllü girişimlerine ve onların erkin işleyişine aktif katılımına güvenebilmesinin ne kadar büyük bir üstünlük olduğu giderek daha açık olarak görülüyor. İşte bu, sosyalist toplumsal sistemimizin kapitalist sisteme olan açık üstünlüğünü oluşturuyor. (10)

Şu soru ortaya çıkıyor: Sınıf savaşımı sosyalizmin gelişmesinde itici güç müdür? Sınıf savaşımının yüzyıllar boyunca toplumun ilerlemesini sağladığını hatırlayalım ve hatta bugün de antiemperyalist kurtuluş hareketlerinde ve kapitalist ülkelerdeki işçilerin sınıf savaşımında büyük rol oynuyor.

Sınıf savaşımı bugün daha çok iki toplumsal sistem, sosyalizm ile emperyalizm arasındaki yarışmada kendini gösteriyor, Washington ve bir bütün olarak NATO'nun izlediği silahlanma yarışı politikasında, ideolojik ve maddesel olarak yeni bir dünya savaşına hazırlanmalarında ifadesini buluyor. Böylece yukardaki sorunun yanıtı, sosyalizmde insanın insan tarafından sömürsüne son verilmesinin sosyal uzlaşmaz çelişkileri ve dolayısıyla sınıf savaşımını ortadan kaldırdığını söylemekle sınırlı kalmıyor. Bu doğrudur, ancak yeterli değildir. Örneğin, DAC'nde artık çatışan, düşman sınıflar yok, ama bu başka ülkelerdeki politik düşmanlarımızın ülkemizi gerici planlarından çıkardıkları anlamına gelmez. Daha çok bunun tersi doğrudur. Saldırgan emperyalist güçlerin Cumhuriyetimize karşı saldırıları en acımasız ve en ince biçimlerde sürüyor. Öte yandan tutarlı enternasyonalist bir ülke olan DAC, devrimden bu yana dünya çapında sosyalizme doğru ilerleme sürecinin bir parçası olagelmıştır. ASBP uluslararası sınıfsal yarışmanın getirdiği gereksinimleri önemle dikkate alıyor ve bu durum bu yarışmayı toplumumuzun gelişmesinde itici güçlerden biri yapıyor.

Marksist-Leninist partiler toplumsal ilerlemenin itici güçlerini sistemli olarak geliştirmeyi ve bunları, emekçilerin yeteneklerini, onların toplumun gelişmesine katkıda bulunmaya hazır oluşlarını daha geniş ölçüde değerlendirecek halk yığınlarının artan gereksinimlerini karşılamaya yönelmeyi görev olarak kabul ediyorlar. Bu görüşe göre, sosyalizmin itici güçleri gelişmeye başlayınca Marksist-Leninist partinin öncü rolü yalnızca artmakla kalmıyor, aynı zamanda sosyalizmin sürekli gelişmesinin nesnel önkoşulu olarak işlev görüyor.

Yeni toplumun başarısı her şeyden çok öznel etmenin ve toplumsal itici güçlerin olgunluğuna bağlıdır. Sosyalizmin yasaları otomatik olarak veya kendiliğinden işlemez. Ancak bu yasaların işlemesi için gerekli nes-

(10) Protokoll des 10. Parteitagés der SED, Cilt 1, Berlin, 1981, s. 140.

nel önkoşulların kavranmasından, görevlerin saptanmasından, uygun çözümlerin ortaya konmasından ve en önemlisi öne koyulan hedeflere varılması için yığınların harekete geçirilmesinden sonra nesnel yasalar tam olarak işlemeye başlar. Bunların hiçbirine, toplumsal gelişmenin itici güçlerinin işlerlik kazanmasını sağlayan öge olarak işlev gören Marksist-Leninist partinin toplumsal süreçleri politik yönlendiriciliği olmadan ulaşılamaz. Partinin politikası, kelimenin tam anlamıyla, sosyalizmin yaşamsal temelidir.

Doğa yasalarından farklı olarak toplumsal organizmaların yasaları insanlar arasında uygulama içinde şekillenen nesnel ilişkilerce belirlenir. Bu nedenle, toplumsal yaşamın yasalarının kullanılması, yığınların bilinçli eyleminin örgütlenmesi ve yönlendirilmesinin somut yollarının ve araçlarının bulunmasını gerektirir. Başka bir deyişle, böylesi yasaların işlemesi olanağını sağlayarak maddesel ve tinsel itici güçlerin her ikisini aynı zamanda harekete geçirmek önemlidir. Ve burada işçi sınıfına ve onun Marksist-Leninist partisine daha çok gerek vardır. İşçi sınıfının ve öteki emekçi yığınlarının aldığı tutum, sosyalizmin yasalarının ne ölçüde yeterli işlediğine (ve sonuçta üstünlüklerinin ne ölçüde gerçekleştiğine) ve bu yasaların iki sistem arasındaki yarışmaya yaptığı etkiye bağlıdır. Yeni toplumun kuruluşunda kazanılan deneyim, sosyalizmin nesnel doğa yasalarına uygun gelişme sürecinin gelişmesinde öznel etmenin artan rolünü doğruluyor.

Bazan Marksist literatürde öznel etmen konusunda tek yanlı ve eksik bir anlayışa rastlanıyor: Öznel etmenin yalnızca bilim, bilinç ve ideolojiyi içerdiği söyleniyor. Genel olarak bilim ve düşüncelerin toplumsal ilerlemenin önemli öğeleri olmalarına karşın böylesi bir yaklaşım «düşünceler hiçbir zaman hiçbir şeyi ugulayamaz» ve «düşüncelerin yaşama geçirilmesi için güç uygulayabilen insanlara gereksinim vardır⁽¹⁾» gerçeğini gözlerden gizler. Marks ve Engels öznel etmenin veya tarihsel sürecin öznesinin, uygulamada eylem içindeki insanlar olduğunu, böyle bu etmenin her şeyden çok maddesel, uygulamalı-devrimci eylem olarak görülmesi gerektiğini vurguladılar. Buradan, öznel etmenin her şeyden önce maddesel bir itici güç olduğu sonucu çıkarılır.

Bu nedenle öznel etmenin sosyalizm kuruculuğu koşullarında güçlendirilmesi gereği, işçi sınıfının ve tüm öteki emekçi halk yığınlarının nesnel toplumsal yasaları bilinçli bir şekilde yaşama geçirmelerini sağlamak demektir. Bu, Marksist-Leninist parti ile halk arasında çok sıkı bağların olması, çok daha büyük çaba gerektiren karmaşık sorunların çözümü için emekçi halkın harekete geçirilmesi gerekliliğini ortaya koyuyor. Dolayısıyla burada sözkonusu olan nesnel toplumsal yasaların

(1) K. Marks ve F. Engels, Toplu yapıtlar, c. 2, s. 132.

şu veya bu istemlerine yanıt veren eylemlerde bulunma, önlemler alma, bu yolda adımlar atma sorunudur. Atılan bu adımlar yoluyla emekçi halk çalışma süreci içinde (başka bir deyişle özne olarak) nesnel olarak gerekli olanı yaşama geçirirler. Sosyalizm işte bu şekilde işler ve onun ana itici gücü bu eylemde ifadesini bulur.

Bu noktada sosyalist ideoloji ve bilincin, yani toplumsal ilerleminin tinsel itici güçlerinin artan rolü sorunu ortaya çıkıyor. Sosyalizm işçi sınıfının planlı çalışmalarının, bilimsel ilkelere dayanan örgütlü çabalarının sonucu olduğuna göre, bu toplumun yaratıcılarının bilimsel bir dünya görüşünü, bilimsel bilgiyi ve bilimsel bir teori ve ideolojiyi klavuz edilmeleri gerekir. Bütün bunlar olayların nasıl gelişeceğini genel hatlarıyla önceden görülebilmesini, bu sürecin yönlendirilebilmesini ve bunun toplumsal gelişmenin iç bütünlüğü ile uyum içinde yapılabilmesini olanaklı kılıyor. Bu demektir ki, sosyalizm kuruculuğunun her yeni aşamasında insanların düşünce biçimi, bilinçli davranışı ve emekçilerin örgütlülüğüyle ilgili daha büyük istemler doğuyor. Toplumda özne etmenin rolü yalnızca artmakla kalmıyor, aynı zamanda nitel olarak değişiyor.

Marksist-Leninist teori ve ideolojinin öneminin giderek artması bilimsel olarak yönlendirilen bir süreç olarak sosyalist gelişme olgusundan kaynaklanıyor. Ekonomik, politik, bilimsel, teknik veya başka alanlarda ortaya yeni çıkan nesnel gereksinimlerin karşılanmasına geçilmeden önce söz konusu sorunun teorik olarak çözümlenmesi, bunun özünün işçi sınıfının ve vatandaşların çoğunluğunun bilincine yerleştirilmesi ve böylece yeni görevlerin uygulamada yerine getirilmesinin önkoşullarının yaratılması gerekiyor.

Marks ve Engels tarafından ifade edilen, komünistlerin proletarya yığınınına göre, tutulan yolu, koşulları ve işçi hareketinin genel sonuçlarını açık olarak anlama avantajına sahip olduğu⁽¹²⁾ şeklindeki görüşü açıklanırken şu söylenebilir: Marksist-Leninist parti, bilimsel bilinci, toplumsal düşüncenin örgütlenmesini ve işçi sınıfının eylemini konsantre, toplu biçimde dile getiriyor.

Parti, devrimci teori ve pratiğin birliğini toplumsal yaşamın her alanında gerçekleştiriyor, parti, toplumsal sürecin maddesel ve tinsel itici güçlerinin örgütleyicisidir. Nesnel olarak olgunlaşmış görevlerin yerine getirilmesinde işçi sınıfına ve tüm emekçilere yol gösteren odur. Marksist-Leninist partinin ideolojik çalışması, gerçeği doğru olarak anlama yetisinin kazanılmasına, yığınların manevi kapasitelerinin gelişmesine ve sosyalizm kurucuları olarak güçlerini kendi güçlerinin bilincinde olmalarına, kendi güçlerine güvenmelerine yardımcı oluyor. Sonuç olarak, parti, toplumsal gelişmenin gerekleriyle uyum içinde hareket etmeleri için

(12) K. Marks ve F. Engels, Toplu yapıtlar, c. 4, s. 437.

sosyalist devlette işçi sınıfı ve vatandaşların çoğunluğu için daha da geniş olanaklar yaratıyor.

İnsanlar her zaman eylemlerini belirli gerekçelere dayandırır. Hiçbir önemli başarı, kazanım yeterli iç dürtü olmaksızın, sarfedilen çabaların anlamlı ve ona uygun bir hedefi olduğuna inanmadan elde edilemez. Sonuç olarak, ilk bakışta sıradan gibi görülebilen gerçekler ve rakkamlarla ifade edilen başarılarımız, bunlar değişik kişisel çıkarlar ve düşünceler, çeşitli tasarımlar ve gerekçeler nedeniyle kimi kişilerin bilinç ve tutumlarında sıradan olgular olarak kabul edilseler bile, yinede Marksizm-Leninizmin yaratıcı gücünü yansıtır.

Ekonomik büyüme her zaman toplumun ekonomik uygulamaları yeni, özgün fikirlerle ve çözümlerle ve işçi sınıfı ile aydınların sıkı işbirliğiyle rasyonel bir şekilde yürütmesini gerektirmiştir. Bu yönetsel kurallarla veya direktiflerle elde edilemez, çünkü düşünceler insanların beyinlerine emirle sokulamaz ve zeka direktiflere karşı bir direniş gösterir. Bir işçi bir mühendisle işbirliği yapmaya zorlanamaz, girişimler zorlamayla ortaya çıkmaz. Engels'in dediği gibi, bir insana, şayet sağlıklı bir akla sahip ve uyanık ise, herhangi bir firki zorla kabul ettirebilecek bir güç tanımıyoruz. ⁽¹³⁾ Emekçi halk sosyalizm uğrunda çalışmaya istekli olmadan, partinin politikasının doğruluğuna, onun herkesin çıkarına hizmet ettiğine inanmadan, yurtseverlik ve enternasyonalizm olmaksızın, parti, devlet ve halk arasında sağlıklı güven ilişkileri ve etkin yığınsal ideolojik çalışma olmaksızın sosyalist kuruculukta başarı gerçekçi olmazdı.

ASBP, komünist dünya görüşü ile milyonlarca DAC vatandaşında sosyalist kuruluşa karşı böylesi derin bir ilgiyi uyandırmayı başardı. Emekçilerin kendi eylemlerini nasıl açıkladıkları yakından izlenirse (maddesel düşünüş çerçevesini aşan dürtüler ele alındığında) kabaca şu görüşün yaygın olduğu görülür: «Çok çalışmakla barışın güçlenmesine ve güvenlik altına alınmasına katkıda bulunmak istedim». Başka bir deyişle örnek olarak verilen etken, kişinin günlük deneyiminin, en yakın dar eylem alanının çerçevesi dışına çıkılmadan anlaşılması olanaklı olmayan bir iç bağdır. Sosyalizm ile barış arasındaki bağın görülmesini ve iki toplumsal sistem arasındaki çelişkilerin uzlaşmaz karakterinin farkında olmayı sağlayan Marksist-Leninist dünya görüşüdür. Bu dünya görüşü halkın ufkunu genişletiyor, iki dünya sistemi arasında sınıfsal yarışmanın keskinleştiği günümüzde onlara güvenilir bir yönelim sunuyor ve kendilerine olan güvenlerinin artmasını, yaşamlarındaki iyimser tutumlarının sağlanmasını sağlıyor.

⁽¹³⁾ K. Marks ve F. Engels, Toplu yapıtlar, c. 20, s. 87.

Uluslararası finans kapitalin kıskacındaki Latin Amerika

Lenin, yüzyılın dönemecinde emperyalizmi incelerken «eski kapitalizmden yenisine geçişin genelde sermayenin kontrolünden finans kapitalin kontrolüne geçiş» olduğunu belirtti. (1) Bu artık bir eğilim değil, gerçektir ve sadece bazı ülkelerle sınırlı değildir. Bugünkü finans oligarşisi sisteminin sosyalist olmayan dünyada birçok devletin ve yüz milyonlarca insanın üzerinde belirleyici bir etkisi vardır.

Bu sistem nasıl işliyor? Geniş halk yığınlarına nasıl bir gelecek getiriyor? Buna karşı direnen ilerici ve demokratik güçlerin olanakları nedir? İşte bu sorunlar, uluslararası finans kapitalin Latin Amerika ve Karayip-ler bölgesi ülkelerindeki çağdaş denetim biçimleri konusunu ele alan uluslararası sempozyumda tartışıldı.

Sempozyum «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi ile Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP) Merkez Komitesi'ne bağlı Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından ortaklaşa düzenlendi. Sempozyuma katılanlar: Mario Jose Grabivker, Arjantin Komünist Partisi MK üyesi; Jose Riva, Dominik Komünist Partisi MK üyesi; Raul Valbuena, Kolombiya Komünist Partisi MK üyesi; Elena Morua ve Raul Lopez, Kosta Rika Halkının Öncü Partisi MK üyeleri; Francisco Ramirez, Kosta Rika Emekçi Halkı Birleşik Konfederasyonu ekonomik danışmanı; Antonio Franca, Meksika Birleşik Sosyalist Partisi MK üyesi; Rogelio Gonzalez, Paraguay Komünist Partisi MK üyesi; Andres Paredes ve Gustavo Espinoza, Peru Komünist Partisi MK Politik Komisyon üyeleri; Eduardo Viera, Uruguay Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi üyesi; Samuel Behak, Uruguay Komünist Partisi'nin «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisindeki temsilcisi; Vasco Sudanez, UKP'nin teorik organı «Estudios» dergisinin baş redaktörü; Hugo Fazio, Şili Komünist Partisi MK Sekreterliği ve Politik Komisyon üyesi; Pablo Roman, ŞKP MK üyesi; Luis Veintimilla, Ekvador Komünist Partisi MK üyesi; Rubert Lewis, Jamayka İşçi Partisi MK üyesi; Eloy Lanza, Venezüella Komünist Partisi Ekonomik Araştırmalar Komisyonu üyesi. Sunulan tebliğleri tartışanlar arasında Sovyet bilim adamları da yer aldı: Ekonomik Bilimler Doktorları Viktor Volkşi, Anastasio Mansilla, Gennadi Çernikov, Yuri Yudanov, Felsefe Bilimleri Doktoru Aleksey Şestopal, Ekonomi Bilimleri doktor adayı Vladimir Davidov, Tarih Bilimleri doktor adayı Sergey Semyonov.

Aşağıda sempozyumda yapılan konuşmaların kısa bir özetini sunuyor-

(1) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 27, s. 343.

ruz. Ancak burada tartışma sırasında dile getirilen tüm görüşlerin yansıtılması amacı güdülmemiştir.

Latin Amerika ve Karayipler uzun bir süredir emperyalist sermayenin denetiminde olan bir bölgedir, ve Amerikan tekelci sermayesi ilk sıradadır. Ama burada bile emperyalist kontrolün temellerini zayıflatan sosyal-ekonomik süreçler de işlemektedir. Küba, Nikaragua, Grenada'daki gelişmeler, öteki ülkelerde kurtuluş savaşlarının yükselmesi, bölgede derin politik patlamalar ve devrimci değişimlerin yer almakta olduğunu gösteriyor. Sosyalist sistemin sürekli gelişmesi, Asya ve Afrika'da genç ilerici devletlerin konumlarının güçlenmesi ve Amerika'nın ve onun emperyalist bağlaşıklarının saldırgan politikalarına karşı gelişmiş kapitalist ülkeler halklarının geniş hareketinin etkisi Latin Amerika ve Karayiplerde her zamankinden daha fazla hissediliyor. Ama burada durum, dünya kapitalizminin kendi iç çelişkilerinden, ekonomik hızlandırıcılarından ve onun uluslararası ekonomik bağlar sistemini yeniden yapılandırmasından da etkileniyor.

Başka bir deyişle, Latin Amerika ve Karayiplerde emperyalist denetim sorununu anlamak için sadece bu ülkelerdeki toplumsal çelişkiler değil, aynı zamanda nesnel bir süreç olan sosyal-politik yaşamın uluslararası bir nitelik kazanması süreci de hesaba katılmalıdır. Bu ise finans kapitalin kendisinin uluslararası nitelik almasını etkilemektedir.

EVRENSEL STRATEJİNİN BİR ARACI

Geçen onyıllarda dünya kapitalist ekonomisi bazı büyük çöküntüler (depresyon) geçirirken üretim ve sermayenin yoğunlaşması da belirgin bir şekilde hızlandı. Buna paralel olarak üretimin toplumsallaşma derecesinin ulusal sınırları aşması da arttı. Uluslararası işbölümünde önemli değişiklikler oldu. Tekeller üretimin sermayenin en yoğun ve yüksek teknoloji dallarını sanayileşmiş kapitalist ülkelerde saklarken, gelişmekte olan ülkelere emek yoğun, çevreyi kirlüten, enerji ve madde açısından yoğun üretimi taşıdılar. Yeni işlev dağıtımı da geleneksel olan, hammaddeye karşılık işlenmiş ürünlerin değişimi şemasına göre dayatıldı. Artan uzmanlaşma, büyüme hızında dış ticaret hacminin iç ticareti geçmesi, ticaret akışının çeşitliliği ve ulusal ekonomik sistemler arası bağların yoğunlaşmasında kendini göstermektedir. Tüm bunlar kapitalist üretim ilişkilerinin ekonomik olarak bağımlı ülkelere bu arada Latin Amerika ve Karayipler'e yayılmasına (derinliğine ve genişliğine) yardım etti.

Uluslararası şirketler dünya kapitalist ekonomisine yeni bir boyut kazandırdılar. Uluslararası şirketler sadece ticareti değil, üretim faaliyetlerini de uluslararası bir çapta örgütlediler. Sonuçta, kapitalist ülkelerin ufus-

lararası mali ilişkilerini denetleyen uluslararası bankalar sistemi oluştu. Uluslararası bankalarla Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası gibi devletlerarası para ve kredi kuruluşları arasında sıkı bir işbirliği vardır. Uluslararası tekellerin gücündeki büyük artış ve yapılarının çeşitliliği uluslararası planda *banka ve sanayi sermayelerinin içiçe geçmesini* hızlandırdı.

1970'lerden buyana emperyalist devletlerin, uluslararası şirketlerin daha sıkı bir şekilde içiçe geçmeleri, ana kapitalist merkezlerin finans kapitallerinin çizdiği politikalarda eşgüdüm yaratılması yönünde açık bir eğilimin kanıtları var. Bu eşgüdüm, uzman kuruluşlarca (örneğin, IMF, Dünya Bankası ve Üçlü Komisyon gibi), çok yönlü danışmalar çerçevesinde (Yedi Büyüklerin toplantıları, AET yönetim organları ve kapitalist ülkelerin diğer ekonomik birlikleri) ve resmi kanallardan ikili görüşmeler yoluyla sağlanmaktadır. Emperyalist güçlerin devlet aygıtları ve büyük iş çevreleri arasındaki resmi olmayan ilişkiler de burada önemli bir rol oynuyor. Bu eşgüdümün biçim ve çeşidi değişebilir ama politikaların ana doğrultusu her durumda aynı kalmakta ve sosyalist olmayan dünyada bu finans kapitalin kontrolü için en elverişli koşulların güvence altına alınmasıdır.

Sonuç olarak, *devlet-tekel düzenlemesi* artık tek tek kapitalist ülkelerin sınırları ve hatta onların «topluluklar» şeklindeki birliklerinin sınırları içinde kalmamakta, *emperyalizmin evrensel stratejisinin bir aracı olmaktadır*. Uluslararası finans kapitalin ana güçlerinin politikalarını uyumlaştırılmalarının en önemli amaçlarından biri, *ekonomik olarak bağımlı ülkelere ortaklaşa baskı uygulamak* ve uluslararası ekonomik ilişkilerin adil ve demokratik bir biçimde yeniden kurulması istemine karşı durmak için ortaklaşa bir tutum almaktır.

Latin Amerika ve Karayipler, emperyalist yayılcı planlarda, en başta da kendi ülkelerinin dışında işletme kurmak için gerekli koşullar açısından özel bir yer tutuyor. Kaldı ki, anakaradaki ülkelerin toplumsal yapıları birçok durumda göreceli bir kapitalist olgunluğa erişmiştir. Bu anlamda dünyanın Afrika-Asya bölmünü belirgin bir şekilde geride bıraktı. Bu ülkeler daha gelişmiş bir üretim düzeyi ve mali altyapıya sahiptir, iç pazarları daha geniş ve çağdaş tüketim standartları için daha duyarlıdır, iş gücü genel eğitim ve mesleki açıdan daha yetişkindir. Latin Amerika ve Karayipler bölgesi bir bütün olarak dünya kapitalist ekonomisine çok daha sıkı bağlanmıştır.

Değişik emperyalist merkezlerin finans kapitalerin yürüttükleri politikalarında eşgüdüm sağlama eğilimini, kapitalist ekonomide süregelen bütünleşme süreçleri desteklemektedir. Bunlar artık ulusal temelde finans oligarşisinin oluşması ile sınırlı kalmıyor. Uluslararası sa-

naşı şirketleriyle uluslararası bankaların içiçe geçmesinin göstergeleri var. Bu süreç içinde kapitalizmin devletlerarası kredi ve mali kurumları ve emperyalist devletlerin kendileri de yer alıyor. Bu artık sadece finans kapitalin «ulusal blokları'nın biraraya gelmesi değil, yeni bir ortaklığın, uluslararası finans kapital sisteminin (UFK) açık bir kanıtıdır.

Yerli sermaye bu sistem içinde hiçbir rol oynuyor mu? Sempozyumda, bir anlamda oynadığı ancak bunun özel bir anlamda olduğu belirtildi. Latin Amerika ve Karayip ülkeleri, emperyalist merkezlerce denetim altında bulundurulmuş bir ekonomik sisteme sınırlı bağlı olduğu için, yerli tekeller üst tabaka da (özellikle bölgenin büyük ve ekonomik olarak daha gelişmiş ülkelerinin finans oligarşisi) UFK ile küçük bir ortak, bir çeşit «küçük hisse sahibi» gibi, başlangıçlık kurma eğilimindedir. *Latin Amerika burjuvazisinin* bir kesiminin daha kozmopolit olmasının temeli işte budur. Bölgenin birçok ülkesinde, tekeller çevreler UFK ile aynı amaç güden erkteki sosyal bloklarla içiçe geçmiştir. Böylece geçen on ya da onbeş yılda kurulan sağ, otoriter rejimlerde (bazıları faşist tipli) ulusal çıkarlara keskin hiyanet politikası ve kendi ülkelerinin ekonomik gelişmesinin zararına çıkar elde etme girişimleri çok açık bir biçimde görülmektedir.

Ancak uluslararası finans kapital kendi ortaklarını sadece varolan finans oligarşisinin içinde bulmaz. Finans oligarşisinin biçimlenme süreci daha yeni olan bazı Latin Amerika ve Karayip ülkelerinde UFK emperyalizm yanlısı büyük burjuvazi ile de işbirliği yapıyor ve böylece tekeller tabakanın olgunlaşmasına yardım ediyor. Dominik Cumhuriyeti, Kosta Rika, Jamayka ve benzeri kapitalist gelişme düzeyindeki öteki ülkelerde durum böyledir. UFK yeni orta tabakalardan kimilerini, teknik ve yönetsel işlevleri olan uzmanları kendine bağlıyor. Ancak bunlar tümüyle orta tabakalar olmayıp sadece yüksek «teknokrasi»nin üyeleridir.

UFK ile işbirliği içinde olan burjuvazi kendi politikasını tüm yerli burjuvazinin çıkarlarına göre değil, ama emperyalist merkezlerin stratejisine bağlı olarak çiziyor. Bu nedenle, böylesi bir politikanın kapitalist mülk sahibi sınıfının bir kesimi içinde hoşnutsuzluk yaratması şaşırtıcı değildir. Sempozyuma katılanlar UFK ile işbirliği yapan burjuvazinin politikasının devletlerin ekonomik gelişmesinin her yönünü belirlemesini beklemenin yanlış olduğuna dikkat çektiler. Olaylar, bazan burjuvazinin bir grubunun bazan da bir başka grubunun kazandığı keskin bir yarışmanın varlığını doğruluyor. Dahası, aşağıdan gelen baskı, yönetici çevreleri sık sık genelde emperyalizm yanlısı çizgiyle çakışmayan önlemler almaya zorluyor.

Tartışma sırasında UFK'in tümüyle monolitik bir sistem olmadığına dikkate alınması gereği de vurgulandı. UFK içindeki finans grupları sürekli olarak birbirleriyle rekabet halindedir. Bu, kapitalizmin eşitsiz ge-

lişimi ile yoğunlaşmakta ve ana emperyalist rakipler arasındaki güçler dengesini değiştirmektedir. Uzun bir zamandır ABD sermayesi Latin Amerika ve Karayiplerde emperyalist yayılmanın öncülüğünü yaptı. Bugün kapitalist dünyada ABD'nin ekonomik rolünün göreceli olarak azalması, Batı Avrupa'nın ve Japonya'nın rollerinin artması, Latin Amerika ve Karayipler bölgesini de ekilemeye başladı. 1967 den 1980'e kadar, emperyalizmin üç ana merkezini bölgedeki doğrudan yatırımlarında, ABD'nin payı yüzde 66 dan yüzde 55'e düştü. Öte yandan, Batı Avrupa tekelcileri yatırımlarını yüzde 33'ten yüzde 36'ya, Japonya ise yüzde 2.5'ten yüzde 9'a çıkardı. (2) Etki altına alma mücadelesinin sertleşmesi yeni içeri sızma yöntemlerinde ve politik taktiklere ilişkin kimi değişikliklerde dile getirilmektedir. En iyi bilinen biçim ortak işletmelerdir. Bir yanda verenler ve öte yanda ayrıcalıklı müşteriler arasında, mali, teknik ve yönetim hizmetleri temelinde ilişkiler giderek daha çok yayılmaktadır. Bu ise çıkarların daha da içiçe geçmesine ve çok çeşitli birliklerin ortaya çıkmasına neden oluyor.

Latin Amerikanın «işbirlikçi» tekeli burjuvazisinin kendisi de uluslararası alanda küçük çaplı dahi olsa «büyük işlerde» yer almaya başlıyor. Yerli tekeli birlikler sık sık UFK'in çeşitli finans gruplarına katılıyor, (ve bunlar arasındaki rekabet yerli sermayeye yansıyor) Brezilya, Meksika ve Venezuelalla sermayelerinin uluslararası şirketlerin kurduğu ve bölge sınırları dışındaki işletmelerdeki yatırımları hakkında elde veriler var. Latin Amerika sermayesi ABD'de de yatırımlar yaptı. Yerli burjuvazi dünyanın değişik bölgelerinde «sıcak para» arayan «hareketli» spekülasyon sermayesinin kârına da ortak oldu.

UFK'in denetimi altındaki Latin Amerika ülkelerinde burjuva devleti de yeni bir rol oynamaya başlıyor. Yerli tekeli çevrelerle uluslararası sermayenin işbirliğini güvence altına alma, her iki tarafın da çıkarlarını garantileme işlevlerini üstleniyor. İşte bu nedenle, belli durumlarda, millileştirilmiş işletmeler bile etkin bir biçimde UFK için çalışmaya başlıyor.

Latin Amerika ve Karayipler'deki kapitalist ülkelerde UFK kâr getirebilecek herhangi bir sanayi dalını da gözden ırak tutmuyor. UFK'i temsil eden finans grupları (ve ana emperyalist merkezlere dayanarak) doğrudan ve dolaylı yöntemlerle, ya yerli yasalar uyarınca ya da bunları çiğneyerek kendi denetimlerini kurma yollarını arıyor. Amaçlarını ulaşmak için, örneğin Kolombiya, Bolivya ve Peru'da «uyuşturucu madde mafyası» ve onların Amerikalı parasal destekçileri arasındaki sıkı ilişkilerde de görüldüğü gibi, yeraltı dünyasıyla ilişkiler kurmaya varıncaya kadar herşeyi yapacaklardır.

(2) Yuri Yudanov'un hesaplamasına göre. (Not Red.)

YAYILMA BIÇİMLERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER

Dünya kapitalist ekonomisinin işleyişindeki yeni eğilimler, emperyalizmin ekonomik çerçesindeki Latin Amerika ve Karayiplerdeki gelişmeler UFK'in denetleme biçimlerini, yerli tekeli sermaye ile ilişkilerini ve bağlarını değiştirmeye yöneliyor.

Yayılma yöntemlerinde ağırlık müteşebbis sermaye (yatırımcı sermaye) ihracından ödünç sermaye ihracına kaymaktadır. 1960'larda yabancı tekelin doğrudan yatırımları ekonomik denetimin temel aracıydı, ancak bundan sonraki on yılda dış borçlanmalar temel araç olarak öne çıkmaya başladı. İstatistiklere göre, doğrudan yatırımların büyüme hızı belirgin bir şekilde gerilerken (ve hatta bazı durumlarda yavaşlarken) bölge ülkelerin dış borçları (ödünç sermaye ihracı) hemen hemen dikey olarak artmakta. 1973'te bu 40 milyar dolardan biraz fazlaydı, ama 1983'te 340 milyar doları aştı. 1970'lerde yıllık ortalama büyüme şöyleydi: Brüt yerli üretim yüzde 4, dış yatırımlar yüzde 9, yabancı teknoloji için ödemeler yüzde 15.6, kredi ve borçlar yüzde 18.

Ancak dış borçların mantar gibi çoğalmasının yanısıra bunun aldığı yeni nitelik de önemlidir. Böylece Latin Amerika ve Karayiplerde ekonomilerin dışarıdan finanse edilme işlevi İMF, Dünya Bankası İnter-Amerikan Kalkınma Bankası gibi devletlerarası mali kuruluşlardan özel kuruluşlara devredildi. Bununla birlikte faiz oranları arttı, ödeme süreleri kısaltıldı. Bu ise *dış borçlar yükünün çok daha fazla büyümesini* getirdi. Ama uluslarüstü bankaların öne çıkması, kapitalizmin devletlerarası mali kuruluşlarının rollerini yitirdiği anlamına gelmez. Sempozyuma katılanlar, geçen yakın dönemde emperyalizmin evrensel stratejisinde ekonomik ve askersel-politik çıkarların hızla içiçe geçtiğine dikkat çektiler. Latin Amerika ve Karayipler ülkelerine ilişkin olarak, kapitalizmin devletlerarası kuruluşları UFK'in temel çıkarları söz konusu olduğunda bile, bankalarla eldivenin içindeki el gibi hareket etmekte, kendi istemlerini bu ülkelere dayatmakta ve sözde «ortak çıkarlar» için hareket ettiklerini ileri sürmekte.

Sömürü ve bağımlı hale getirmede yeni biçimlerin ortaya çıkması yatırımcı sermaye ihracındaki kimi değişiklikleri açıklıyor. Ortak şirketlerde yabancı sermaye *büyük paylara sahipken şimdi küçük paylara sahip olduğu* gözleniyor. Bu eğilim giderek daha da belirginleşiyor, çünkü şimdi dolaylı yollardan holdinglere daha küçük çaplı sermayeyle katılarak, (hisse senetlerinin yarısından azıyla) büyük ölçüde etki sağlayabilir.

Bugün teknolojik denetim araçlarının kilit derecede önemi var. Birçok durumda sermayenin hareketi «teknoloji ihracı» (lisans, danışma, yönetim hizmetleri vb.) biçimini almaya başlıyor. Bu bağlamda, yabancı sermaye

yenin «mülk olmayan», ekonomik yönetim sırasında mülkiyetle doğrudan ilişkisi olmayan faaliyet biçimlerine dikkat çekildi.

Latin Amerika ve Karayiplerde uluslarötesi şirketlerin *mühendislik ve inşaat işlerinde* rollerinin arttığı gözleniyor. Yerli özel şirketlerle ve devlet kuruluşlarıyla anlaşarak birçok sanayi, enerji ve ulaşım hizmetlerinin kuruluşuna giriyor, bu süreçte büyük karlar elde ediyorlar. Pazarlama, malların satışında çeşitli hizmetlerin sunulması da aynı şekilde büyük kazanç getiriyor. Sağlam ticari bağlardan yoksunluk, ürünleri dünya pazarlarına ulaştırmada zorluklar çıkarıyor, yerli firmalar kendi koşullarını dayatan uluslarötesi şirketlere başvurmak zorunda kalıyor. Sonuçta, çoğu millileştirilmiş şirket yeniden emperyalist sermayenin denetimine (dolaylı denetim) geçmekte.

Uluslarötesi şirket ve bankaların, bunların kurduğu finans gruplarının faaliyetlerindeki *çeşitlilik* de, uluslararası finans kapitalin çağdaş biçimlerine özgü bir şeydir. Bu biçimler, ekonominin kimi tek tek kesimleriyle sınırlı kalmıyor, ham maddelerin tedarikinden belirli bir ürünün pazarlanması ve sigortasına dek, üretimin her aşamasında denetimini kurarak benzer, ilişkili kesimlerin hepsine yayılıyor. İlle de tek bir şirket bu işlerin tümüyle uğraşmıyor. Ona bağlı şirket ve bankalar (finans grubu eliyle) denetim altında bir ağ oluştururlar. Çeşitlilik, doğrudan ekonomik bağlantısı olmayan alanları gittikçe daha sık içine alan bir süreçtir. Çünkü yatırım kararı almada ana ölçüt, kârlılıktır. Ama öteki kesimleri ya da genel olarak bağımlı ülkeler ekonomik zincirini etkilemek için üretimin ya da finans sisteminin belirli bir bölümünde egemen konumlar tutma olasılığının da büyük önemi vardır.

Artan ölçüde *asalaklık eğilimleri*, Latin Amerika ve Karayipler ülkelerinde uluslararası finans kapital egemenliğinin değişen biçimlerini gözle görülür şekilde ortaya koyuyor. Uluslararası finans kapital, ulusal ekonomiler çevresinde bir dış borç ve teknolojik bağımlılık ağı öreerek, bu ekonomiler üzerinde girift bir dolaylı denetim mekanizmasıyla etkide bulunarak Latin Amerika emekçilerinin artı-ürününün gittikçe daha büyük bir parçasına elkoymaktadır. Uluslararası finans kapital, bu yolla, ekonomik ve toplumsal gelişmenin en yakıcı sorunlarını çözmek için birikime büyük bir gereksinim duyan bölge ülkelerini, bu birikimden yoksun bırakır.

EMPERYALIST EGEMENLİĞİN ETKİLERİ

1979'dan 1983'e dek dünya kapitalist ekonomisini altüst eden *devresel bunalım*, finans kapitalin uluslararası niteliğini apaçık ortaya koydu. 1930'lardan bu yana en silip süpürücü etkileri olan bu bunalım, bir yan-

dan, kapitalizmin tüm parasal ve mali sisteminin bir bunalımı olarak kendini gösterdi. Öte yandan, bu bunalımın onunla eşgiden yansıması olan etkileri, finans kapitalin dünya ölçüsünde yoğunlaşması ve merkezleşmesini hızlandırdı.

Tüm bunlar, bağımlı ülkeler üzerinde artan ölçüde etki gösteriyor. Latin Amerika ve Karayiplerin uluslararası finans kapitale daha da bağımlı kılınması, bölge ekonomisinin, dünya kapitalist ekonominin top-tan devresel hareketine daha derinden çekilmesine yol açtı.

Emperyalizmin merkezlerinde, Latin Amerika ve Karayipler ülkelerinde ana ekonomik göstergelerin dinamiğinin mukayesesi, devresel aşağı doğru kayışlarda bir eşgidiş gösteriyor. 1974–1975 bunalımı ve ondan önceki devresel çöküntüler bunalım evreleriyle belirli bir uyumsuzluk gösterir ve çok sayıda ülkeyi içine almazken, 1979–1983 bunalımı yalnızca dünya kapitalizminin merkez ve çeperlerinde eşzamanlı bir çöküntüyle kalmıyor, aynı zamanda bir bütün olarak bölgede genel bir bunalım durumu ortaya çıkıyor. Başka bir şey daha belirgin olarak ortaya çıkıyor: *Latin Amerika ve Karayipler de içinde, gelişmekte olan ülkeleri günümüzdeki bunalım, emperyalizmin merkezlerine oranla daha çok etkiliyor.* Bu, üretim artış oranlarında bir eşine raslanmadık düşüşten, işsizliğin yayılmasından, Batı Avrupa, Birleşik Amerika ve Japonya’da şimdiye dek görülmedik enflasyon artışından anlaşılabilir. Aynı zamanda Latin Amerika devletlerinin kredi değerleri ve genel mali istikrarsızlıkları da keskin ölçülerde kötüleşiyor. Bu kez yerli özel sermayenin tekelci birliklerine de darbe vuran bir iflâs dalgası bölgeyi kasıp kavuruyor. Pekçok ülke iflâsın eşliğine itilmiş durumda. Çünkü dış borçlarını ödeyebilecek durumda değiller.

Uluslararası finans kapital ve onun bileşenleri (uluslarötesi tekeller ve uluslarötesi bankalar) emperyalizmin merkezlerinde gelişen bunalım mikrobunun en önemli taşıyıcılarıdır. Dahası, emperyalizmin merkezlerinden çepelere *ekonomik güçlüklerin kasıtlı olarak ihracı* için uluslararası finans kapital kanalları kullanılıyor. Bu tür bir politika, Reagan’ın ekonomik politikasının en önemli uluslararası yönlerinden biri durumuna gelmiştir. 1980’li yılların başlarında, bunalımın yükünü öteki ülkelere kaydırabilmek için, Reagan yönetimi, faiz hadlerini ve doların değişim oranını yapay olarak yükseltti, keyfi olarak dışalılara koruyucu sınırlamalar getirdi. Bunun sonucu, öteki ülkeler ciddi darbeler yediler. Ama sanayileşmiş kapitalist ülkeler bunun zararlarını giderici kimi yaklaşımlar bulabildilerse de, Latin Amerika ve Karayiplerin bağımlı ekonomilerinin bu tür olanakları yoktu. Bölgedeki en «genlikli» ülkeler sayılan Venezüella ve Meksika bile, günümüzdeki bunalımın ağır darbelerini yediler.

Üstüne üstlük, uluslararası finans kapital sistemini yaygın olarak kul-

lanan Birleşik Amerika ve öteki emperyalist merkezler, 1980'li yılların başlarında, gelişmekte olan ülkelerin 1970'li yıllarda kurdukları ekonomik savunma mekanizmalarının çoğunu zayıflatmayı başardılar. Örneğin, Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü OPEC'in yazgısı böyle oldu. Emperyalizmin baskısı altında merkezkaç eğilimlerin arttığı OPEC'te, bu örgütün dünya pazarındaki satışlarının stratejisinin temeli zayıfladı. Genel olarak söylersek, son bunalımın gidişi içinde, uluslararası finans kapital, «ana ürünler»in (yani, mineral ham maddeler ve tropik tarım ürünleri) dünya fiyatlarını ayarlayarak, gelişmekte olan ülkelerin zararına kimi sorunlarını çözmeyi başardı. Emperyalist sermaye, böylece 1970'li yıllardaki «fiyat devrimi» sırasında kazançlarında kabul etmek zorunda kaldığı kesintilerin çoğunu gidermiş oldu.

Bölgeden *kütlesel sermaye göçü*, şimdiki bunalımın en vahim sonuçlarından biri durumuna geldi. Bu bunalımdan önce bile, uluslararası finans kapital, mali kaynakların (görünüşte gönüllü olarak) emperyalist merkezlerlere hızlı ve etkin akışı için kanallar kurmuştu. Petrol ihraç eden ülkelerin gelirlerini kullanmak için, petrol dolarlarının «yeniden devri» diye bilinen özel bir mekanizma var. Bu, petrol, benzin ve petrol ürünleri satışından döviz hesaplarının bir bölümünün emperyalizmin mali merkezlerine değişik biçimlerde geri dönmesidir.

Ekonomisi «yeniden devir» rayına kaydırılan Venezüella'nın şimdiki durumu, şu ya da bu nedenle (çokçası, konjonktürel nedenlerle) görece bir ekonomik genlik düzeyine yükselmiş bağımlı devletleri uluslararası finans kapitalin nasıl kan kaybına uğrattığını açıkça gösteriyor. Birkaç yıl önce ödünç para veren bir ülke durumuna gelen Venezüella, şimdi 28 milyar doları aşkın boğazına kadar borca gömülmüştür. Meksika'nın «petrol mucizesi» şimdi bir «petrol fiyaskosu»na dönüşmüştür. Hükümet, 80 milyar dolara kabaran dış borçlarını yeniden ödemeye geçici olarak moratoryum koymak (borç ödemesini uykuya yatırmak) zorunda kalmıştır. ⁽³⁾

Bunun sonucu, «yeniden devir» mekanizması, bunalımın olumsuz etkisini artırmıştır. Bu olumsuz etkiye, elindeki fonları Birleşik Amerika ve kısmen de Batı Avrupa'daki bellibaşlı bankalara aktaran Latin Amerika burjuvazisi sermayesinin kütlesel kaçıışı eklenmiştir. Bu sermaye göçü, uluslararası finans kapital sistemi yoluyla kolaylaştırılıyor, teşvik ediliyor. Kozmopolitleşmiş Latin Amerika burjuvazisi, bunalıma karşı ülkelerini savunma konusuna, aslında, «ayaklarıyla karşılık veriyor.» Bu burjuvazi, bu yolla bir kez daha *çıkarlarının uluslararası finans kapital oligarşisiyle içiçe geçtiğini doğrulamış oluyor.*

Sermaye göçü sık sık öylesine tehdit edici boyutlara ulaşıyor ki, hiç de «serbest» teşebbüsü sınırlama yanlısı olmayan burjuva devletler bile,

⁽³⁾ «Time», 10 Ocak 1983, s. 5.

olağanüstü önlemler almak zorunda kalıyorlar. Milyonların dışarı aktarılmasını sınırlama amacıyla özel bankaları Lopez Portillo hükümetinin millileştirmek zorunda kaldığı Meksika'da olan da budur.

Uluslararası finans kapitalin yaygın ve çeşitlenmiş egemenliği, emperyalizmin kendi çıkarlarını kollayan *ekonomik politikaları* Latin Amerika ve Karayipler ülkelerine *dayatmasını* olanaklı kılar. Şimdi pekçok emperyalist merkezin egemen çevrelerini bir bir muhafazakârlık dalgasının silip süpürmesiyle, gerici monetarist reçeteler, bu ekonomik planların *dayatılmasının temeli durumuna gelmiştir*. Şili ve Uruguay'da yapıldığı gibi, «serbest» teşebbüs üzerindeki bütün sınırlamaların kaldırıldığı, hemen hemen saçmalığa varan ölçülerdeki bu reçetelere, diktatörlük rejimleri eliyle kimi bağımlı devletlerin zorlandığını görüyoruz. Bu arada, monetarist politika, Birleşik Amerika'da «saf» biçimiyle hiç uygulanmadı. Dış alanda ise, bitmek tükenmek bilmez bir korumacılıkla tamamlandı. Monetarist yönergeleri kabul eden bölgedeki ülkelerin ekonomileri yabancı malî yayılmaya artan ölçünde açık duruma geliyor ve vahim bunalım ortamında bu ekonomiler kendilerini savunmasız durumda buluyorlar.

Sempozyumda belirtildiği gibi, bu yalnızca sözkonusu ekonomik doktrin'in yeniden canlanması değildir. Günümüz monetarizminin hamuru, politik neo-konservatizmin aşırı gerici önermeleriyle yoğunlaşmıştır. Böyle bir ideolojik temele oturan bir «model», kozmopolit olmayan yerli burjuvazi de içinde, nüfusun her katmanını keskin kendine hedef alıyor. Sırtına monetarizmin bindiği klâsik örnekler olan Şili, Brezilya, Arjantin, Uruguay gibi ülkelerde, bu «model»i yerleştirmek isteyenlere karşı, burjuva ve hatta toprak sahibi çevrelerin bile savaşıma katılmış olmaları için pekçok haklı neden vardır. Monetarist politika, yalnızca, uluslararası finans kapitalle işbirliği yapan yerli burjuvazinin küçük gruplarının işine yarıyor. Ama böyle halk düşmanı bir politikanın amaçlarını gerçekleştirebilmek için, gaddarca polis terörü de içinde olmak üzere, ülkenin mutlak çoğunluğunun direnişini her araçla bastırmak gerekiyor. Bu durum, bir dizi Latin Amerika ülkesinde otoriter faşist-türden rejimlerin doğuşunu (ya da Paraguay'da olduğu gibi yeni bir temel üzerinde varlığını) büyük ölçüde açıklıyor.

Yerleştirilen bu «model» yaşamın sınavından geçemedi. Bu «model»in Latin Amerika ülkelerini ekonomik, sosyal ve politik bir çıkmaza sürüklediğini, hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak ölçüde kanıtlayan örnekleri Şili, Arjantin ve Uruguay oluşturuyorlar. Monetarist politikanın bu üç ülkede olduğu gibi en uca vardırılmadığı durumlarda bile, varolan durum, ana ekonomik ve sosyal sorunların keskin bir biçimde kötüye gittiğini kanıtıyor. Bu ülkelerde uluslararası finans kapitale bağımlılık, IMF'nin ve öteki benzeri kuruluşların «tavsiyeler»iyle sağlanıyor. Bu, sonunda, emekçilerin zararına en sert kemer sıkma önlemleri, devlet sek-

törünün daralması, uluslararası kuruluşlar ve bankalar için güvence altına alınmış eylem özgürlüğü anlamına geliyor. Kosta Rika'da, Dominik Cumhuriyeti'nde ve Jamaika'da olup biten tam da budur. Aslında, şu ya da bu biçimde, *bölgedeki bütün ülkeler, uluslararası finans kapitalin monetarist dayatmalarıyla karşı karşıyadır.*

Uluslararası finans kapital sistemine onun en bellibaşlı bileşenlerinden biri olarak geçirilen *askersel-sanayi kompleksinin gelişmesi de, artan bir tehlike oluşturuyor.*

Uluslararası finans kapital sistemi aracılığıyla işgören ve önde gelen emperyalist güçlerin, onların bağlaşıklarının himayesinden yaralanan askersel-sanayi tekelleri bölgedeki ülkeleri silah yarışının içine çekiyor. Bu yolla, Latin Amerika ve Karayip ülkelerindeki yaşamsal ve kıt kaynaklar ekonomik ticaretten çekiliyor, bu ülkeler ekonomilerinin bunalım durumları daha da kötüleşiyor. Gerçek bir tehdit, NATO'nun etki alanını Güney Atlantığa yayma, bölgenin doğu kıyısındaki ülkeleri bu saldırgan askersel-politik bloka çekme girişimlerinden geliyor. Reagan yönetimi Beyaz Saray'a geldikten sonra, bu eğilim en belirgin biçimde kendini göstermiş bulunuyor. Askersel-sanayi tekellerinin zorlamasıyla, bu yönetim, Latin Amerika ve Karayip ülkelerine boyun eğdirerek *evrensel bir askersel koalisyon yaratmaya çabalıyor.*

Uluslararası finans kapital sistemi ve onun egemenlik mekanizması, Latin Amerika halklarının ulusal çıkarlarını boğup geçiyor. Onların sömürüsü, ekonomik (hattâ politik) gelişmelerinin uluslararası finans kapitalin iradesine bağımlılığı, kabaca artırılıyor. Bölge ülkelerinin muazzam dış borcu, öteki doğrudan ve dolaylı boyun eğdirme araçları onların bağımsız karar verme olgusuluklarını sonuna dek sınırlıyor, bir yandan da «inatçı» devletlerin malî ve ekonomik bakımdan boğulması tehlikesini artırıyor.

DEĞİŞME ZORUNLULUĞU

Uluslararası finans kapitalin egemenliği, onun Latin Amerikalıların ezici çoğunluğunun çıkar ve özlelerine düşmanlığı, politik terörizmle işbirliği yapması, yığınlarda buna karşı direnme duyguları uyandırıyor. Uluslararası finans kapital egemenliğinin daha da keskinleştiği Latin Amerika ve Karayiplerdeki vahim bunalım ortamında, *halkın savaşımının hızlandığını, onun sosyal-politik yelpazesinin genişlediğini* yaşam gösteriyor. Bu, değişik ülkelerdeki olaylardan, Arjantin, Kolombiya, Ekvador, Brezilya, Peru, Venezuela, Kosta Rika ve öteki ülkelerdeki olaylardan kolayca görülebilir. Şili ve Uruguay örneği, nerede uluslararası finans kapital dayatması, yerli tekeli oligarşi ve faşist zihniyetli militaristlerin

üst kesimleriyle bağlaşıklık içinde açık ve en gaddar biçimde uygulanmışsa, orada böyle bir *bağlaşıklık*ın *ulusun ezici çoğunluğuna karşı olduğunu* gösteriyor.

Bunun sonucu, uluslararası finans kapital ve onun yerli ortaklarının egemenliğine karşı artan bir direniş potansiyeli ve devrimci, demokratik güçlerin geniş koalisyonunu yaratmak için nesnel koşullar Latin Amerika'da vardır. Bütün bunlar, antiemperyalist istemler ve sosyal savaşının görevlerinin içiçe örülmesiyle bağlıdır.

Aynı zamanda, sermayenin hızlanan enternasyonalizasyonu ve onun güçlü mali sisteminin sosyalist olmayan tüm dünyada dal-budak salması, sömürülen ve ezilen yığınların savaşımının artık nesnel olarak *salt ulusal çerçeveye sıkıştırılmayacağı* bir durum ortaya çıkardı.

Yaşam, emekçilerin uluslararası dayanışmasının çok çeşitli biçimlerini üreteyor. En başta, uluslararası finans kapital ve yerli gericilikle açık çatışma içindeki ülkelerde işçi sınıfının, tüm sömürülenlerin, ilerici kamuoyunun halk yığınlarına destek vermesi geliyor.

Sempozyuma katılanlar, emperyalist yayılmaya karşı direnişin genel potansiyellerini değerlendirdiler. Kimi Latin Amerika devletlerinin, başta Birleşik Amerika olmak üzere, uluslararası finans kapital ve bellibaşlı kapitalist güçlerin amaçlarına karşı ortak bir eylem yürütme öğelerinin gözden uzak tutulmasının doğru olmayacağını belirttiler. Uluslararası finans kapitalin politikaları Latin Amerika burjuvazisinin çoğunluğunun çıkarlarını zedelediği için, belirli durumlarda ve belirli konularda bu burjuvazinin direniş gösterme zorunda kalması, bu tür dayanışma göstergelerinin bir yansımasıdır. Pekçok Latin Amerika ve Karayipler devletlerinin bağlantısızlar hareketinin ekonomik platformuna verdiği desteğin büyük bir önemi vardır. Kaldı ki, onun pekçok politik ilkeleri doğrudan emperyalist egemenliği hedef alıyor.

Bu egemenliğe karşı direniş sorunu, kuşkusuz, tüm uluslararası ilişkiler kompleksiyle, yani evrensel değişim zorunluluğuyla bağlıdır. Bağlantısız ülkeler hareketinde birleşen gelişmekte olan ülkelere sosyalist ülkelerin verdiği destek, bunların emperyalist merkezlerle ekonomik ilişkilerini yeniden düzenleme savaşımındaki çabalarını çok daha güçlendiriyor.

Ama, elbette, Latin Amerika ve Karayipler'deki uluslararası finans kapital egemenliğinin koşullarını bizzat buralardaki burjuva devletlerinin sosyal-ekonomik yapıları yarattığı için, bu yapılar köklü bir biçimde yeni bir modele kavuşturulmadan hiçbir «yeni uluslararası ekonomik düzen» kurulamaz. Kısacası, uluslararası finans kapitalin yayılmasına karşı direnişin iç ve dış cepheleri arasında çok yakın bir bağ vardır.

Latin Amerika ve Karayipler komünist partileri, bölgedeki devletlerin

daha güçlü bir ekonomik bağımsızlığa kavuşmalarına, uluslararası finans kapital egemenliğinin sınırlanmasına tüm katkıda bulunma çabalarını destekliyorlar. Açıkır ki, yalnızca somut durumun somut analizi, gerekli eylemlerin yapısı ve önceliğini belirlemeyi olanaklı kılacaktır. Her ülkedeki komünistler ve öteki devrimci güçler, o anın ulusal ve uluslararası koşullarının ışığında, bu koşulların değişimi olanaklarını göz önüne alarak önelerine bu tür görevler koyuyorlar.

Aynı zamanda, ekonomik bağımsızlığı güçlendirecek ve uluslararası finans kapital egemenliğini gemleyecek bir politika için de kimi genel tezler var. Bu, sermayenin hareketini devletin katı bir biçimde düzenlemesini gerektiriyor. Bu bağlamda, özel bankaların millileştirilmesi, en etkin bir önlemdir. Dış ticaret ve dış parasal operasyonlar üzerinde denetimin de muazzam bir önemi vardır. Bu bölgede, devletin konumlarını pekiştirmeye yardım eden her önlem, ulusal egemenliğin de temelini sağlamlaştırıyor.

Tartışma sırasında şu da ortaya çıktı: Uluslararası finans kapital egemenliğine karşı savaşım programı, varolan malî ve genel ekonomik bağların toptan kırılması anlamına gelmiyor ve gelemez de. Ekonomik kurtuluş için savaşan halkların yaşamsal çıkarları, yeniden üretim mekanizmasını yıkıcı bir biçimde sekteye uğratmaktan kaçınmak için her olanağı kullanmayı gerektiriyor. Bu tür bağların ilerici devletlerin politikalarıyla değil, emperyalizmin düşmanca tutumuyla koparıldığını tarihsel deneyim doğruluyor. Dış kredilerin üretken olmayan bir biçimde kullanılmasını önlemek ve büyük burjuvazinin asalakça tüketimini sınırlamak (nerede mümkünse orada ortadan kaldırmak) için kararlı önlemler alınmalıdır. Biriken dış borçların işleme koşullarını yeniden gözden geçirmeye, ödeme süresini uzatmaya ve soygun ölçüsündeki faiz oranlarını düşürmeye zorlamak için her çaba gösterilmelidir. Uluslararası finans kapitalin olumsuz etkisini nötralize etmeye çalışan ulusal devlet, kaçınılmazlıkla bir bütün olarak dış bağlarını dengeleme sorunuyla karşı karşıya gelir. En baştan, dışsattım ve dışalım doğrultusunu, dış finansman ve ileri teknoloji alma kaynaklarını çeşitlendirme görevleriyle karşı karşıya kalır. Bu da, sosyalist ülkelerle, gelişmekte olan ilerici devletlerle işbirliğini artırmaya yol açar.

Uluslararası finans kapital egemenliğinin iç köklerini keserek köklü dönüşümler programını uygulamak, *doğrudan erk sorununun çözümüne bağlıdır*. Komünistlerin sağlam inancı budur ve bu tarihsel uygulamada sık sık sınınanmış bir gerçektir.

Latin Amerika ve Karayipler komünistleri açısından stratejik çözüm, toplumun sosyalist bakımdan yeniden kurulmasıdır. Ama onlar, derin anti-emperyalist değişimlerin, bunalımın ve uluslararası finans kapital

egemenliğinin acılı sonuçlarını hafifletmeye, emekçi yığınların içinde bulunduğu koşulları iyileştirmeye yardımcı olacağının bilincindedirler. Böylesi dönüşümler, toplumun yapısını zorunlu olarak etkileyecektir. Bu değişmeler, erk sisteminde de değişmelere yol açmak zorundadır. Buna giden yol, emperyalist egemenliğe karşı çıkan en geniş halk katmanlarıyla bağlaşıklık içinde, devrimci öncünün yönetiminde yığınsal savaşının gelişmesi sonucu politik güçler dengesindeki değişmelerle açılıyor.

Jose Riva

Dominik Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi

Vladimir Davidov

Sovyet Ekonomi Bilimleri doktor adayı

TÜSTAV

1980'lerde askersel-stratejik denge

Oleg Bikov

Tarih Bilimleri doktoru,
SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Dünya Ekonomisi ve Uluslararası
İlişkiler Enstitüsü müdür yardımcısı

Nükleer füzeler çağında, devletlerin ve devlet gruplarının askersel potansiyelleri arasındaki denge sorunu aritmetik hesaplamaların ötesine geçti. Megatonlar, megaölümler ve «süper-yıkım» katsayıları alanına kaydı, böylece yeni ve oldukça farklı bir anlam kazandı. Hiroşima ve Nagazaki'yi izleyen dönem, 19. yüzyılda silahlı çatışmaları politik amaçlara ulaşmak için kabul edilebilir bir yöntem sayan, Clausewitz'in füzüle ettiği (1) geleneksel savaş kavramına bütünüyle farklı bir görünüm getirdi. Nükleer silahların kullanıldığı bir savaşı göze almak, kendi kendini yoketme çizgisine eşitlendi ve insanlığın kendisini tehlikeye atmak oldu.

Neki, Clausewitz'in savı üzerinde gerekli düzeltme, sanıldığı gibi atom bombası bulunduğu hemen yapılmadı. ABD yığınsal kırım silahlarının tekeline sahipken, onun stratejileri, Alman askersel kuramcısının görüşleri doğrultusunda düşünmeyi ve davranmayı sürdürdüler. Öyle ki, ABD Başkanı Harry Truman ilk atom bombası denemesini Sovyetler Birliği'ne baskı yapmanın bir aracı olarak gördü. Nükleer savaş, insan toplumunun yaşamından uzaklamaya ancak 1940'ların sonlarında, Sovyetler Birliği ilk atom bombasını denedikten sonra başladı. Daha sonra, 1950'lerde Sovyetler Birliği kendi kıtalararası füzelerini yaparak, ABD toprağının saldırganlığın yanıtını almakta dokunulmazlığını ortadan kaldırdı. Ve son olarak SSCB 1970'lerde, ABD ile stratejik denge sağladı.

Global askersel denge, Lenin'in hergün daha artan yıkım gücüne sahip silahların, sosyalizmin büyüyen savunma yetenekleriyle birlikte, savaşı tümüyle olanaksız kılacağı öngörüsünü gerçekleştirmeye katkıda bulundu. (2) Çağımızda uluslararası gelişmenin kilit bir etmeni olan, sosyalist ve kapitalist dünya arasındaki güçler dengesi, bir tarafın öbür taraf üzerinde belirleyici askersel üstünlük kazanması olasılığını ilkesel olarak gündemden çıkardı. Saldırgan, artık yığınsal kırım silahlarıyla gerçekleştireceği bir çatışmanın senaryosu ne olursa olsun, ezici bir karşı vuruştan kaçınamaz.

(1) Karl Clausewitz, savaş üstüne, Moskova, 1934, s. 5 (Rusça baskı).

(2) Bak: Krupskaya'nın Lenin'le ilgili anıları, Yazı ve konuşmalar derlemesi, Moskova, 1971, s. 53 (Rusça).

Askersel-stratejik denge uluslararası durumun düzelmesine nesnel olarak katkıda bulundu. Onun etkisi altında ABD, nükleer çağda eşitlik ve eşit güvenlik ilkesi temelinde barış içinde yanyana yaşamaktan başka akılcı bir seçenek olmadığını kabul etti. SSCB ve ABD aralarında, nükleer savaşın önlenmesi üzerine stratejik saldırı silahlarını sınırlandıran kimi önlemleri, füzelerle karşı savunma sistemlerinin sınırlandırılmasını içeren ve benzeri bir dizi önemli sözleşmeler ve anlaşmalar imzalandılar. Diğer tip silahların yasaklanması veya sınırlandırılması üzerine Sovyet-ABD görüşmeleri başlatıldı.

Varşova Antlaşması ve NATO silahlı kuvvetleri arasında oluşan denge, 1975 Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Sonuç Belgesiyle taçlanan olumlu süreçleri ilerletmek için önemli bir önkoşul oluşturdu. Bu, kıtamızda güveni güçlendiren ilk adımlara yol açtı. Varşova Antlaşması Örgütü ve NATO, Orta Avrupa'da karşılıklı olarak silahlı kuvvetlerde ve silahlarda indirim yapmak için görüşmelere oturdular.

Sonuç olarak, 1970'lerde askersel alandaki yararsız, zararlı rekabeti azaltmak için gerçek bir perspektif ortaya çıktı. Görev, silahları özellikle nükleer silahları karşılıklı sınırlamak ve azaltmak yolunda ilerlemektir, hep daha alt düzeyde dengeyi dikkatlice koruma arayışı içinde olmaktır.

Yuri Andropov, SBKP MK'nin 1983 Haziran Plenumunda şöyle dedi: «Sosyalizm ve emperyalizm arasındaki askersel-stratejik denge barış içinde yanyana yaşamayı nesnel olarak teşvik ediyor. Bu dengenin kurulması geçmiş on yılların en önemli sonuçlarından birisidir. Bu, halkımızın ve diğer sosyalist topluluk ülkeleri halklarının önemli çabalarını ve kaynaklarını gerektirdi. . . . Her iki tarafın da silahlanma düzeyini ve askersel harcamalarını düşürmek olanaklı olsaydı, ki biz bunun için aktif olarak çalışıyoruz, bu tüm ülkeler ve halklar için büyük bir kazanç olurdu». (3)

Ne var ki, ABD ve diğer emperyalist devletlerin egemen çevreleri askersel-stratejik denge sorunu karşısında tek anlamlı olmayan bir tutum aldılar. Bir yandan, güçler oranındaki değişimin geri dönüşsüz olduğu, bu duruma politik alanda uyum sağlamak gereği görülürken, öte yandan ABD'de, gelişmeleri kendi yararına değiştirme yönünde güçlü bir eğilim kendini gösteriyor.

Geçen on yılda Batı politikasındaki bu iki karşıt eğilimin bileşkesi olan çizgi, uluslararası durumu stabilize etmek ve silahlanma yarışını sınırlamak için sosyalist ülkelerle işbirliği yapmaktan yana biçimlendi. Ne ki, 1980'lerin başında, en saldırgan emperyalist çevreler, bir kez daha dünyanın sosyal yenilenmesini zorbalıkla frenlemeyi denemeye karar verdiler. Onlara göre, bu, askersel-stratejik denge sosyalist toplum aleyhine bozulurken başarılabilir.

(3) «Pravda», 16 Haziran 1983.

ABD ve bir bütün olarak NATO eşi görülmedik çapta ve hızda bir askersel hazırlık başlattı. Yeni kara, deniz ve hava stratejik nükleer silahları yapım ve yerleştirme programları gerçekleştiriliyor. Uzayı askerselleştirme hazırlıkları yapılıyor. Tümöyle yeni tipten geleneksel silahlar geliştiriliyor.

Bu çizgi, Reagan yönetiminin başa geçmesiyle doruk noktasına yükseldi. Onun ilk bütçesi Pentagon'a 1982 mali yılında 211,4 milyar dolar ayırdı. 1983 yılında ise askersel harcamalar için 240,5 milyar dolar ayırdı. Gelecek beş yılda (1984–1988 mali yılları) ABD 1,8 trilyon dolar harcamaya hazırlanıyor. (4)

Washington militaristlerinin eylemlerinin resmi gerekçeleri nesnel durumla bağdaşmıyor. Herşeyden önce, Sovyetler Birliği'nin sözde askersel alanda ABD'yi geçtiği ve bu nedenle ABD'nin ek silahlanmaya ivedi gereksinim duyduğu savı, gerçeklerin ışığında geçerliliğini yitiriyor. Çünkü Sovyet-Amerikan stratejik dengesinin gerçek olduğu önceki üç ABD yönetimince onaylanmıştır.

Başkan Carter, Haziran 1979'da SALT-2'yi imzalarken, ne ABD'nin ne de Sovyetler Birliği'nin biri diğeri karşısında üstünlük kurma durumunda olmadığını söyledi. Anılarında şöyle yazıyor: «Her birimiz diğeriyle askersel eşitliğin kaçınılmazlığını kabul etmek zorundaydı. Nükleer bir savaşta kesinlikle hiçbir üstünlük ya da utku söz konusu olamaz.» (5)

Benzeri bir tutum, Senato Dış İlişkiler Komitesi önündeki SALT-2 oturumları sırasında, ABD askersel-politik yönetiminin sorumlu temsilcilerince de alındı. Onlar, ABD ve SSCB'nin stratejik güçleri arasındaki farkın karşılıklı olarak dengelendiğini, genel olarak yaklaşık ve yerleşik bir dengenin bulunduğunu söylediler. O zamanki Savunma Bakanı Herold Brown şunu açıkladı: «Bir bütün olarak ele alındığında, gerekli eşitlik konularında bulunuyoruz» (6) Ve ekledi: «Yönetimin önerdiği programlarla 1985'e kadar stratejik dengeyi yeterli bir düzeyde koruyacağız ve görelî dengeyi ondan sonra geliştireceğiz... SALT-2 anlaşması geçerli olduğu süre boyunca ABD için onsuz sağlayacağımızdan daha elverişli bir denge sağlayacaktır.» (7) O zamanki Genel Kurmay Başkanı General David Jones de yine «askersel denge» (8) den söz etti.

Ne var ki, Reagan'ın Beyaz Saray'daki ilk birkaç ayı içinde, ABD

(4) Report of the Secretary of Defense Caspar W. Weinberger on the FY 1984 Budget, Fy 1985 Authorization Request and Fy 1984–1988 Defense Programs. 1 Şubat 1983, s. 61, 71.

(5) Jimi Carter, Keeping Faith. Memirs of a President London, 1982 s. 249.

(6) The SALT II Treaty. Hearings Before the Committee on Foreign Relations, U.S. Senate, 96th Congress. Part 1, s. 99.

(7) Agy, s. 302.

(8) Agy, s. 368–374.

yiğinsal iletişim araçları, resmi yöneticileri izleyerek, ABD stratejik sisteminde sözümona «zayıf yerler,» «açık pencere» bulunduğu üzerine gürültülü bir kampanya başlattılar. Daha önceki savlarının tersine, Genel Kurmay alarm zilleri çalmaya başladı, askersel güçler oranının ABD ve bağılaşıkları aleyline değişmekte olduğunu savundu. ⁽⁹⁾ İki yıl sonra, Savunma Bakanı Caspar W. Weinberger şunu açıklıyordu: «Sovyetler konvansiyonel silahlarda üstünlüğünü korurken, en önemli nükleer silah kategorisinde de belirli bir üstünlük kazanmıştır. Bu nedenle, ABD'nin güçlü ve güvenilir bir caydırıcılık yeteneğine sahip olması için en kısa zamanda hem nükleer hem de konvansiyonel silahlarımızı artırmalıyız». ⁽¹⁰⁾

Bu savlar ciddiye alınabilir mi? Modern bir silah sistemini geliştirmek, üretmek ve yerleştirmek ortalama on yıl alır. Varolan dinamik denge gözönüne alındığında, her iki taraf için de iki yıl içinde, askersel yarışmada karşı tarafı önemli ölçüde geçecek bir sıçrama yapmak gerçek anlamda olanaksızdır. ABD egemen çevreleri hangi propaganda hilesine başvurursa vursun, gerçek global stratejik durum değişmez.

Gerçeklere, derinlemesine bakalım. Sovyetler Birliği ve ABD arasındaki nükleer silah dengesini alalım. Her iki taraftan uzmanlarca tümüyle doğrulandığı gibi, atıcı araç sayısında yaklaşık bir eşitlik vardır. SSCB'nin 2.500, ABD'nin 2.300. Ne ki, nükleer başlık sayısında ABD üstündür. Senato Silahlı Hizmetler Komitesi önündeki bir oturumda, Genel Kurmay Başkanı General John Vessey, Sovyet Genel Kurmay Başkanı ile yer değiştirmek isteyip istemeyeceği üzerine bir soruyu yanıtlarken, bir an bile düşünmeden «Asla» diye yanıtladı. Savunma Bakanı Weinberger, aynı şekilde kesin konuştu: «Bir an için bile hiçbir şeyi değişmem (ABD nükleer gücünü, Sovyetlerinkiyle değişmem demek istiyor – O.B.) çünkü bizim teknolojiye muazzam üstünlüğümüz var.» ⁽¹¹⁾

Ne ki, resmi ABD ve NATO yayınlarında, karşıt tarafların silahlı kuvvetlerinin bugünkü durumunu ve gelecekteki gelişmelerini belirleyen tüm birbirini etkileyen eğilimlerin nesnel bir analizini aramak boşuna bir çaba olacaktır. Bunun yerine, biz bu yayınları stratejik denklemin ABD ve bağılaşıkları açısından uygun olmayan parçalarına ışık tutan, ama SSCB ve diğer Varşova Antlaşması ülkeleri için uygun olmayan herşeyi gözardı eden, belgeler olarak ele alıyoruz. Gözardı edilen şeylerden bir tanesi, Sovyetler Birliği ve ABD'nin stratejik silah tipleri arasında varolan nesnel farktır. «Dengeyi bozucu» olarak ilan edilenler, Sovyet askersel potansiyelinin temelini oluşturanlardır.

⁽⁹⁾ Bak: United States Military Posture for FY 1982. Washington, D.C. 1981, s. 53.

⁽¹⁰⁾ Report of the Secretary of Defense . . . , s. 34.

⁽¹¹⁾ The Defense Monitor. Center for Defense Information. Washington D.C. 1982. Dol. XI, № 6, s. 1.

Herkesin bildiği gibi, ABD ve NATO'nun askersel hazırlıklarını tırmandırmasını savunmak üzere öne sürülen tezlerde ana vurgu, «Sovyet askersel doktrinini ve silahlı kuvvetlerinin buna uyumlu yapısını ve gelişme çizgisini nesnel olarak inceleyen her araştırma bu savın tümüyle geçersiz olduğunu ortaya koyuyor. Sovyet askersel doktrini tümüyle savunmaya dönüktür, bu nedenle de askersel üstünlük kurmayı öngörmez. Amacı, SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin savunmasıdır, emperyalist saldırganlığı önlemektir, uluslararası güvenliğin sürdürülmesidir. Nükleer bir vuruşu da içeren «önleyici ilk vuruş» kavramı bu doktrine tümüyle yabancıdır.

Askersel donatım ve teknoloji hızla geliyor ve her iki tarafın silah ve silahlı kuvvetler yapısı arasındaki farklılık daha da derinleşiyor. Bunun sonucunda sürekli modernleştirilen karşıt güçleri dengeleme sürecini kontrol etmek hergün biraz daha zorlaşıyor. Bu durum, varolan eşitliği pekiştiren anlaşmaları perçinlemeye ve onun düzeyini sürekli indirmeye olanağı açmaya hız verme gereksinimini artan ölçüde ivedileştiriyor.

Oysa gerçek olan, bugünkü ABD yönetiminin politikasındaki öncelikler yelpazesinde, silahsızlanmaya en son yerlerden birinin verildiğidir. 1970'li yılların sonunda ve 1980'lerin başında, bu alana ilgili pek çok sorun üzerine yapılan ikili ve çoklu görüşmeler Washington'dan kaynaklanan nedenlerle ya kesintiye uğramıştır, ya da belirsiz bir süre için ertelenmiştir. Örneğin, ABD'nin SALT-2'yi, nükleer ve diğer alanlardaki yarışmayı sınırlayan diğer anlaşmaları onaylamayı reddetmesini ele alalım. Veya halen bir dizi konuda sağlanmış olan anlaşmaları adım adım yoketme çizgisini alalım. Özellikle antibalistik füze sistemlerini sınırlama üzerine bağlanmış olan süresiz anlaşmayı hâlâ geçerli saymanın yararı konusunda kuşku öne sürüldü. Nükleer savaşı önlemek üzere Sovyet-Amerikan Anlaşmasını aşındırmak için de çaba gösteriliyor. Sonucusu, ama en önemlisi, Reagan yönetimi Avrupa'daki orta menzilli roketler görüşmelerini açıkça sabote ediyor.

Bu engelleyici tutum, açıkça, ABD'nin Sovyetler Birliği üzerinde global stratejik üstünlük sağlama manyakça arzusunun doğal bir sonucudur. Bu militarist planları gizlemek üzere başvuru belgiler ne olursa olsun – ister «askersel potansiyellerin dengelenmesi», ister «gelecekteki dengesizliği önlemek» olsun – bunların saldırgan doğası apaçıktır.

ABD egemen çevreleri içindeki saldırgan gruplar, SSCB ve ABD arasında kurulmuş olan dengeyi kabul etmeyi reddediyorlar. Birkaç yıldır ABD stratejik silahlarında, nükleer başlık sayısı artırılarak ve atıcılarının hassasiyeti yükseltilecek bilinçli bir tırmanma söz konusudur. Başlıkların tahrip gücü yükseltildi. Füze atıcılarının saklandığı siloların korunması geliştirildi. Kıtalararası balistik füzelere, yeniden – hedefleme sistemleri ve yönlendirilebilir füze taşıyan stratejik bombardıman uçakları eklendi.

Sovyet Stratejik Roket Grupları Baş Kumandanı Vladimir Tolubko ABD'nin sistemlerinin vuruş potansiyelini gerçekte en az beş kat artırdığını, atıcı araçların ise sayısını artırmadan, bunların nükleer başlıkları hedefine vardırma potansiyelini iki katına çıkardığını söylüyor. (12)

Washington'un «doğrudan çatışma» stratejisinin özünü sosyalist ülkeler karşısında askersel üstünlük sağlamak oluşturuyor. Amaç, sosyalizmi bir sosyal-politik sistem olarak yoketmek ve dünya çapında ABD hegemonyası kurmak için maddi önkoşulları sağlamaktır.

Ekim 1981'de, başa geçmesinin üzerinden henüz bir yıl geçmemişken, Başkan Reagan 1980'ler için bir «stratejik program» ilan etti. Onun temel ögesi, ABD nerede ve ne zaman uygun görürse, Sovyetler Birliği'ne ve bağlaşıklarına bir «öldürücü darbe» vurmaya ve karşı vuruştan kaçınmayı olanaklı kılacak nükleer-füze potansiyelinin yaratılmasıdır. Bu program, yalnız daha önceki planları içermekle ve geliştirmekle kalmıyor, aynı zamanda yeni stratejik silah sistemlerinin geliştirilmesini öngörüyor: «MX» kıtalararası balistik füzeleri, denizaltılara yerleştirilen «Trident-1» ve «Trident-2» balistik füzeleri, «B-1B» ve «Stealth» bombardıman uçakları ve uzun menzilli «Cruise» füzeleri. Sonul amaç, bu on yıl içinde, ABD stratejik saldırı güçlerinin potansiyeni, birtek vuruşta atılacak nükleer silah sayısı açısından en az yüzde 50 artırmaktır. (13) Aynı zamanda, ABD stratejik savunma gücünü, uzayın kullanımına ağırlık vererek köklü olarak modernleştirmek hedefleniyor.

Son birkaç yılda, Washington Batı Avrupa'ya ABD orta menzilli nükleer roketleri yerleştirme çabalarını özellikle artırdı. NATO planları bu füzelere, SSCB ve bağlaşıklarına yöneltilmiş «ilk vuruş» silahları rolünü yüklüyor. Aynı zamanda, Washington, nükleer bir çatışma durumunda, bu «Euroroketler»le, karşı vuruşun ABD'ye yönelmesini önleyeceğini umuyor. (14)

Stratejik dengeyi bozmak niyetleri, ABD silahlı kuvvetlerini güçlendirme planlarının direktiflerinde şöyle yer alıyor: «ABD'nin nükleer yetenekleri uzayan bir savaş koşullarında bile varlığını sürdürmelidir.» ABD nükleer gücü «varlığını korumalı ve Sovyetler Birliği'ni, ABD için elverişli koşullarla en kısa sürede çatışmaya son vermeye zorlayabilmelidir.» (15)

ABD askersel-politik yöneticileri nükleer bir savaşı «optimize etme» yolları arayışı içinde, sınırlı veya genel, kısa süreli veya uzayan senaryo-

(12) «Komünist» dergisi, 1983, sayı 3, sayfa 59.

(13) Ayrıntılı bilgi için bak: «Barış kim tehdit ediyor?» İkinci baskı, Moskova, 1982, s. 39.

(14) Ayrıntılı bilgi için bak: Avrupa'nın yazgısı için çözümleyici yol. «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1983, sayı 9, «Euroroketlerin Avrupa üzerindeki gölgesi. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» 1983, s. 10.

(15) «The New York Times», 4 Haziran 1982, s. A 10.

ları çiziyorlar. Weinberger, Şubat 1981'de Kongreye sunduğu raporda, Pentagon'un bir çatışmanın «çapını, süresini ve yoğunluğunu sınırlama» yeteneğinde olduğunu varsayarak, ABD ve bağlaşıklarına olanaklı en az ölçüde yıkım getirerek», «barışı elverişli koşullarla yeniden sağlama» önerisi getirdi. (16)

İlk bakışta, nükleer bir çatışmanın çapını sınırlama görüşü olumlu gibi görünüyor. Ancak, böyle bir çatışmanın «ölçüye vurulabilir» olabileceği varsayımının kendisi gerçek dışıdır. Günümüz savaşının karakteri, nükleer karşılıklı vuruşlar için coğrafi sınırlar çekme olasılığını kategorik olarak dışlıyor. Ve bu durum, böylesi bir kavramın herhangi bir istikrar sağlama olasılığını sıfıra indiriyor.

Pentagon'un «sınırlı yoğunluk» senaryosuna bel bağlamak, gerçekte kritik politik durumlarda nükleer savaşa tırmanmayı hızlandırabilir. Üstelik, «yoğun olmayan bir çatışma» durumunda bile, NATO'nun silahlı kuvvetleri, resmen benimsenmiş olan «üç aşamalı» stratejiye göre davranacaktır. Birinci aşama: Konvansiyonel silahlarla operasyonlar; ikincisi: İlk önce taktik, daha sonra taktikoperatif nükleer silahların kullanımı; üçüncü aşama: Sınırsız bir nükleer çatışma.

Bize göre, ABD'nin stratejik görüşleri, boş düşlerin tutsağı olmayı sürdürüyor ve global duruma köklü bir değişim getirmiş olan temel ve geri dönüşsüz bir olguyu, sosyalist topluluğun ABD ve bir bütün olarak NATO ile askersel-stratejik denge kurmuş olması olgusunu gözardı ediyor. Sistemleri kontrol etmekte varılan bugünkü durum, stratejik nükleer silahların önemli ölçüde vurulamaz oluşu ve savaşa hazır durumda olma derecesi gözönüne alındığında, Sovyetler Birliği'ne «öldürücü» darbe indirmek olanaksızdır.

Saldırgan, bir nükleer savaş başlatmak için hangi senaryoyu seçerse seçsin, askersel-stratejik denge koşullarında, ezici bir karşı vuruştan kaçınması yeteneklerinin dışındadır. Ve sosyalist topluluğun ekonomik, bilimsel ve teknik potansiyelleri hesaba katıldığında dengeyi bozmak olanaksızdır. Yuri Andropov'un dediği gibi «SSCB üzerinde askersel üstünlük kurmaya yönelik tüm çabalar boştur. Sovyetler Birliği buna hiçbir zaman izin vermeyecektir, kendisini hiçbir tehlike karşısında savunmasız bırakmayacaktır.» (17)

Sovyet hükümeti, 28 Mayıs 1983 tarihli açıklamasında uyardı: SSCB, kendisinin ve bağlaşıklarının güvenliğine yönelik artan tehlikeler karşısında, savunma yeteneklerini güçlendirmek için yeni stratejik sistemler yerleştirmek te içinde olmak üzere karşı önlemler almak zorunda kalacaktır. Batı Avrupa'ya yeni ABD roketlerinin konumlandırılması, diyordu açıklama,

(16) Report of the Secretary of Defense . . . , s. 35–36.

(17) «Pravda», 27 Mart 1983.

Sovyetler Birliği'ni Avrupa bölgesine yeni orta menzilli silah yerleştirme konusunda uyguladığı tek yönlü moratoryumdan vazgeçmeye zorlayacaktır. Ayrıca, diğer Varşova Antlaşması devletleriyle anlaşarak, ABD'nin Avrupa'daki ileri yerleştirilmiş nükleer silahlarını ve diğer NATO ülkelerinin nükleer silahlarını dengelemek amacıyla ek silahlar yerleştirmek gibi önlemleri de almak gerekebilir. ABD'nin topraklarına yönelik, gerekli karşı önlemleri de almak gerekecektir. (18)

Bu kararlı tutum, bir bütün olarak Varşova Antlaşması Örgütü'nün tam desteğine sahiptir. Bulgaristan, Çekoslovakya, DAC, Macaristan, Polonya, Romanya ve SSCB'nin yüksek parti ve devlet yöneticilerinin katıldığı Haziran 1983 Moskova toplantısının ortak açıklamasında şu vurgulanıyor: «Toplantıya katılan devletler, barışın ve kendi güvenliklerinin çıkarı ışığında, hiçbir durumda kendileri üzerinde askersel üstünlük kurulmasına izin vermeyeceklerini açıklarlar. Güçler dengesinin en alt düzeyde tutulmasını sağlamak için kararlı tutum alırlar.» (19)

Bu nedenle, askersel-stratejik dengeyi bozma çabaları, korkunç sonuçlar doğurmaya gebe ve bu, kaçınılmaz olarak bu tehlikeli ve umutsuz işe kalkışanların çıkarlarını da etkileyecektir. Tehlikeyi yaratanlar, onu kendilerine davet etmiş olacaklardır. İstikrarsızlığa yol açanlar, bunun cezasını kendileri de çekecektir. Silahlanma yarışının ve çatışmanın kestirilmeyen sonuçları, yalnız bir tarafı değil öbür tarafı da zor duruma sokacaktır.

Bu gerçekler öylesine açıktır ki, «sert çizgi» yanlısı olmakla ünlü olanların kimilerince bile kabul edilmektedir. Örneğin, Henry Kissinger şöyle yazıyor: «Bugünkü koşullar altında, biz veya karşıtlarımız stratejik güçlerinin boyutlarını ve niteliğini nasıl artırırlarsa artırırlar, bir olgu geçerliliğini korur: Hepimizin bildiği gibi genel bir nükleer çatışma uyarlığı tehlikeye atacaktır. (20) Zbigniew Brezezinski stratejik çatışmanın yüksek düzeyinin, yalnız Sovyetler Birliği'nin değil, ABD'nin de güvenliğini ortadan kaldıracığını belirtmiştir. (21)

Sosyalist topluluk ülkeleri, silahlanma alanında karşılıklı olarak ölçülü olmanın kaçınılmaz gereğine inanıyor. Askersel-stratejik istikrarın güçlendirilmesi, varolan güçler dengesini koruyarak, silahlanma yarışını durdurmayı ve silahların sınırlandırılması ve indirilmesi yolunda sürekli ilerlenmesini öneriyorlar.

Sovyetler Birliği'nin nükleer silahı ilk kullanan olmamaya söz vermiş olması nükleer silahların kullanımını tümüyle yasaklama sorununa pratik

(18) «Pravda», 28 Mayıs 1983.

(19) «Pravda», 29 Haziran 1983.

(20) H. Kissinger, years of upheaval. Boston, 1982, s. 999.

(21) Bak: Z. Brzezinski, Power and Principle. London, 1982, s. 150.

bir açılım getirmekle kalmıyor, aynı zamanda uluslararası güvenliği güçlendirmeye büyük bir katkı yapıyor. SSCB Savunma Bakanı Dimitri Ustinov, bu yükümlülüğün, ülkemizin nükleer olmayan bir silahlı çatışmanın, nükleer bir çatışmaya dönüşmesini önleyici önlemler üzerinde daha dikkatle durmasını gerektirdiğini belirtti. Bununla uyumlu olarak, silah karışımını belirlemede daha da kesin bir çerçeve çiziliyor. Her hangi bir türden nükleer silahın izinsiz kullanımını önlemek için düzenlenen kontroller daha etkinleştiriliyor. Aynı zamanda, dedi Bakan, sürpriz etmenini en aza indirecek, saldırganı nükleer silahı ilk kullanan olmak isteğinden caydıracak koşullar yaratılmalıdır. ⁽²²⁾

ABD'deki etkili burjuva liderler bu yaklaşımın yararını kabul ettiler. McGeorge Bundy, George F. Kennan, Robert McNamara ve Gerard Smith ⁽²³⁾ gibi, ABD kurulu düzeninin seçkin sözcülerine göre, stratejik denge koşullarında NATO için en gerekli olan «nükleer seçeneklerini daha da geliştirmek değil, diğerleri buna hazır olduğu sürece, onlardan kurtulmak için kesin bir karar almaktır». ⁽²⁴⁾

Dahası, karşılıklı olarak nükleer ilk vuruşun reddedilmesi ve tarafların genel olarak silahlı güce başvurmamayı yükümlenmeleri ile, hiç şüphesiz stratejik istikrar güçlenecektir. Varşova Antlaşması devletlerince önerilen, tam da budur. Onların Ocak 1983 Politik Deklarasyonu, karşılıklı olarak silahlı kuvvete başvurmama anlaşması bağlanmasını, Varşova Antlaşması Örgütü ve NATO askersel-politik gruplarındaki devletler arasında barış ilişkilerinin korunmasını öneriyor. ⁽²⁵⁾

Ne ki, ABD ve onun NATO bağlaşıkları, savaşın eşiğine gelmeyi önleyebilecek olan tüm bu önemli girişimlere yanıt vermekten kaçındılar. Uydurma bir «artan Sovyet nükleer sadırı tehlikesi»nden söz etmeyi sürdürüyorlar.

Böylesi savlar öylesine temelsizdir ki, ABD'deki yetkili uzmanlarca bile esas itibarıyla onaylanamıyor. Örneğin, Scowfort Komisyonu adı verilen, eski savunma bakanlarından ve daha son zamanlara kadar dış politika, askersel ve haberalma bölümlerinin yüksek düzey yöneticilerinden oluşan

⁽²²⁾ «Pravda», 12 Haziran 1982.

⁽²³⁾ McGeorge Bundy, ABD Başkanının 1961–1966 yılları arasında ulusal güvenlik konularında danışmanıydı; George F. Kennan ABD'nin 1952'de Sovyetler Birliği'nde, 1961–1963 yıllarında Yugoslavya'da Büyükelçisiydi; Robert McNamara 1961'den 1968'e kadar ABD Savunma Bakanıydı, 1968'den 1981 ortalarına kadar Dünya Bankası Başkanlığı yaptı; Gerard Smith, 1969'dan 1972'ye kadar stratejik silahları sınırlama görüşmelerinde ABD delegasyonunun başıydı, 1977'den 1980'e kadar büyükelçilik ve nükleer silahların geliştirilmesi konusunda başkanın özel temsilciliğini yaptı. (Not Red.)

⁽²⁴⁾ «Foreign Affairs», İlkbahar 1982, c. 60, № 4, s. 762.

⁽²⁵⁾ «Pravda», 7 Ocak 1983.

komisyon şunu kabul etti: «Sovyet programlarının ne kendileri ve ne de içerdikleri nükleer saldırı başlatmaya işaret etmiyor. (26)

Sovyetler Birliği'nin Haziran 1983'teki tüm nükleer güçlerin, sahip oldukları nükleer silahları nicel ve nitel olarak dondurmaları ve nükleer silahların ve onların her tür yeni atıcılarının denemelerinin durdurulduğunu açıklamaları önerisi, stratejik istikrar için bir garanti oluşturuyordu. Bu var olan dengeyi sürekli alt düzeylere indirmek için önemli bir önkoşuldu. Sovyet hükümeti silahların dondurulması üzerine bir anlayışa önceden SSCB ve ABD arasında varılabileceğine, diğer nükleer güçlerin bunu izleyeceğini olanaklı görüyor. (27)

Yaklaşık eşitlik koşullarında, nükleer silah yarışını durdurmak görece daha kolaydır. İyi niyet söz konusu olursa, sorunun çözümü karmaşık ve uzayıp giden görüşmeler gerektirmeyecektir. Ama Washington nükleer silahların dondurulması görüşünü elinin tersiyle geri itti. Bunun ABD için «tehlikeli» olacağını, çünkü bu alanda SSCB ile arasındaki «açığı» sürdüreceğini savundu. Böylesi bir tez baştan tek yönlü bir yaklaşımdır.

Washington'un üstünlük sağlama görüşüne dayalı değişmez tutumu silahların sınırlandırılması ve azaltılması üzerine karşılıklı olarak benimsebilir bir anlaşmaya varmak için her yolu tıkadı. Tüm önerileri, gerçekte tek bir inatçı hedefe, varolan dengeyi bozmaya yönelik oldu.

Reagan yönetiminin, ABD askersel gücünü tırmandırma programlarına diplomatik alanda Sovyetler Birliği'nin tek yönlü silahsızlanmasını sağlamaya yönelik çabalar eşlik etti. Washington yalnızca, işine gelmeyen kimi stratejik silahlarda sınırlama isterken, diğerlerini herhangi bir anlaşmanın çerçevesi dışında tutmak istiyor. Onun yöntemi şu kadar basittir: Sovyet nükleer potansiyelinin varolan yapısını yıkmak, ama kendi nükleer gücünü artırmakta kendi elini serbest bırakmak.

İşte ABD'nin stratejik silahları sınırlama ve indirme görüşmelerini itmek istediği yön budur. Washington'un kıtalararası balistik füzelerin sayısını her iki taraf için de 850'ye indirme önerisi SSCB'yi eşitsiz bir duruma getiriyor. Sorun şudur: İki tarafın stratejik güçlerinin yapıları arasında tarihsel kökleri olan farklar ve farklı coğrafi konumlar nedeniyle, SSCB'nin başlıklarının % 70'i karaya yerleştirilmiş kıtalararası balistik füzeler (ICBM) üzerindedir. Oysa ABD'nin başlıklarının yüzde sekseni denizaltılar ve ağır bombardıman uçakları üzerindedir. Eğer ABD'nin önerisi kabul edilecek olsa, SSCB ICBM'lerinin yüzde 90'ını sökmek zorunda kalacak, öteyandan ABD vurucu gücü gerçek anlamda dokunulmadan kalacaktır.

(26) Report of Prezident's Commission on Strategic Forces. Washington, D.C. Nisan 1983, s. 5.

(27) «Pravda», 17 Haziran 1983.

Washington, Avrupa'da orta menzilli nükleer silahların sınırlandırılması görüşmelerinde de benzeri bir tutum aldı. Burada da, ABD tarafı SSCB için kabul edilmesi kesinlikle olanaksız bir şey istedi. Reagan'ın «sıfır çözüm»ünün kabul edilmesi, Sovyetler Birliği'nin, NATO ülkeleri karşısında atıcı araç sayısı açısından iki kez, başlık sayısı açısından üç kez güçsüz kalması anlamına gelecekti. ABD Başkanının «ara çözüm»ü de yine dengeyi NATO'dan yana bozmayı amaçlıyor.

ABD önerilerinin gerçek özü, onun eşitlik ve eşit güvenlik temelinde bir çözüm aramayı reddettiğini kanıtıyor. Ne ki, şu bir kere ve akıldan çıkarılmamak üzere Washingtonca kavranmalıdır: Sovyetler Birliği tek yönlü silahsızlanmayı kabul etmeyecektir, Yuri Andropov'un kesinlikle belirttiği gibi «eğer yerleştirme söz konusu olursa (Pershing-2 ve «Cruise» füzelerinin Avrupa'ya yerleştirilmesi – O.B), biz konularımızdan vazgeçmeyeceğiz, savunmamızı gevşetmeyeceğiz, tam tersine SSCB ve onun bağlaşıklarının güvenliğini sağlayan karşı önlemleri zamanında ve etkinlikle alacağız». (28)

Adil bir anlaşma için hâlâ zaman vardır. Sovyetler Birliği silahların sınırlandırılması ve indirimiyle ilgili her konuda dürüst ve ciddi görüşmelere hazırdır. Onun bu konudaki konumu, Haziran 1983'de, SSCB Bankalar Kurulu Başbakan Birinci Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Andrey Gromiko tarafından şu sözlerle, açıklıkla ortaya konuldu: «Sovyetler Birliği'nin tutumu, varolan dengeden hareketle, silahların sınırlandırılması ve indirilmesinde, her adımda bu dengeyi koruyarak, hep daha aşağı düzeye indirerek yol almaktır. Bu, var olan dengenin sağladığı gerçek tarihsel fırsatı kaçırmadan onu barış için kullanmak anlamına gelir.» (29)

Bugün oluşmuş olan tehlikeli uluslararası durumda, güvenilir ve adil bir barış sağlamak tüm devletlerin görevidir. Askersel-stratejik dengeyi savunmak ve tümüyle sıfırlama noktasına kadar silahların kararlılıkla sınırlandırılması ve azaltılması, bunun kilit bir önkoşuludur.

(28) «Pravda», 6 Temmuz 1983.

(29) «Pravda», 17 Haziran 1983.

Dayanışma utkuya güveni perçinliyor

Rodrigo Rojas

Şili Komünist Partisi MK Politik Komisyonu
aday üyesi

ABD emperyalizminin sosyalist dünya ile çatışmaya açıkça yöneldiği ve devrimci süreci (nükleer bir savaş çıkartma olasılığını da içerecek şekilde) zor yoluyla gemlemeye çalıştığı şu sıralarda, ulusal sorunlara sınıfsal, enternasyonalist yaklaşımı içeren temel Marksist tez her zamankinden daha da önemlidir. Lenin'in, «yalnızca tek, bir tek gerçek enternasyonalizm vardır, o da yürekten kendi ülkesinde devrimci hareketin ve devrimci savaşımın gelişmesi için savaşım vermektir, ve (propaganda, sempati ve maddi yardım aracılığıyla) istisnasız her ülkede *bu savaşımı* ve *yalnızca bunu desteklemektir*» (1) görüşü, geçerliliğini yitirmiş değildir.

Son yıllarda Şili halkı, hem Salvador Allende'nin başkanlığındaki o unutulmaz bin gün süresince, hem de faşist diktatörlük günlerinde kendi deneyimleri temelinde uluslararası dayanışmanın rolü ve önemini değerlendirmek durumunda kalmıştır. Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan, şunu vurguluyor: «Halkımız çetin savaşımında yalnız değildir. İlerici insanlık onun yanındadır ... Halkımızın faşist cinayetleri durdurmaya gücü yetmediği en ağır günlerde, birçok kişinin yaşamını, uluslararası dayanışma kurtarmıştır.» (2)

Corvalan, Komünist Partisi'ni «antiyurtsever, antidemokratik, yabancı, düşman bir ideolojiye sahip bağımlı bir güç» olarak gösterme çabalarının geçmişte de günümüzde de sürdüğüne işaret ediyor ve şöyle diyor: «Ne ki katı olgular gerçeği ortaya koyuyor.

Çağımızda yurtseverlik herşeyden önce birisinin emperyalizme karşı tutumuyla doğrulanır ya da yadsınır ...

Yurtseverlik, halkın hakları ve esenliği için, ülkenin ilerlemesi için, ulusal değerlerin savunulması ve sanat ve kültürün gelişmesi için sava-

(*) Rodrigo Rojas, Şili KP MK organı «El Siglo»nun baş editörü ve başkan Allende'nin propaganda danışmanı idi. 1973 faşist devirmesinden sonra tutuklandı, hunharca işkence gördü. Tutukevi yönetimi, iki kez onu hayali olarak kurşuna dizdiler. 1974'de dünya kamuoyunun sert protestoları ve güçlü enternasyonalist dayanışma hareketi sonucu salıverildi. Pinochet'in zindanlarında ve toplama kamplarında geçen yaşamını «Hiçbir zaman diz çökmeyeceğim» adlı kitabında anlatıyor.

(1) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 31, s. 170.

(2) Luis Corvalan, «Nuestro proyecto democratico», Şili KP Enformasyon bülteni, No. 37, 1979, s. 38.

şıma hizmet eder . . . Gerçek ve tutarlı yurtseverlik, tüm halkların ortak hedefler için ve ortak düşmana karşı, gerekli desteğin gösterilmesini talep eder. Bernardo O'Higgins⁽³⁾ ulusun babası ve tüm Latin Amerika ülkelerinin bağımsızlığı için savaşan biriydi. Biz kendimize onu örnek alıyoruz. Benjamin Vicuna Mackenna⁽⁴⁾ Küba'nın bağımsızlığı için savaşımın bir önderiydi, genç bir Şilili subaydı, tıpkı, Albay Sotomayor, Yarıbay Marcoleta ya da Yüzbaşı Gabler gibi, Kübalılarla birlikte İspanyol egemenliğine karşı savaşmıştı. Biz, bu görkemli geleneklere sadıkız.»

Recabarren⁽⁵⁾ şöyle demiştir: «Ben hiç kimsenin benim ülkemden nefret etmesini istemiyorum, o nedenle ben herkesin ülkesini seviyorum. Bu bilgi ve basit sözler bize yol gösteren ilkedir.»⁽⁶⁾

Bu nedenle Salvador Allende'nin formüle ettiği gibi, gerçek yurtseverlik ile ardıcıl enternasyonalizm arasında sıkı bir bağ vardır: «Kendisini yenileyen Şili'nin, ilkbahar festivali yaşayan Şili'nin en derin beklentilerinden birisi, dünyada herkesin onu kardeşi olarak görmesidir.»⁽⁷⁾

Şili'de Unidad Popular (Halk Birliği) hükümetinin kurulması, emekçi halkın devletinin oluşturulması ve halkın yaşam koşullarının iyileştirilmesi için önkoşulları yarattı. Bunlar, Şilililerin kendi çabalarına, emperyalizme ekonomik ve teknik bağımlılığa son verilmesi gibi gerçek bir olanağa ve ilerici güçlerin yardımı ve desteğine dayanıyordu. Emperyalizm, işte tam da bu nedenle «Şili deneyimi»ni ölüme mahkum etmiştir. 1973'ün 27 Ağustosunda ya da faşist devirmeden onbeş gün önce, daha sonra Pinochet'in adamları tarafından öldürülen General Carlos Prats günlüğüne şunları yazmıştı: «Şili'ye ABD'den gelen komplonun gücünü ve kapsamını küçümsediğimize inanıyorum. Onun bu komployla ilişkisini, Şili'de Unidad Popular'ın seçimleri kazanmasından iki hafta sonra Kissinger'in Şikago'da düzenlediği özel bir toplantı yapıldığını bilmemize karşın, tümüyle kavrayamadık. Kissinger, açık açık Allende'nin devlet başkanı olarak yemin edeceğini, Şili'de komünist bir hükümetin kurulacağını ve onu Arjantin, Bolivya, ve Peru'nun izleyebileceğini söyledi. ABD'nin bunlara olağan bir şey olarak izin vermeyeceğini açık ortaya koydu.»⁽⁸⁾

Şili Komünist Partisi'nin bir önderi, Orlando Millas, çağımızda bir halk devriminin bağlaşıkları ne kadar güçlüyse, düşmanlarının da o

(3) Şili'nin ulusal kahramı, Amerika'da İspanyol sömürgelerinin bağımsızlığı savaşının önderlerinden biri.

(4) 19. yüzyılda yaşamış Şilili tarihçi ve politikacı.

(5) Luis Emilio Recabarren Şili Komünist Partisi'nin kurucularından biridir.

(6) Corvalan, Agy, s. 37–38.

(7) Salvador Allende, 1908–1973, Procer de la liberacion nacional, Meksika kenti, 1980, s. 128.

(8) Carlos Prats, Una vida por la legalidad, Meksika kenti, 1976, s. 86–87.

kadar tehlikeli olduğunu vurgulamıştır. Şili olayı, bunu dramatik bir biçimde doğruluyor. Unidad Popular hükümetine karşı faşist komplonun ipleri, açıkça CIA'nın ve Pantagon'un doğrudan katılımıyla, millileştirilmeden etkilenen uluslarüstü tekellerce çekildi. İç gericiilik, Unidad Popular hükümetini «destabilize» etme, demokrasiyi yok etme ve en saldırgan güçlerin terörist diktatörlüğü olan faşist rejimi dayatma planını yapan ABD emperyalizmi tarafından kışkırtıldı.

Halk devriminin başlıca bağlaşıkları, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerdi, işçi sınıfı hareketiydi, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki antiemperyalist güçlerdi ve ulusal kurtuluş hareketiydi.

Proleter enternasyonalizmi ilkelerine sadık olarak Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler Şili halkına birçok alanda en önce de ekonomik alanda değişiklikleri etkileyecek büyük yardımlarda bulundular. Halkımız bu yardımların bilincindeydi ve bunlara yüksek değer biçiyordu. Sovyet balıkçı filosu Şilililere yiyecek sağlamada yardımcı olurken, Sovyet uzmanları bakır sanayiinde modern teknolojiyi kullanmayı öğretiyordu. Sovyet yardımıyla, düşük kiralı evler kurmaya başladık. Tarım reformu aracılığıyla sağlanan topraklarda Bulgar uzmanların yardımıyla tarım-sanayi işletmeleri kurulmaya başlandı. Demokratik Alman Cumhuriyeti baskı işleri için çağdaş teknoloji yardımında bulundu. Kardeş Küba ekonomimizi geliştirmemiz için katkıda bulunarak ve Şili'yi değişik yollarla destekleyerek sıcak dayanışma gösterdi. Sosyalist ülkelerden uzmanlarla yan yana çalışan birçok Şilili mesleki eğitim gördü ve yeteneklerini geliştirdi. Bunların yanı sıra Allende hükümeti, Latin Amerika hükümetlerinin çoğunluğu ile içten ilişkiler kurdu. And Paktı⁽⁹⁾ üyesi ülkelerle ilişkilerini geliştirdi. Değişik Batı Avrupa ülkeleriyle çok olumlu anlaşmalar imzaladı ve Asya, Afrika ülkeleriyle ilişki kurdu. O yıllardaki uluslararası durum, büyüyen barış güçleri ve yumuşamanın egemen olması sonucu, bir halk devrimi için daha da elverişliydi.

Bu denli güçlü barış ve yumuşama güçleri olmasaydı, Şili'deki devrimci süreç düşünülemezdi. Eğer antisovyetizme ödün verseydi ve kendini insanlığın ilerlemesi yolundaki genel akımdan yalıtılsaydı, devrim olamazdı. Öte yandan, faşist bir devrimenin kurbanı olan Şili halkıyla uluslararası dayanışma hareketinin aldığı olağanüstü boyutlar, eğer insanlığın varlığını yalnızca emperyalizm tarafından belirlenseydi, asla düşünülemezdi.

Pinochet'in devirmesinden hemen sonra dev bir protesto dalgası yükseldi. «... Gezegeni, cuntaya karşı nefret, onun kurbanlarına karşı sevgi dalgası kapladı», diye yazıyordu Carlos Prats 22 Ekim 1973'de. «Dün-

(9) Bolivya, Kolombiya, Ekvator, Peru ve Venezüela'dan oluşan alt bölgesel ekonomik pakt.

yanın her tarafında Şili ile dayanışma hareketleri fıskırıyor ve yürüyüşler, gösteriler oluyor.»⁽¹⁰⁾

Luis Corvalan, enternasyonalist dayanışmanın her zaman bir komünist geleneği olduğunu vurgular. Ne ki, yalnızca komünistler değil, aynı zamanda yeryüzündeki her sağduyulu insan da insanca dayanışma denilen duyguya saygı gösteriyor.⁽¹¹⁾

Dünya kamuoyu, on yıldır Pinochet ve kliği tarafından işlenen barbaçca suçları biliyor. Şili halkıyla uluslararası dayanışmanın neden tüm ana-karaları sardığını da işte bu açıklıyor. Bu coğrafi olarak evrenseldir ve politik ve sosyal olarak da her yerde yaygındır.

Dayanışma, sözden başka herşeydir. Dayanışma, somut çabadır, bo-yuneğmez savaşımdır, işe dayalı aktif destektir. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler, Santiago rejimiyle diplomatik ilişkileri keserek Şili tra-jedisine karşı tutumlarını ortaya koydular. Geleneksel politikasına bağlı olarak, Meksika hükümeti de elinden geleni yaptı. Eylül 1973'de Hel-sinki'de Şili halkının savaşıyla uluslararası dayanışma konferansı açıldı.

Şili halkını desteklemek için seslerini yükseltenler yalnızca hükümetler, politik partiler ve sendikal örgütler değildi. Pinochet diktatörlüğü, kato-lik, ortodoks ve protestan kiliseleri tarafından, müslüman ve yahudi din adamları tarafından da kınandı. Dindarlar, diktatörlüğün suçlarını kına-mak ve halkımızın faşizme karşı savaşımına aktif destek vermek için somut eylemlerde birleştiler. Sayısız dinsel örgüt, Şilililerin özgürlüğünü ortaklaşa savundu.

Bu dayanışma hareketi, Pinochet'in öne sürdüğü gibi, asla Şili'ye karşı değildir. Tersine, Şili'ye yardım etmeyi amaçlamaktadır. O Şili halkının ulusal çıkarlarını savunup destekliyor.

Büyük Oktobr tarafından belirlenen çağda, kapitalist toplumun çöktüğü ve sosyalizm ve komünizme geçiş çağında yaşıyoruz. Bu süreç, birçoğumuzun gençliğinde devrimci savaşıma ilk atıldığı günlerde düşündüğü kadar basit değildir. Tarih, halkın utkusundan çok daha fazla sayıda erken doğmuş ayaklanmalar ve devrimler yazmıştır. Ama insanlığın geliş-mesini belirleyen, ilerici güçlerin kazanımlarıdır. Gericiler, ilericilerden çok daha fazla utku kutladılar, fakat gelişmenin ana yönünü devrim-cilerin ve ilerici güçlerin faaliyetinin yolu belirliyor. Tarihin diyalektiği böyledir.

Gerçekten de, sosyalist sistemin ortaya çıkmasından bu yana yalnızca yarım yüzyıl geçmiştir. Bu dönemde sömürge dünyası ölüm döşegine yattı, uluslararası işçi sınıfı hareketi önemli ölçüde güçlendi ve sosyalizm, sö-

(10) Carlos Prats, Agy., s. 99.

(11) Bak: «Visao», 21 Şubat 1974.

mürenler ve sömürenlerin bulunmadığı bir toplum yaratarak dev adımlar attı.

Geçici gerileme ve Şili'nin sosyalist ilerlemesini bir süre için durduran faşist devirme, emperyalistlerin 1970'ler başlarında Latin Amerika'da yaşantımızı belirleyen yeni süreçleri, yani halkların tüm anakarayı saran antiemperyalist savaşımını ve büyüyen ulusal kurtuluş hareketini geriletmek çabasıyla başlattığı genel karşı saldırının bir sonucudur. Bu hareket geçici gerilemelerle karşı karşıya kalsa da, genelde ilerliyor. Ne tekellerin hizmetindeki goriller, ne çeşitli soydan Pinochet'ler, ne de CIA ajanları bu süreci durduracak güce sahip değildir. Onlar er ya da geç tarihin çöplüğüne atılırken, devrim halkların, ulusal ve sosyal kurtuluşun geleceğini kurarak ilerleyecektir.

1983 yılı Şili halkının savaşımı açısından önemlidir. Birbirini izleyen ulusal protesto günleri, diktatörlüğe karşı hareketin nitelik bakımından yeni bir aşamaya girdiğini kanıtıyor. Ülkede patlak veren eylemler açıkça politik bir karakter taşıyor. Diktatörlük, hiçbir zaman bu kadar geniş bir sosyal cephe ile karşı karşıya kalmadı. Rejime karşı muhalefet, bugün, sağın da önemli bir bölümünü içererek yaklaşık tüm Şililileri kapsıyor. Halkımızın faşizme karşı savaşımına, İşçilerin Ulusal Yürütme Konseyi (İUYK)nde bütünleşen proletarya önderlik ediyor. Bu organın, kapsamı bakımından, Şili işçi hareketinde bir eşi daha yoktur. Tüm örgütlü mavi ve beyaz yakalı işçileri içeriyor. İUYK tarafından onaylanan «savaşım platformu» şu istemlerden oluşuyor: Demokrasiye dönüş, genel seçimler, sıkıyönetimin ve sansürün kaldırılması, muhalefete yığınsal iletişim araçlarında sesini duyurma olanağının tanınması, derhal işsizliğe karşı önlemler alınması ve emekçi halkın yaşam koşullarının iyileştirilmesi.

Pinochet yine halkın karşısına polisi ve orduyu çıkardı. Yine düzinelerce yurtsever öldürüldü, yüzlercesi yaralandı ve binlercesi yakalandı. Fakat ne terör, ne de koğuşturmalar halk hareketini durduramaz. Tüm Şilililer Pinochet'in istifasını ve ülkenin demokratik bir hükümet tarafından yönetilmesini istiyor. Bu koşullarda halkımıza güç veren, onun utkuya inancını perçinleyen uluslararası dayanışmanın önemini uzun uzun göstermeye gerek yoktur.

20 yıl öncesine kadar Latin Amerika ABD tarafından hegemonya altında tutulup yağmalanan bir bölgeydi. Çok küçük yatırımlar yapan ABD tekelleri hiçbir ceza görmeden anakaranın dev zenginliklerini dışarı götürüyorlardı. Bu durum Rio Grande'nin ⁽¹²⁾ güneyinde yer alan tüm ülkelerde giderek güçlenen ulusal kurtuluş hareketinin örgütlenmesinde biçimlenen anarakaradaki antiemperyalist duyguların olağanüstü keşkinleşmesine yol açtı.

(12) Rio Grande, ABD ile Meksika sınırının bir bölümüdür ve ABD ile Latin Amerika arasındaki sınır olarak kabul edilir genel olarak.

Yaklaşık 15 yıl önce utkuya ulaşan şanlı Küba Devrimi, bağımlılık zincirini kırarak anakaramızda ABD emperyalizminin hegemonyasına ve anakaramızın sömürülmesi ve talanına dayalı sistemine ilk sarsıcı darbe oldu.

Arjantin'e yönelik Amerikan destekli İngiliz saldırısı sırasında da Latin Amerika ile ABD emperyalizmi arasındaki çelişkiler keskinleşti. Hükümetlerin ezici çoğunluğu ve anakaradaki tüm halklar, amacı Malvinas'ın sömürge statüsünü korumak olan savaşı mahkum ettiler. Çatışma, Beyaz Saray ile Rio Grande'nin güneyindeki ülkeler arasındaki ilişkilerin önemli ölçüde kötüleşmesine yol açtı. ABD'nin NATO'lu bağlaştığı İngiltere'ye verdiği destek, TIAR'ın ⁽¹³⁾ temellerini etkiledi, Amerikan Devletleri Örgütü'nün bunalımına yeni bir kanıt oldu ve bölgede antiemperyalist bilincin artmasına yol açtı. Malvinas bunalımı sırasında Pinochet'in Latin Amerika davasının en bilinçli hayini olması, herhalde kimseyi şaşırtmaz. Faşist diktatör, Washington'un satranç tahtasındaki tartışılmaz piyon olarak davrandı.

Neyse ki, bugün Güney Amerika'da gelişmeleri Pinochet ve onun gibiler belirlemiyor. Halklarımızın savaşımı ve uluslararası dayanışma sonucu bölgedeki politik durum son yıllarda önemli ölçüde değişmiştir.

Ne ki, yaşam Washington'un strateji uzmanlarına hiçbir şey öğretmemiş görünüyor. Bugün Luis Corvalan şöyle diyor: «Amerikan yönetiminin yeni Latin Amerika'ya saldırı politikası kendisini kanlı Salvador cuntası ve hunhar Pinochet diktatörlüğü gibi despot ve terörist rejimlere verilen açık destekte ifadesini buluyor. Somozacı paralı askerlerin eğitiminde ve Orta Amerika'ya açık müdahalede ortaya çıkıyor.» ⁽¹⁴⁾

ABD emperyalizminin politikasına karşı bölgedeki direniş tırmanıyor. Öteki halkların da bağımsızlık kazanmasına yol açacak süreçler derinleşiyor. Bu, Amerikan müdahalesinin yurtseverlerin savaşımını durduramadığı El Salvador'daki olaylarda ortaya çıkmıştır.

Faşist ve otoriter rejimler temellerini yitiriyor. Değişiklikler Şili sınırlarına dek geliyor. Bolivya'da halkın savaşımı demokrasiye dönüşü getirdi. Başkan Hernan Siles Zuazo, Bolivyalıların ezici çoğunluğunun çıkarlarından yola çıkan bir program açıkladı. Arjantin'de demokrasiye dönüşü isteyen bir halk hareketi büyüyor. Bu ülkede, Komünist Partisi de içinde, politik partiler yasallık kazandı. Elbette tüm bunların Şili'ye olumlu etkisi vardır, halkımızın savaşımı için daha elverişli koşullar yaratmakta ve Pinochet'i daha da yalıtılmaktadır.

Luis Corvalan şöyle diyor: «Latin Amerika halkları kardeş halklardır.

⁽¹³⁾ 1947'de Rio de Janeiro'da imzalanan Amerikan Karşılıklı Yardım Antlaşması.

⁽¹⁴⁾ Luis Corvalan, Tres periodos en nuestra linea revolucionaria, Dresden, 1982, s. 275.

Onların birine yönelen saldırı, tümüne saldırı demektir. Emperyalizmin hiç kuşkusu olmasın ki, nereye ayak basarsa, orada direniş olacaktır ve hiçbirimiz artık uşak olmak istemiyoruz. Amerikan anakarasında Küba ve Nikaragua artık özgür topraklardır. Gerekirse, bu toprakları savuncaklar yalnızca Kübalı ve Nikaragualılar olmayacaktır.» (15)

Şili ile uluslararası dayanışma bir rastlantı değildir. O, geçici bir yenilgi alan ve dünya çapında sevgi ve umud kaynağı olmuş olan yaralı bir kurbanın yürekleri parçalayan feryadına uzatılmış bir el de değildir. O, aynı zamanda faşizme karşı yeni bir iddianamedir. Dayanışmanın esinlendirici ülküleri Pinochet'in zindanlarına, kurbanlarının yüreklerine kazınmıştır, onlara cesaret, direngenlik ve umut aşıyor.

«Bir gece, yıldızlardan gelen bir ses ulaştı bize,» diyor uluslararası dayanışma tarafından Pinochet'in zindanlarından kurtarılan Rolando Carrasco «Hücremizde bir radyo alıcısı belirdi ve üçümüz onu ayarlayıp dünyaya kulak vermeye çalışıyorduk. Ve parazitlere karşı sesi duyduk. ‚Şili, bizi dinleyin!‘ diye sesleniyordu bize. Halkımızın savaşımı ile dayanışmanın dev kapsamını öğrendik. Dünya, cuntanın işlediği suçlardan dehşete kapılmıştı ...

Dikenli teller ve sınırlar ötesinden Moskova bize onuru, adaleti ve ülkemizin yüceliğini savunan erkek ve kadınlara sesleniyordu ... Bu, İkinci Dünya Savaşı sırasında, nazi tankları Sovyet başkenti yakınlarındaki mahallelere yaklaştıklarında bile tüm dünya halklarına Sovyetler Birliği'nin faşizmi yeneceği güvencesini veren, Rusya'nın kalbinden gelen sesdi. Giderek, yaşamak ve faşizmi yenmek zorunda olduğumuzu bilince çıkardık. Tıpkı, eskiden Sovyet halkının yaptığı gibi. Yeni bir Şili kurmalıydık, tıpkı Sovyet halkının yıkılanları yeniden kurduğu gibi, ülkesini öncekinden daha da güzel kıldığı gibi ... Yoldaşlarımın yanaklarından yaşlar akıyordu. Tek söz söyleyemiyordu. Ben de ağlıyordum.» (16)

Birçok tutukevinde benzer şevler oldu. Faşizmin yüzlerce tutsağı buna tanıktır.

Şilili antifaşistler uluslararası dayanışmanın dev gücünü deneyimleriyle biliyorlar. Binlerce durumda o, cellatların elini durdurdu, tutukevlerinin ve toplama kamplarının kapılarını, yurtseverlerin salıverilmesi için açtı, Santiago kasaplarını uyar insanlıktan yalıtıldı ve BM kürsüsünde Pinochet'in ve kliğinin kınanmasına yardımcı oldu. Uluslararası dayanışma, direniş savaşçılarını çelikleştirerek ve onlardaki utkuya inancı pekiştirerek sürüyor. Uluslararası dayanışma halkımız ve onun parlak geleceği için en önemli etmendir ve her zaman da öyle olacaktır.

(15) Agy.

(16) Rolando Carrasco, Prigue, Moskova, 1977, s. 153–156.

Duyuru

TKP parti örgütlerinin ve sendika, barış, gençlik, kadın hareketlerinde çalışan parti aktivistlerinin konferansları toplandı.

Yurtdışı ve yurtiçi parti örgütlerinden delegelerin birkaç ana grup halinde yaptıkları ve değişik hareketlerde çalışan parti aktivistlerinin ayrı ayrı kümeler halinde katıldıkları parti konferanslarında «Mustafa Suphi, 100. Yıl Tezleri» tartışıldı ve bir dizi sonuç belgesi onaylandı.

Parti konferansları, tüm işçi sınıfını, sol güçleri, ulusal demokratik güçleri, cunta karşıtı herkesi faşist diktatörlüğü yıkmak için ulusal direnişi hazırlamaya, bu amaçla özellikle, 6 Kasım seçimleri öncesinde birleşmeye, tüm yurttaşları «Üç partiye de vur!» belgisiyle eyleme yöneltmeye çağırıyordu. Parti konferansları, dünya barışını tehdit eden Amerikan emperyalizmine barışı dayatmak, faşist diktatörlüğün Türkiye'yi Amerikan jandarması yapma yeltenişini önlemek için şimdi her zamankinden daha çok ortak çabalarımızı yoğunlaştırmak gerektiğini özellikle belirtti.

Parti örgütlerinin konferansları, «Mustafa Suphi, 100. Yıl Tezleri»ndeki görüşleri tartıştı ve bir dizi değişiklik önerisiyle tezlerin geliştirilmesine katkıda bulundu.

Bu konferanslar ayrıca, geçmişte fraksiyoncu elemanların etkisi altında belirli bir dönem partiden uzak düşen yoldaşlara da açıldı. Onların arasından delegeler katıldı. Böylece tartışmalar fraksiyoncu girişimlerin izlerini yok etmede de ileri bir adım oldu.

Parti örgütlerinin konferansları partimizin Marksist-Leninist ilkeler ve Merkez Komitesi'nin çizgisi temelindeki ideolojik, politik ve örgütsel birliğini daha da güçlendirdi.

Parti konferansları «Her şey daha güçlü bir TKP için!» belgisi altında tüm parti örgütlerini yeni bir atılıma seferber etme ödevini öne koydu.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ

17 Ekim 1983

Duyuru

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye işçi sınıfına, tüm emekçilere, yurtseverlere, yurt ve dünya kamuoyuna Türkiye Komünist Partisi'nin 5. Kongresi'nin toplandığını ve çalışmalarını başarıyla sonuçlandırdığını duyurur.

Türkiye Komünist Partisi 5. Kongresi ABD emperyalizminin tüm dünya halklarına yönelik saldırganlığını olağanüstü artırdığı koşullarda toplandı. Batı Avrupa'ya yeni nükleer roketler yerleştirme girişimlerine hız veren ABD yönetimi, Sovyetler Birliği'nin tüm yapıcı, esnek önerilerini geri çeviriyor. Lübnan halkına saldırıları ve son olarak devletler hukukunu, insan haklarını kabaca çiğneyerek Grenada'yı işgal etmesi, Amerikan emperyalizminin, kendi bencil çıkarları için, tüm insanlığı ateşe atmaya hazır olduğunu ortaya koydu.

Amerikan emperyalizminin dümen suyundan ayrılmayan Türkiye'deki faşist diktatörlük 6 Kasım'daki seçimlerle kendine parlamenter bir kılıf geçirmeye çalışıyor. Halkın, artan sömürü ve baskıya, Amerikan köleliğine karşı tepkisi, seçim oyunuyla söndürülmek isteniyor.

Türkiye Komünist Partisi 5. Kongresi, Amerikan emperyalizminin dünya ve bölge barışını tehdit eden çılgınca girişimlerini önleme, Türkiye'nin bölgede bir Amerikan jandarması olmasına izin vermeme ve faşist diktatörlüğü yıkmaya görevlerini en ivedi görevler olarak saptadı. Parti örgütlerini ve tüm ulusal demokratik güçleri faşist diktatörlüğü yıkmak, yerine ulusal, demokratik güçlerin hükümetini kurmak için ulusal çapta bir direnişi örgütlemeye, hazırlamaya çağırdı. 6 Kasım seçimlerinde cuntanın partilerine geçersiz oy verilmesiyle, cuntaya ağır bir darbe indirilmesi, halkımızın barış ve ulusal demokrasi savaşımını güçlendirecektir. Amerikan emperyalizmine ve faşizme karşı ulusal direniş, ancak, fabrikalarda, işyerlerinde, köy ve mahallelerde, okul ve kırsalalarda, ezilen Türk ve Kürt halkının iş, ekmek, toprak, ulusal ve demokratik haklar, sendikal özgürlükler için günlük savaşmaları içinde, tüm ulusal demokratik güçlerin işbirliği ile yükseltebilir.

TKP 5. Kongresi ağır illegal koşullarda, partiye yönelik aralıksız polis saldırısını, döneke ve yığınların, oportünistlerin yıkıcı çabalarını boşa çıkararak toplandı. 4. Kongre'den tam 51 yıl sonra toplanan 5. Kongre, TKP'nin, Mayıs 1981 ve sonrasında polis saldırısında uğradığı ağır kayıplara karşın, artık, her koşulda parti çalışmalarının ve yönetiminin sürekliliğini sağlayacak bir güce eriştiğini kanıtladı.

Kongrede yurtiçi ve yurtdışı parti örgütleri, üst, orta ve alt tüm düzeylerde temsil edildi. Delegelerin %42'si işçilerden, %58'i aydınlardan oluşuyordu. Kürt delegelerin oranı %22, kadın delegelerin oranı ise

% 11'di. Yaş ortalaması 36 olan delegelerin, ortalama parti stajı 9 yılı. Kongre belgelerine temel olan «Mustafa Suphi 100. Yıl Tezleri»nin tartışılmasına, partimizin geçmişteki çalışmalarının değerlendirilmesine kongre öncesinde tüm parti örgütleri aktif olarak katıldı. Kongre öncesinde bir dizi parti konferansları yapıldı. Böylece 5. Kongre illegal bir parti için olanaklı en demokratik uygulama ile toplandı.

TKP 5. Kongresi Parti Başkanı İ. Bilen yoldaşın konuşmasıyla açıldı. Daha sonra Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaş, TKP MK'nin Çalışma Raporu'nu okudu. 4. Kongre'den bu yana tüm parti çalışmasının sorumluluğunu üstlenen Çalışma Raporu, ülkedeki ve dünyadaki güncel durumu çözümledi, partinin önünde duran görevleri açıkladı. Yeni program taslağını gerçekleştirdi.

Kongre, Çalışma Raporu'nu, Tezleri, yeni Parti Programı'nı ve Tüzüğü'nü tartıştı, geliştirdi ve son biçimini verdi. Partinin önündeki somut görevlere ilişkin bir dizi karar aldı. Yeni Merkez Komitesi'ni seçti. Merkez Komitesi ilk toplantısında İ. Bilen yoldaşı Parti Başkanlığına ve Haydar Kutlu yoldaşı Merkez Komitesi Genel Sekreterliğine getirdi.

Kongre baştan sona büyük bir devrimci coşku ve yoldaşlık havasında geçti. En karmaşık teorik, pratik ve örgütsel sorunları görüşen kongre tüm kararlarını oybirliği ile aldı. Partinin ideolojik, politik, örgütsel birliğini sağlam temellere kavuşturdu.

Bugün en ağır koşullarda yılmadan kapılmadan yiğitçe savaşan genç komünistlerle, partinin 4. Kongresine katılmış ve partiye, işçi sınıfına, onun utkusuna olan inancı yarım yüzyıl bir milim sarsılmamış yoldaşlar, 5. Kongre'de «Daha güçlü TKP!» belgisini birlikte haykırdılar.

Kardeş komünist partiler, kongreye katılan temsilcileri ve gönderdikleri mesajlarla kongreye güç kattılar. 5. Kongre kardeş partilerle Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi temelindeki sıkı birliği daha da güçlendirmek için her çabayı gösterme kararı aldı.

5. Kongre, TKP'nin, Türkiye işçi sınıfının tarihsel bir kazanımı oldu. Emperyalizme ve iç gericiliğe karşı savaşımından bir gün bile geri durmamış olan TKP'nin şanlı tarihinde yeni bir sayfa açtı. Türkiye Komünist Partisi güçlenmeden halkın, ülkenin hiçbir canalıcı sorunu kalıcı bir çözüme ulaştırılamaz. Komünistler bu bilinçle 5. Kongre kararlarını yasma geçirmek için her özveriyi göstereceklerdir.

Türkiye Komünist Partisi şimdi daha da güçlüdür.

**TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ**

1 Kasım 1983

TKP Başkanı İ. Bilen yoldaşın TKP 5. Kongresi'ni açış konuşması

Değerli delege ve konuk yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi'nin 5. Kongresini açıyorum.

Partimizin en yüksek organı toplanmış bulunuyor. Kongrede yurtiçi ve yurtdışı parti örgütlerini temsil eden delegeler yerlerini almıştır.

Aramızda kardeş komünist partilerinin temsilcileri de konuk delege olarak bulunuyor. Kongre adına kendilerini en sıcak komünist duygularla kardeşçe selamlarım.

Bundan 80 yıl önce yapılan Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin ikinci Kongresini anımsayalım. TKP'nin 5. Kongresini bu mutlu yıldönümünde yapıyoruz. Kıvançlıyız.

Leninizmin ışığını yurdumuzda yaşatan TKP'nin üyeleri olmaktan onurlu hiçbir şey olamaz. Biz 1920 Bakû Kongresinde Leninciydik. 1932'de 4. Kongrede de Leninizmin bayrağını yükseltmiştik. 1983'de 5. Kongrede de Leninizmin yolundayız. Bu gelecekte de değişmeyecektir. Leninizm, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin, Sovyetler Birliği'nin, öteki sosyalist ülkelerin, dünya komünist hareketinin eşsiz başarılarında ve savaşımalarında yaşıyor.

SBKP'nin proleter enternasyonalizmine bağlılığının tanıkları arasında partimizin de yeri var. TKP, SBKP'nin eşsiz dayanışmasına çok şeyini borçludur.

Bir kez daha SBKP'ne duyduğumuz kardeşçe sevgiyi dile getirelim!

Değerli yoldaşlar,

TKP, 51 yıl sonra kongresini yapıyor . . .

Türkiye işçi sınıfı ve halkımız için bu kongrenin tarihsel bir anlam taşıyacağına inancım tamdır.

Kongremizi böyle uzun bir süre yapamamak acıdır. Ne ki partinin üzerine gölge de düşürmüyor. TKP, 51 yıl boyunca, hiçbir gün savaşın dışında kalmadı. Biz komünistler, bu dönem boyunca, yaklaşık 25 büyük tutuklama yaşadık. Hepsine göğüs gerdik. Her tutuklamadan, her hiyattan sonra yeniden ayağa kalktık. Bu sevinçli günlere, sayısız kurbanlar, büyük acılar pahasına ulaştık . . .

Yoldaşlar,

Yitirdiğimiz yoldaşların anısı önünde parti 5. Kongresinde bir kez daha saygıyla eğilelim . . .

Mustafa Suphi ve 14 yoldaşımız için, idam sehposında «Yaşasın TKP» diye haykıran Mesut yoldaş için, 1951'de işkencede öldürülen Hasan Basri, faşist teröristlerin vurduğu dokumacı Meryem Karakız yoldaşımız için: Barış Yıldırım, Kenan Öztürk, Hüseyin Güzel, Avni Ece, Fevzi Kuruçay, Talip Öztürk, Ali İhsan Özgür, Celalettin Kesim, Mehmet Çakmak, Demir Yaraşık, Bahri Gürpınar için; halk düşmanı generallerin zindanlarında öldürülen Ahmet Hilmi Feyzioğlu ve MK'mizin yiğit üyesi Mustafa Hayrullahoğlu için; 4. Kongreden bu yana yitirdiğimiz tüm parti yönetici ve militanları için sizleri saygı duruşuna çağırıyorum.

Yoldaşlar,

TKP, 1922 yılında yasaklandığı zaman, MK şu tarihsel açıklamayı yaptı: «Uluslararası proletarya ve Türkiye işçi sınıfı varoldukça, TKP yokedilemez. Şimdi bu açıklama bir kez daha parlak biçimde doğrulanıyor. 1981 Mayısında TKP'yi yok ettik diyen faşist diktatoranın suratına 5. Kongre bir balyoz gibi iniyor. . . . komünistin tutuklanmasından, provokatörlerin saldırısından, dönemlerin hıyanetinden sonra, parti kısa zamanda yeniden ayağa kalkmıştır . . . Komünistlerin direngenliğini kırmaya kimsenin gücü yetmeyecektir.

Yoldaşlar,

Tutuklu komünistleri, yoldaşlarımızı, sizlerin adına coşkuyla selamlıyorum. Onların ezici çoğunluğu komünist direngenlik örneğidir. Düşmana boyun eğmemişlerdir. Zindanda parti tezlerini tartışmış, 5 Kongremizin onurlu delegeleri olma hakkını kazanmışlardır. Eski kuşağın zindanlardaki direnme geleneklerini onlar yaşatıyor; eskiler gibi komünlerde birleşiyor ve partiyi zindanlarda da yaşatıyorlar.

Yoldaşlar,

Birinci Kongre, 1920'de Bakû'da yapıldı. Partinin kurulduğu bu günde kongre, Lenin'i selamladı. Burjuvazi bu kongreye 28–29 Ocak 1921'de kanlı Karadeniz cinayetiyle yanıt verdi.

Parti yıkılmadı.

İkinci kongre, 1922'de Ankara'da toplandı. Sovyet, Fransız ve Alman komünist partilerinden delegelerin katıldığı kongre, Türkiye halkını ulusal kurtuluş savaşına, ateş boylarına katılmaya çağırıyordu. Komünistler silah elde cepheye giderken, burjuvazinin kongreye yanıtı, kongre binasını yakmak, kongre delegelerine silahla saldırmak oldu. Az sonra parti kapatıldı.

1925 yılında TKP Üçüncü kongresini topladı. Bu kez burjuvazinin yanıtı daha sinsiydi . . . Partiyi içerden vurdu, ajanlarını sızdırdı. Partiye karşı ikinci cephe açıldı: Likidatörlerin, oportünistlerin saldırı cephesi.

TKP, her iki cephedeki saldırıyı göğüsledi; yeniden örgütlendi, sırarlarını likidatörlerden arındırdı. 1932 yılında 4. Kongreyi İstanbul'da topladı.

TKP işte 4. Kongreden bu yana, varlık-yokluk savaşını dışı dışı verdi.

Yoldaşlarım,

4. Kongre çok uzakta kaldı, diye düşünenler var. 4. Kongreden sonra geriye ne kaldı diyenler var ... 51 yıllık tarihi anlatmayacağım. Bu savları çürüten bir kanıt öne süreceğim.

4. Kongrenin örgütçülerinden ve delegelerinden Mehmet Bozışık, 5. Kongrenin de delegesidir. 5. Kongre, 4. Kongreye böylesine canlı tarihsel köprülerle bağlıdır.

Yoldaşlar,

5. Kongremiz, ağır koşullarda toplandı. Amerikan emperyalizminin çalınca gidişi; önümüze barış mı savaş mı sorusunu ivedi bir seçenek olarak getirdi. Ülkemiz faşist diktatoranın ezgisi altında ... Kongre savaşa ve faşizme karşı işçi sınıfımızın eline güçlü bir silah verecektir.

Çetin koşullarda örgütlerden delege yoldaşların Kongreye koşması, faşizmin duvarında bir gedik açmıştır. Diktatörlük, işkenceyle, tutuklamayla, provokatörlerle kongreyi önleyememiştir.

Eski kuşaklar, 4. Kongreden bu yana, tam 51 yıl boyunca savaş-tılar ... İyi günlerimizi görenlerimiz, bu günlerimizi görenlerimiz ne acı ki az oldu ... Ama, bu günleri görmeden gözlerini yumanlar hiçbir zaman geleceğin çok daha iyi olacağından umutlarını kesmediler ...

Onlar, Lenin'in şu güzel, anlamlı sözlerine inanmışlardı:

«Biz babalarımızdan daha iyi savaşıyoruz. Oğullarımız da bizden daha iyi savaşacaklar ve utkuya ulaşacaklardır.»

Yaşasın 5. Kongre!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın proleter enternasyonalizmi!

Yaşasın TKP!

TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın TKP 5. Kongresi'nde yaptığı kapanış konuşması

Yoldaşlar,

Kongremiz uzun, yoğun ve yorucu bir çalışmadan sonra kapanıyor. Kongrenin başarısı için tüm yoldaşlar çaba harcadılar. Bütün delege yoldaşlara, kongre komisyonlarına ve 5. Kongre prezidyumuna teşekkür ederim.

Yoldaşlar,

5. Kongre kendinden beklenen görevleri tümüyle yerine getirdi mi? Bunu anlamak için, onun hangi koşullarda toplandığına bakmak yeterli olacaktır.

Burada, uzun boylu uluslararası duruma yeniden değinmek artık gerekmiyor. Fakat, şurası açık ki, TKP 5. Kongresi, insanlığın bugüne kadar tanık olmadığı son derecede tehlikeli uluslararası koşullarda toplandı. Kongre bu koşullara uygun bir çizgi geliştirdi mi? Buna kesinlikle evet diyoruz. Parti, programında barış uğrundaki savaşımın birincil önemdeki yerini özellikle vurguladı ve bugünkü ivedi görevlerimizi gösterdi. SBKP MK Genel Sekreteri Yuri Andropov yoldaşın belirttiği gibi, şimdi ABD emperyalizmine, yumuşamayla baltalama niyetinden vazgeçmek istemeyen emperyalistlere, barışı dayatmak için çok daha aktif savaşıma atılmak gerekiyor. Kongre, tüm partiyi bu ruhta eyleme çağırdığına göre, 5. Kongre en temel uluslararası görevini yerine getirmiş bulunuyor.

5. Kongre, faşist diktatörlük koşullarında toplandı. Kongre «Faşist diktatörlüğe son! Barış ve ulusal demokrasi için!» belgisini yükseltti ve bu belgi altında çalışmalarını sürdürdü. İşçi sınıfının, halkın, diktatörlüğe karşı bütün güçlerin önündeki görevleri, savaş yolunu aydınlattı. Ortaya somut bir savaş plânı koydu: Özetlemek gerekirse, bu plân, milyonlarca emekçiyi, halk yığınlarını, bütün cunta karşıtı güçleri somut amaçlar için, işsizliğe, pahalılığa, topraksızlığa, işkencelere, tutuklamalara, baskının her türüne, Kürt halkı üzerindeki şovenist zorbalığa karşı ulusal çapta bir direnişe hazırlamaktır. İvedi görev faşist diktatörlüğü yıkmaktır. Partimizin dolaysız amacı, politik erki işbirlikçi oligarşinin elinden almak, en geniş ulusal demokratik güçlerin hükümetini kurmak, ulusal demokrasiyi gerçekleştirmektir. Geniş bir cephe için tüm bu çizgi gerekli temeli hazırlamıştır. Böylece kongre ulusal alandaki görevlerini de başarıyla çizmiş bulunuyor.

Değerli yoldaşlar,

Bu temel politik görevleri başarmak, barış uğrundaki savaşımı, diktatör-

lügü yerle bir etme amacını başarıya ulaştırmak, ancak çok zor, çetin koşullara karşın, gözümüzün, önünde büyüyen yeni olanakları sonuna kadar kullanmakla, güçlü bir TKP için aralıksız çalışmalarla olanaklıdır. 5. Kongre, bu ana halkaya sıkıca sarılmış ve partinin güçlenmesine katkıda bulunmuş mudur? Bu soruya yanıtımız açıktır. Kongre her şeyden önce bu görevi yerine getirerek üzerine düşen tarihsel görevi yüzünün aklıyla başarmış bulunuyor.

Kongreye delege gönderen yurtiçi ve yurtdışı parti örgütlerimizin bizi coşkuyla ayağa kaldıran temel belgisi «5. Kongre-Daha Güçlü TKP!» belgisi oldu. Hiç bir kaygı duymaksızın yoldaşlar, bu kürsüden dosta, düşmana şu gerçeği açıkça ilân edebiliriz: TKP, şimdi daha da güçlüdür. Şimdi görev, bu güçle TKP'yi işçi sınıfımız ve emekçi halkımızın sempatisini, geniş desteğini kazanmış bir parti düzeyine yükseltmektir.

5. Kongre, partiyi, onun güçlerini yeniledi. Şimdi biz yeni ve daha güçlü bir TKP var dersek, durumu abartmış olmayız. Bunu anlamak gelecekteki sorumluluğu anlamak için yararlıdır.

Gerçi, 5. Kongre'de, 51 yıl sonra toplanan bu kongrede delegeler, Merkez Komitesi'nin çalışmalarını sorumluluk duygusu ile eleştirdiler. Ama bu sorumluluk duygusu kimseyi yanıltmasın ve gevşetmesin. Çünkü, kongrenin MK çalışmaları karşısındaki tutumunda, geçtiğimiz zor dönemi dikkate almaktan başka hiç bir kaygı yatmıyor. Öyleyse şimdi görev alan yoldaşlar, Merkez Komitesi'ne seçilen üyeler, yaptıkları çalışmaların şimdikinden çok daha kapsamlı ve eksiksiz hesabını vermeye bugünden hazır olmalıdırlar. Elbette bu Kongrenin istemidir ve her düzeydeki yöneticiler için geçerlidir.

Elde edilen kazanımın boyutlarını kavramak, kongrenin tüm parti düşmanlarına, provokatörlere, sallantılı ögelere karşı kazandığı zaferi kavramak için, izin verirsiniz, kongre öncesine, geçtiğimiz aylara göz atmak istiyorum.

Generallerin 1981 Mayıs saldırısından 1983 başlarına kadar parti çok ciddi sorunlarla karşı karşıya kaldı. Ağır tutuklamalar hem olanakların daralmasına, parti güvenliğinin sarsılmasına yol açtı, hem de kimi kadrolarımızın partiye olan güvenini sarsıcı sonuçlar doğurdu. Bu ortamda, bazı örgütlerimizin sıralarında fraksiyoncular, anti-parti ögeler yıkıcı eylemlere giriştiler. Parti üst yönetiminden birinin hıyaneti bu gibilerine malzeme oldu. Kimileri de belki tutar düşüncesi ile fraksiyoncu yeltenişlerde bulundular.

Bu ortamda, partiye yürekten bağlı bir çok yoldaşın kafasında kaçınılmazlıkla sorular doğdu. Bunlara zamanında yanıt verilemedi. Ülke içinde parti merkeziyle bağların sık sık kopması, MK'nin partinin iç durumu hakkında örgütleri bilgilendirme görevini yerine getirmekteki zayıflığı bu

durumun oluşmasında rol oynadı. Yurtdışında da partinin sağlıklı kadroları arasında benzer tereddütler ortaya çıktı.

Değerli yoldaşlar,

TKP, parti içindeki bu karmaşık durumdan, parti örgütlerimizin, kadrolarımızın olağanüstü özverileri ve partiye olan sarsılmaz inançları sonucunda hemen hemen ciddi hiç bir yıkıma yol açılmaksızın, hatta tam tersine sıralarımızın arınması ve daha da güçlenmesiyle çıkmayı başarmıştır.

Bu dönem boyunca parti, gerçek parti düşmanıya, durumu kavrayamayan, haklı eleştirilerine yanıt alamayan parti üyesini birbirine karıştırmamak için elden gelen dikkati ve esnekliği göstermeye çalıştı. Bu soğukkanlı ama ilkeli tutum bu sonucun alınmasında rol oynadı.

Partiyi kendi içine kapanık durumdan çıkartmakta, Nisan 1983 MK Plenumu ve Politik Büro'nun genişletilmiş toplantısı dönemeç noktalarını oluşturdu. Şimdi biz, deneyimimizden gene bir ders çıkarabiliriz: Parti içinde ortaya çıkacak her türlü parti düşmanı girişime – ki bu kongre sonrasında da beklenmelidir – sonu gelmez tartışmalara dalarak değil, bütün partiyi çok daha büyük bir enerjiyle sınıf düşmanlarına karşı savaşa kaldırarak en ağır darbeyi indirebiliriz. Partinin ideolojik çalışmasının ana yönü, bir avuç küçük burjuva lâf ebesiyle söz yarıştırmak değil, faşist diktatörlüğe, emperyalizme karşı savaşın yolunu çok yönlü aydınlatmaya çevrilirse, işte o zaman her bir teorik sorunda oportünist görüşlere verilecek yanıtlar, partiyi içe kapanmaktan kurtaracaktır. Antiparticiliğin panzehiri, milyonları devrimci savaş için ayağa kaldırma yolunda – gerektiğinde ölümü de göze alarak – iş yapmaktır. Ufak iş, büyük iş demeksizin çalışmak, çalışmak, daha çok çalışmaktır.

Değerli yoldaşlar,

Kongre hazırlık çalışmalarımız, kongrenin başarısında da büyük bir rol oynadı. Politik Büro'nun örgüt sekreterleriyle genişletilmiş toplantısında ciddi olarak başlayan kongre hazırlıkları, tezlerin son derecede geniş bir ölçüde, ama ne yazık ki, gizliliğin gerektirdiği dar bir zaman dilimi içinde tartışılmasıyla sürdü. Örgütlerden gelen sonuçlar – ki sayısız öneri söz konusu oldu – bir dizi parti örgütleri konferansının oluşturduğu ulusal konferansta gözden geçirildi. Bu konferanslara, farklı görüşleri olan ve hatta partiden belirli bir süre uzaklaşmış olan yoldaşlar da katıldı.

Kongre tüm çalışmaları boyunca belgeleri inceledi, tüm parti örgütlerini temsil eden delegeler ayrımsız, bu çalışmaya aktif olarak katıldı. Tüm bu tartışmalar boyunca belgelere çok önemli katkılar yapıldı. Böylece, partinin tezleri, programı, tüzüğü ve aldığı tüm kararlar, bütün parti örgütlerimizin kolektif ürünü oldu. Tartışmalar, parti örgütlerinin ideo-

lojik düzeyini yükseltti ve bu açık bir biçimde, partinin bütün belgelerine yansdı. Kuşkusuz biz, karar altına aldığımız tüm belgelerin hiç eksiksiz, her yönüyle tamamlanmış belgeler olduğu abartmasına düşmemeliyiz. Daha da geliştirecek, iyileştireceğiz.

Kongre hazırlık çalışmaları ve 5. Kongre, TKP'nin politik, ideolojik ve örgütsel birliğini yansıttığı gibi, bu birliğin pekişmesinde yepyeni bir dönüm noktası oldu.

Tüm kararlar oy birliği ile alındı. Yeni yönetime, eski yönetim ve 5. Kongre tam güven temelinde güçlü bir otorite verdi.

Bütün bunlar, TKP'nin organ toplantılarının, kongrelerinin göstermelik olduğu, parti içi demokrasinin yerine sözüme ona «resmi» yöneticilerin tepeden inme buyruklarının geçerli olduğu yolundaki antikomünist görüşlere, Erdal ve Yürükoğlu ikilisinin karaçalmalarına sert bir yanıt oldu.

Şimdi yoldaşlar, dürüst hiç bir devrimci kongremizi demokratik olmakla suçlamayacaktır, ama bize öyle geliyor ki, şöyle bir soru daha doğru olacaktır: Derin gizlilik koşullarında çalışan bir parti için böylesine geniş bir demokratik uygulama lüks değil mi? Bu soruya her zaman tam ikna edici bir yanıt bulamasak bile, her ne olursa olsun biz kongre çalışmalarımızın geniş bir demokratik uygulama ile yapılmasından gerçekten kazançlı çıkmış durumdayız. Derin gizlilikte, olağanüstü baskı koşulları altında olan illegal bir parti için bu kongremizin yeni bir deney getirdiği kanısındayız.

Yoldaşlar,

Artık tartışılmadık hiç bir şey kalmadı. Şimdi, bu kapıdan çıkıldığı andan itibaren iş başlıyor. Aldığımız kararları yerine getirmek için şimdi bize gerekli olan çelik bir parti disiplini, ve kararlı bir savaşımdır. Geçmişte ortaya çıkan bulanık ve karmaşık koşullarda yolunu şaşırarak, sallantı geçiren kimselere hatta fraksiyoncu yeltenişlerde bulunanlara gösterilen hoş görü dönemi kesinlikle sona erdi. Böylelerine artık hepimiz, yurtiçi parti örgütlerinden bir delege yoldaşın sözleriyle şöyle soracağız: «Var mısın, yok musun?».

Değerli yoldaşlar,

5. Kongre'miz, partinin uğradığı ağır kayıpların yaralarını yeniden sardığını, yıkılmak istenen parti birliğini yeniden pekiştirdiğini, yeni uluslararası ve ülke içi duruma uygun ve halkımıza umut veren bir eylem kılavuzuyla silahlandığını, sonuç olarak, TKP'nin çok daha büyük bir güçle, işçi sınıfının, yığınların antiemperyalist demokratik savaşımının başına geçmeye hazır olduğunu dosta-düşmana göstermiş bulunuyor.

Partimizin son derecede ağır bir durumdan bugünkü duruma yükselmesi, en başta Marksizm-Leninizm'e ve proletarya enternasyonalizmine

en zorlu anlarda bile sarsılmazcasına bağlı kalışıyla açıklanabilir. Şurası da açık ki, eğer TKP, uluslararası komünist hareketinin kopmaz bir parçası olmasaydı, eğer kardeş partilerin en başta SBKP'nin partimize gösterdiği derin enternasyonalist dayanışma olmasaydı, parti önünde duran görevlerin hiç birisini çözemezdi.

Katılan delegelere baktığımızda kongremizin tüm partiyi yansıtan bir ayna olduğunu görürüz. Kongreye bakan her üye orada kendini bulacaktır. Türkiye işçi sınıfının en bilinçli evlâtları, gençliğin savaştan temsilcileri, kadın hareketinin militanları, yurtiçindeki ve yurtdışındaki değişik savaş alanlarından gelen, ama, her biri en az diğeri kadar onurlu görevler yapan delegeler bizim şu inancımızı daha da pekiştirdi: Parti, örgütün her düzeyinde sağlam ellindedir. Mustafa Suphi'nin 1920'de yükselttiği TKP'nin 63 yıllık bayrağını devralan ve arasından Deniz yoldaş gibi yiğit bir komünist yaratan bu kuşak, Türkiye'de işçi sınıfının, halkın devrimini utkuya ulaştırmaya yeteneklidir. Bu tarihsel görevi, bizden sonraki kuşaklara bırakmayacağız. Onlara yeni dünyayı kurma görevini bırakacağız.

Yaşasın 5. Kongre! Yaşasın TKP!

Türkiye Komünist Partisi V. Kongresi'nin halkımıza çağırısı

İşçiler! Köylüler! yurtsever aydınlar!
Esnaf ve zanaatçılar! memurlar! işsiz yurttaşlar!
Türk ve Kürt, tüm emekçiler!
Yurtsever subay ve assubaylar! erler!
Gençler! kadınlar!
İlerici politik tutuklular! politik göçmenler!

Faşist diktatör Evren ve çetesi tüm memleketi zindana çevirdi. Hakkını aramak, düşündüğünü, istediğini söylemek, yazmak her şey yasak. Hapishaneler ağzına kadar halk çocuklarıyla dolu. Türkiye yoksulluğun, açlık ve işsizliğin, bakımsızlığın, ahlak düşkünlüğünün kol gezdiği bir ülke oldu.

Bir avuç parababası, generallerle elele vermiş, alinterimizi, göznumurumuzu yağmalyorlar. Güzel yurdumuzu savaş delisi Amerikan emperyalistlerinin çiftliğine çevirdiler.

Ulusal kurtuluş savaşında binlerce şehit vererek kazandığımız bağımsızlığımızdan geriye ne kaldı?

Bu karanlık ve acılı günlere bir günde gelinmedi. Yıllar yılı halkı aldatan, halk düşmanı hükümetlerin, emperyalizmin ve biravuç işbirlikçi tekelin, parababasının çıkarına uyguladıkları politikalar sonucu gelindi.

Türkiye Komünist Partisi kurulduğu günden bu yana, birgün olsun ara vermeden, halka gerçekleri anlatmayı görev bildi. Türkiye Komünist Partisi Türkiye'nin en eski partisidir. Partimiz 63 yıldır, işçi sınıfının, emekçi halkın çıkarları dışında, başka hiçbir çıkarın savunucusu olmadı. Halkı sömüren ve ezenler, ülkeyi emperyalistlere satanlar bu yüzden 63 yıldır partimize aralıksız saldırıyorlar. Partimizi yasakladılar. Yöneticilerimizi, üyelerimizi, alçakça öldürdüler. Binlercemizi zindanlarda çürüttüler. Ve bugün de aynı şeyleri yapıyorlar.

63 yıldır süren bu baskılar bizi ülkemizin bağımsızlığı, halkımızın mutluluğu için savaşımından alıkoyamadı. TKP yaşıyor, savaşıyor, güçleniyor.

İşte bunun en iyi kanıtlarından biri: TKP, 5. Kongresini başarıyla yaptı. Ne generallerin, polislin ve onların ajanlarının, ne de dönemlerin saldırıları kongremizi engelleyemedi.

5. Kongremiz şunu da kanıtladı: TKP, Türkiye'nin birliği en sağlam, en açık sözlü ve en demokratik işleyişe sahip partisidir. Biz halkımızın

önünde eksiklerimizi, yanlışlarımızı gizlemeden açıkça söyledik. Birliğimizi koruduk, güçlendirdik.

TKP cuntanın yasaklar zincirini kıran tek partidir. Kongremize fabrikalardan, köylerden delegeler geldi. Kongre dünyanın, ülkemizin, halkımızın sorunlarını, bunların çözüm yolunu günlerce tartışıp görüştü. Somut görevleri ortaya koydu.

Faşist generaller basını susturdular. Ama bizi susturamıyorlar. Partimizin radyosu hergün cuntanın kirliliği, halk düşmanı yüzünü, oyunlarını, yalanlarını halka açıklıyor. Gazetemiz Atılım, tutuklanmayı, ölümü göze alan yiğit dostlarınız eliyle, düzenli olmasa da, size ulaşıyor.

Yurttaşlar,

TKP 5. Kongresi size sesleniyor: Yitirilecek zaman kalmadı. Siz dur demezseniz düşmanın duracağı yoktur. Düşman başta atom roketleriyle dünyamızı yoketmek isteyen Amerikan emperyalizmidir. İçerde vatani emperyalizme satan biravuç parababası ve onların desteklediği faşist diktatörlüktür.

Amerikan saldırısını dizginlemeden, faşist Evren diktatörlüğünü yıkmadan, onun yerine ulusal demokratik güçlerin ortak hükümetini kurmadan, halkımızın, ülkemizin hiçbir sorunu çözülemez.

Bu amaca varmak için TKP tüm halkımızı, Amerikan emperyalizmine ve onun kuklası faşist diktatörlüğe karşı ulusal çapta direnişe hazırlanmaya çağırıyor. Yitirdiğimiz ekonomik, demokratik haklarımızı ancak direnerek geri alabiliriz.

Kemer sıkma politikasına, Amerikan köleliğine, yasaklar rejimine karşı, iş için, ekmek için, toprak için, insanca yaşama ve çalışma koşulları için, ücretlerimiz-maaşlarımız-ürün bedellerimiz, sendikal haklarımız için, düşünce, öğrenim ve bilim özgürlüğü için, örgütlenme özgürlüğü için, küçük-büyük demeden her hakkımız için direnelim! Kürt halkı üzerindeki baskılara karşı çıkalım! Amerikan jandarması olmaya, bir nükleer savaşta kül olma tehlikesine karşı direnelim!

İşçiler,

Halkımızın kurtuluşu için savaşımında ana görev size düşüyor. Sömürü ve baskıya karşı yıllardır verdiğiniz savaşımarda kazandığınız deneyler bugün silahınızdır. Sizin her dinenişiniz en geniş yığınların desteğini kazanacak, onlara cesaret verecektir.

Yurttaş!

Ulusal çapta direnişin ilk adımını cuntanın aldatmaca, göstermelik seçim oyununu bozmak için at! Faşist rejime sivil bir örtü örterek, baskı ve sömürüyü daha da artırmak istiyorlar. Seçimlerden sonra durum daha

iyi olmayacak. Seçimlerde cuntanın sana zorla dayattığı partilere geçersiz oy ver! Üçüne de vur!

Her olanağınla orduya seslen! Asker kaputu giymiş çocuğuna anlat: Silahını halka değil, düşmana, Amerikan emperyalizmine çevirsin.

Yurtsever subay, assubay ve erler,

Amerikanın bölgemizdeki jandarması olma onursuzluğuna karşı çıkın!

Barışı, bağımsızlığı, halkın çıkarlarını savunun!

Tutuklu ilericiler, yurtseverler, yoldaşlar, dostlar,

Cuntanın kaleleri olan zindanlarda sizin direnişiniz ve birliğiniz korku duvarlarını yıkıyor. TKP, polisin, işkencecilerin pençesine bırakılmanıza izin vermeyecektir. Bunu önlemek için her olanağı kullanacaktır.

Yurtdışındaki politik göçmenler,

Sizleri ailelerinizden, çocuklarınızdan, yurdunuzdan koparan cuntaya karşı maddi ve moral her güçlüğü yenerek dipdiri ayakta kalmanız ve savaşmanız, cuntaya indirilmiş bir darbedir.

Yurtdışında çalışmak zorunda bırakılmış işçiler,

Roketlere karşı savaşıma daha aktif katılın. Sizlerin, politik göçmen kardeşlerinizle birlikte yükselteceğiniz dayanışma. Türkiye'de demokrasi için savaşanlara, politik tutuklulara ve ailelerine en büyük destektir.

TKP 5. Kongresi, emperyalist saldırganlığa, faşizme, sömürü ve baskıya karşı olan herkesi birliğe, omuz omuza savaşa çağırıyor.

Komünistler bu savaşın bir neferi olacaktır.

Haydi görev başına!

Türkiye Komünist Partisi
5. Kongresi

Alman Komünist Partisi Merkez Organı «Unsere Zeit» gazetesi Başredaktörü Georg Polikeit yoldaş'a

Değerli Georg Polikeit yoldaş,

Alman Komünist Partisi Merkez Organı «Unsere Zeit – UZ» gazetesinin 10. kuruluş yıldönümü nedeniyle Size ve tüm redaksiyon üyelerine Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, Türkiye komünistlerinin devrimci savaş selamlarını iletirim.

«UZ», kurulduğu günden beri, işçi sınıfının, emekçilerin çıkarlarını ardıcıl savundu. Marksizm-Leninizm ide ve ülkülerini, proletarya enter-nasyonalizmini bayrak yaptı. Antisovyetizme ve antikömünizme karşı savaşımın silahı oldu. O, gerçeğin sesi, halkın gözü, kulağıdır. «UZ», her zaman Türkiye Komünist Partisi ile, Türkiye demokrasi güçleriyle dayanış-mayı yükseltti. Federal Almanya'daki Türkiyeli ve öteki yabancı işçilerin haklarını savundu. «Yabancı düşmanlığı»na karşı çıktı.

Değerli Georg Polikeit yoldaş,

Türkiye komünistleri, 10. yaşgününde, «Unsere Zeit»a, Marks ve Engels'in «Neue Rheinische Zeitung»la başlattıkları komünist gazeteciliğin ilke ve normları ışığındaki yayınında yeni ve büyük başarılar diler.

Komünist selamlarımızla

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar KUTLU*

1 Ekim 1983

İngiltere Komünist Partisi 38. Ulusal Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve Türkiye komünistleri adına İngiltere Komünist Partisi 38. Ulusal Kongresi'ne başarılar dilerim.

Kongreniz, ABD emperyalizminin en saldırgan çevrelerinin dünya çapında barışı, halkların güvenliğini ve özgürlüğünü tehdit etmeye yöneldiği, Batı Avrupa'ya, bu arada İngiltere'ye yeni Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi girişimlerinin yoğunlaştığı, Thatcher yönetiminin bu nükleer savaş hazırlıklarına ortak olduğu günlerde toplanıyor. Kongreniz, büyük sermayenin İngiltere işçi sınıfına ve emekçilerine yönelik saldırılarının yeni boyutlar kazandığı, kapitalist dünyadaki bunalımın daha da derinleştiği koşullarda toplanıyor. TKP, 38. Ulusal Kongre'nin tüm bunlara karşı savaşımında, İngiltere işçi sınıfı ve emekçileri açısından önemli kararlar alınmasında ve bunların yaşama geçirilmesinde önemli bir basamak olmasını diliyor.

Askersel faşist diktatörlük ve Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki hegemonyasının arttığı koşullarda savaşımı bir an bile elden bırakmayan Türkiye Komünist Partisi, faşist rejime ve Amerikan emperyalizmine karşı ulusal direnişin adım adım örgütlenmesi yolunda sol güçlerin ve en geniş demokratik güçlerin birliğinin sağlanması için çabalarını yoğunlaştırıyor. Derin gizlilik koşullarında ve ağır baskıları göğüsleyerek çalışan TKP, İngiltere Komünist Partisi ile enternasyonalist dayanışma ve ortak savaşım ülküleri temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır.

Komünist selamlarımızla

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi Genel Sekreteri
Haydar KUTLU*

12 Kasım 1983

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

400 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebnecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14

Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56

Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56

Buchhandlung Walter Herbster
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH,
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24

Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37

Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5

Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31

Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West

6500 Mainz

Bilhildisstraße 15

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6800 Mannheim

U 2, 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.

3550 Marburg

Am Grün 56

Buchhandlung Libresso

8000 München 40

Türkenstraße 66

Karl-Liebnecht-Buchhandlung

4400 Münster

Steinfurter Straße 15

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8500 Nürnberg

Weinmarkt 12 a

Dein Buch Volksbuchhandlung

2900 Oldenburg

Am Damm 26

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8400 Regensburg

Glockengasse 7

Lenchen Demuth-Buchladen

6600 Saarbrücken

Nauwieser Straße 13

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5900 Siegen

Freudenberger Straße 18

Buchhandlung Homung und Steinbach

7000 Stuttgart

Wilhelmsplatz 1

Buchhandlung W. A. Bastigkeit

5500 Trier

Lindenstraße 10

Friedrich-Engels-Buchhandlung

5600 Wuppertal-Elberfeld

Gathe 55-57

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
xx: Dergimizin 25. yıldönümü	1041
<i>Konstantin Çernenko</i>	
Devrimci yaratıcılık ve barış ideolojisi	1043
<i>Wojcieck Jaruzelski</i>	
Polonya deneyiminin gösterdikleri	1060
<i>Pavel Auersperg</i>	
Oktobr'un çağrısı gezegenimizde yankılanıyor	1069
<i>Haydar Kutlu</i>	
Diktatörlüğe karşı, ulusal demokrasi için	1079
<i>Heinrich Opitz</i>	
Sosyalizm: Gerçekleri, üstünlükleri, itici güçleri	1090
xx: Uluslararası finans kapitalin kısılcındaki Latin Amerika	1102
<i>Oleg Bikov</i>	
1980'lerde askersel-stratejik denge	1116
<i>Rodrigo Rojas</i>	
Dayanışma utkuya güveni perçinliyor	1127

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin duyurusu	1134
xx: TKP Merkez Komitesinin duyurusu	1135
xx: TKP Başkanı İ. Bilen yoldaşın TKP 5. Kongresi'ni açış konuşması	1137
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın TKP 5. Kongresi'nde yaptığı kapanış konuşması	1140
xx: TKP 5. Kongresi'nin halkımıza çağrısı	1145
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Alman Komünist Partisi Merkez Organı «Unsere Zeit» gazetesi Başredaktörü Georg Polikeit yoldaşa mesajı	1148
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın İngiltere Komünist Partisi 38. Ulusal Kongresi'ne mesajı	1149

